Dziś dodatek ilustrowany Jlustracja Poznańska i Nowiny Sportowe

Dzisiaj 20 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wieczornem. — w niedzielę i święta tylko wydanie poranne. — W dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, Powszechnej Wystawy Krajowej dr. Stanisław Bernatt, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber.

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70.

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda.

Nr. 394

Poznań, wtorek dnia 27 sierpnia 1929

Rok XXIV

Zbliżenie francusko-niemieckie

Jak wiadomo polityka niemiecka zdołała osiągnąć w stosunki do Francji szereg sukcesów. Powodem tego były nietylko przyczyny zewnętrzne, jak n. p. finansowe położenie Francji, nacisk na nią polityki angielskiej, i wogóle konjunktura polityki międzynarodowej. Rzeczy potoczyły się w kierunku polityki lokarneńskiej i jej dalszych konsekwencyj głównie dzięki temu, iż w samej Francji powstał i rozwinął się silny prąd, idący na rękę polityce porozumienia francusko-niemieckiego, co jest właściwym dzisiaj celem polityki niemieckiej, pragnącej w ten sposób zarówno uczynić zbędnemi gwarancje, posiadane na mocy traktatu wersalskiego przez Francję, — pocóż gwarancje między przyjaciółmi! — jak też uzyskać wolniejszą rękę na wschodzie.

Nie znamy oczywiście wszystkich sprężyn, jakie puszczono ze strony Niemiec w ruch we Francji. Faktem jest, że gdy po zawarciu traktatu wersalskiego nie było we Francji dosłownie nikogo, któryby śmiał mówić o zbliżeniu francusko-niemieckiem, to już w dziesięć lat potem, tacy właśnie ludzie zdołali nadać kierunek polityce francuskiej. Niemcy uzyskali we Francji to, o co im chodziło: w samej Francji rozwinęły się potężne prądy, dążące do tego samego celu, co oni, a mianowicie do porozumienia francusko-niemieckiego. Gdyby takich prądów, i to dość silnych nie było, nie byłoby dzisiaj Locarna ani Hagi.

Rzecz — przynajmniej w tym stopniu — nie powstała sama. Przypomnijmy sobie, jak celowo i wytrwale robiono w tym kierunku z Niemiec pierwsze kroki. Sama akcja tak zwanego „zbliżenia kulturalnego" zasługuje na osobne studjum. Poprowadzono ją z całą świadomością, opierając się głównie na sferach tak zwanych „humanitarnych", wysyłając z początku ostrożnie, potem coraz śmielej, do Francji publicystów i uczonych niemieckich, o ile możności takich, którzy tam mieli dawniej kiedyś stosunki, ogłaszając w prasie ich spotkania i rozmowy jako pierwsze jaskółki porozumienia. Nastąpiły rewizyty francuskie, coraz bardziej głośne i reklamowane w artykułach prasowych. W ten sposób oswajano opinję francuską z koniecznością zbliżenia — chwilowo na polu kulturalnem. Jednocześnie rozpoczęto robotę w innym kierunku — na polu gospodarczem. Jednym z najbardziej głośnych apostołów porozumienia gospodarczego francusko-niemieckiego stał się p. Arnold Rechberg, brat wielkiego przemysłowca tego samego nazwiska (w prasie polskiej poczytuje się p. Arnolda Rechberga zawsze za jego brata). Pan Arnold Rechberg zaczął również często jeździć do Paryża, za porozumieniem oczywiście z wielkim przemysłem niemieckim i nie bez wiedzy kół oficjalnych niemieckich. Rozpoczął on znaną kampanję w prasie, rozwijając szeroko potem omawiane plany zbliżenia. Praca jego i innych wydała duże wyniki. Szereg przedstawicieli francuskiej gospodarki jął upatrywać w zbliżeniu do Niemiec korzyści. Ogromną zmianę nastrojów uwidocznił fakt, iż zaczęli odgrywać ponownie rolę słynni germanofile francuscy, których w czasie wojny Clemenceau za szerzenie defetyzmu musiał zapakować do więzienia, pp. Caillaux i Malvy. Pan Caillaux został nawet ministrem skarbu.

Cała ta akcja wspomagana była oczywiście bardzo usilnie przez odpowiednią część prasy. Sprzyjało jej wyczerpanie Francji. Dość powiedzieć, że nawet w książce takiego Charles Benoist, „Les lois de la politique française" uwydatniają się pewne cechy rezygnacji, zwłaszcza przy omawianiu polityki kolonjalnej. A już Lucien Romier w swojej książce „L'explication de notre temps" właśnie w omawianiu stosunku do Niemiec liczy się raczej z konieczność ułagodzenia Niemiec, niż silną polityką francuską.

Bardzo dużo ukazało się też publikacyj, w których czuć wyraźne wpływy niemieckie. Doszło do tego, że panowie tacy, jak n. p. p. Caillaux, zaczęli ogłaszać artykuły w gazetach berlińskich („Berliner Tageblatt") w których nie wahali się krytykować rządu francuskiego.

Poincaré, ustępując ostatecznie Briandowi wykreślenie linji zagranicznej polityki francuskiej, uczynił to nietylko pod wpływem konjunktury zewnętrznej, ale głównie pod naciskiem, który zorganizowany został wewnątrz Francji, w sposób niesłychanie zgrabny, i nie bez przyczynienia się Niemiec, które doskonale umiały się posłużyć dla wytworzenia tych nastrojów zarówno socjalistami francuskimi, jak wogóle ludźmi i grupami, wchodzącemi w skład kartelu lewicy. Wynikami są Locarno, będzie ewakuacja Nadrenji i inne ustępstwa francuskie.

J. D.

Konferencja haska przed rozbiciem

Anglja odrzuciła propozycje kompromisowe

Haga, 27. 8. (Pat.) Dzień wczorajszy był najdonioślejszym dniem konferencji. Na nowe propozycje państw wierzycielskich Snowden odpowiedział odrzuceniem ich bez wskazania, w jaki sposób zamierza on współpracować w dziele pojednania. Francuzi uważają, iż nowa inicjatywa nie należy do nich. Pozostawią one delegacji brytyjskiej czas do zastanowienia się nad powagą sytuacji, jaka powstanie w razie dalszego odrzucania propozycyj. Adatci ma spotkać się jeszcze ze Snowdenem i Loucherem. Według Brianda jest to ostatnia próba pogodzenia sprzecznych stanowisk.

Berlin, 27. 8. (Pat.) Komunikat półurzędowy niemiecki z Hagi oświadcza, że odmowa Snowdena nie jest uważana za równoznaczną ze zerwaniem konferencji. Według komunikatu niemieckiego oczekuje się dalszych wysiłków 4 państw celem poczynienia Anglji w jakikolwiek sposób nowych ustępstw. Komunikat uważa, że forma odmowy Snowdena w porównaniu z jego poprzedniemi bardzo ostremi wystąpieniami oznacza mimo wszystko pewnego rodzaju załagodzenie.

Konferencje Brianda z Zaleskim i Beneszem

Berlin, 27. 8. (Pat.) Biuro Wolffa powtarza depeszę haską agencji Havasa, donoszącą, że Briand w obecności sekretarza generalnego francuskiego min. Spr. Zagr. Berthelota, konferował wczoraj z min. Zaleskim. Tę samą depeszę powtarza „Temps", stwierdzając, że po konferencji z min. Zaleskim Briand przyjął min. Benesza.

Decydujące narady mocarstw

Haga 27. 8. (Radjo wł.) Briand wystosował dzisiaj przed południem do prezesa konferencji, belgijskiego premjera Jaspara, list, w którym oświadcza, że w obecnych warunkach jest koniecznem natychmiastowe zwołanie delegatów 6 państw zapraszających, celem zbadania ogólnej sytuacji. Jest to jedyna rozsądna droga, aby zakończyć sytuację, która jest bez wyjścia. W następstwie tego listu, została na dzisiaj godz. 6 popoł. zwołana narada 6 mocarstw, na której mają się rozstrzygnąć losy konferencji.

Snowden wystosował pismo do Jaspara z prośbą o zwołanie końcowego zebrania pełnej konferencji. Podobny list skierował do Jaspara również przewodniczący delegacji włoskiej Masconi. Jaspar powiadomił przedstawicieli mocarstw, że ostateczna decyzja w sprawie zakończenia konferencji zapadnie na dzisiejszem popołudniowem posiedzeniu.

Haga 27. 8. (Radjo wł.) Dzisiaj przed południem odbyła się narada delegatów Francji, Belgji, Włoch i Japonji. Briand oświadczył, że mimo mającego nastąpić rozbicia konferencji kwestje polityczne pozostaną w tym stanie, w jakim obecnie się znajdują. Dalsze opracowywanie sprawy opróżnienia Nadrenji nie będzie się odbywało. Wystosowane do Jaspara wnioski mocarstw należy tylko w tym sensie tłumaczyć, że dalsze podtrzymywanie konferencji jest w obecnych warunkach bezcelowe. Wobec tego załamanie się konferencji jest nieuniknione i prawdopodobnie nastąpi na publicznem posiedzeniu przy udziale całej prasy międzynarodowej, na którem przedstawiciele poszczególnych mocarstw kolejno przedstawią swe zasadnicze stanowisko, zajmowane podczas dotychczasowych obrad konferencji.

Redukcja budżetów

Warszawa, 27. 8 (AW) Jak się dowiadujemy, preliminarze budżetowe ministerstwa komunikacji, rolnictwa, przemysłu i handlu ulegną redukcji w porównaniu z rokiem bieżącym. Preliminarze budżetowe innych ministerstw nie ulegną większym zmianom.

Niepokojące fakty

Sprawa rozbudowy portu gdyńskiego i naszej marynarki wojennej jest niewątpliwie jednem z najkapitalniejszych zagadnień życia państwowego Polski. Tem większe zaniepokojenie budzić więc muszą pewne fakty, które zaszły ostatnio w tej dziedzinie, wywołując echo na łamach czujnej, jak zawsze, prasy narodowej.

W „Kurjerze Warszawskim" poseł Stanisław Zalewski zwraca uwagę na problem budżetu marynarki wojennej i stwierdza, że budżet ten winien należeć do pozycyj „opancerzonych", to jest takich, których nie improwizuje się i nie wstawia do budżetu w ostatniej chwili, ale które są dokładnie przemyślane i powtarzają się corocznie według zgóry obmyślonego planu, obejmującego dłuższy okres czasu. Poseł Zalewski czyni m. i. następujące słuszne uwagi:

„Sprawa ta była poruszana w komisji budżetowej przy rozważaniu preliminarza na rok bieżący. Wniosek Klubu Narodowego ustalenia programu finansowego marynarki wojennej na czas dłuższy przepadł. Warto podkreślić, że głosowali przeciw niemu nietylko socjaliści, ale i Blok Bezpartyjny, który nie chciał uchwalić pozycji, nie proponowanej przez rząd. W ten sposób konieczne ustalenie jednej z pozycyj „opancerzonych" uległo zwłoce. Błąd ten w roku bież. nie powinien się powtórzyć. Bez względu na oszczędności budżetowe, należy dążyć do opracowania programu naszej morskiej siły zbrojnej na dłuższy okres czasu. Nasze możliwości finansowe nie pozwalają nam zbyt daleko się posuwać, ale pewien minimalny program musi być urzeczywistniony. Istniał on przed kilku laty, był już opracowany i w myśl przyjętych zasad pewne prace uskuteczniono. Jednostki, spuszczone w tym roku na wodę w dokach francuskich, są widomym tego rezultatem. Najwyższy czas myśleć o dalszym ciągu. Jest to nieskończenie ważniejszy obowiązek państwa, niż gromadzenie rezerw zbożowych, lub prowadzenie zakładów graficznych".

Niemal równocześnie z artykułem pos. Zalewskiego ukazał się w „Gazecie Bydgoskiej" i „Słowie" Pomorskiem" artykuł p. t. „Cios w Gdynię", wyrażający żywy niepokój z powodu redukcji sum, przeznaczonych na budowę kolei węglowej do Gdyni. Artykuł ten ze względu na wagę poruszonego w nim problemu podamy w najbliższych dniach na łamach naszego pisma. Stwierdza on, że wspomniana redukcja godzi w cały nasz program morski. Tymczasem Niemcy systematycznie rozbudowują swą flotę na Bałtyku.

„Redaktor morski „Evening News" zwraca baczną uwagę na fakt, że po zbudowaniu nowych krążowników niemieckich o pojemności 10.000 tonn, flota niemiecka stanie się najpotężniejszą z flot na morzu Bałtyckiem, albowiem chociaż Rosja posiada jednostki floty wojennej o większym tonażu, jednakże ich dawność czyni je o wiele niższemi pod względem wartości bojowej od okrętów wojennych niemieckich. Artykuł stwierdza dalej, że Niemcy posiadają teraz najlepsze lekkie krążowniki w Europie. Akcja sojuszników, ograniczając tonaż krążowników niemieckich, zgodnie z Traktatem Wersalskim, popchnęła tylko inżynierów niemieckich do budowy nowych zdumiewających okrętów wojennych. Skoro budowa ich będzie ukończona, wówczas „Niemcy staną się państwem, tyranizującem morze Bałtyckie w każdej chwili, kiedy im się to spodoba" —kończy fachowiec z „Evening News".

Jego wywody winnyby wywołać poważne refleksje i u nas.

Na stronie 11-tej.

„POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA"

Stanowisko P. P. S. wobec Hagi

Na pytanie, postawione w pismach Stronnictwa Narodowego, czego chcą nasi socjaliści z P. P. S. w związku z rokowaniami haskiemi, odpowiedział „Robotnik" w sposób spokojny i rzeczowy, ułatwiający wyjaśnienie sprawy. Z odpowiedzi tej nie wynika wcale, że poglądy się zbliżają, przeciwnie, raczej uwydatnia się ich rozbieżność. Ale wyraźniejsze ujęcie poglądów przyczynić się może do rzeczowego rozważenia tych najdonioślejszych spraw.

Przedewszystkiem „Robotnik" zaczyna od zwięzłego wyrażenia stanowiska P. P. S.:

„My od kilku lat stawiamy sprawę zupełnie jasno: Polska nie zapobiegnie ewakuacji, jeżeli mocarstwa zachodnie na nią się zgodzą. Polska niema obecnie widoków uzyskania gwarancji bezpieczeństwa poza temi, które istnieją w traktatach obowiązujących (pakt Kellogga, traktat Locarneński, układ z Francją). Specjalna gwarancja stałaby się aktualna w chwili wysunięcia sprawy rewizji granic przez Niemcy. Zresztą sama gwarancja traktatowa nie miałaby większej wartości, dopóki Niemcy nie wyrzekłyby się same raz na zawsze myśli odwetowych. To jest nasze stanowisko."

Jest tu pewien rys, nietylko wyraźniejszy niż dotychczas, ale nowy.

W dotychczasowych wynurzeniach „Robotnika", jako głosu P. P. S. była pewna sprzeczność i niejasność, skoro 19. lipca r. b., w rozważaniach, poświęconych naradzie w Hadze i to właśnie sprawie ewakuacji i bezpieczeństwa, jak głosił nagłówek, mówił on równocześnie i równorzędnie:

„Mamy nadzieję, że wszelkie próby przeciwdziałania ewakuacji zostały już przez rząd polski poniechane i że na konferencji zajmiemy stanowisko zgodne z interesami Rzplitej i panującemi dziś nastrojami międzynarodowemi, stanowisko likwidacji skutków wojny... Nie przeszkadzając tedy państwom zachodnim w rozstrzygnięciu zagadnienia likwidacji skutków wojny, tak jak one je rozumieją, nie narażając się na zarzut, niestety dość często nam stawiany, że Polska jest zawadą w pracy nad pacyfikacją Europy, raz jeszcze mocno postawmy sprawę nienaruszalności naszych granic i stwierdźmy wobec całego świata nasze dążenia do porozumienia z Niemcami..."

Z oświadczeń tych wynikało zatem, że P. P. S. chce ewakuacji Nadrenji, nie chce się jej sprzeciwiać w każdym razie, ale równocześnie chce też mocnego postawienia sprawy nienaruszalności naszych granic. To się wydawało jasne. Wobec tego zaś nasuwała się wątpliwość, jak można mocno postawić sprawę nienaruszalności granic, skoro ewakuację uważało się niejako za bezwarunkowo wskazaną.

Takie stanowisko P. P. S., wiążące sprawę ewakuacji, jako wskazanej, że sprawa lepszego zabezpieczenia granic polskich, jako również wskazaną, wynikało także z oświadczeń i z głosowania P. P. S. w Sejmie dnia 6-go lutego r. b, w chwili powzięcia znanej uchwały o sprawie bezpieczeństwa w związku z zamierzonemi rokowaniami o ewakuację Nadrenji, gdyż P. P. S., nie głosując za niektóremi częściami uchwały, głosowała jednak za tą częścią, która mówi:

„Sejm zwraca się do Rządu o wszczęcie, w związku z rokowaniami nad wcześniejszem usunięciem okupacji Nadrenji, akcji, zmierzającej do wzmocnienia rękojmi bezpieczeństwa powszechnego i bezpieczeństwa Polski".

Więc pół roku przed zapowiedzianemi już rokowaniami P. P. S. sądziła, że trzeba związać z ewakuacją żądanie zwiększenia bezpieczeństwa, trzy tygodnie przed rokowaniami P. P. S. mówiła w sposób zawierający bądźcobądź przynajmniej równoczesność, jeśli nie uzależnienie, a w czasie rokowań P. P. S. oświadcza, że... teraz niema co wysuwać sprawy bezpieczeństwa, a przyjdzie na to czas, gdy Niemcy wysuną sprawę rewizji granic.

Ta sprawa została zatem wyjaśniona: P. P. S., wcale nie zgodnie z dotychczasowem swem stanowiskiem, ale z pewnem bardzo ważnem przesunięciem, porzuciła pogląd, że sprawę lepszego bezpieczeństwa na granicy Niemiec z Polską należy wysunąć w chwili rokowań o ewakuację Nadrenji, przyjmując pogląd, że należy to uczynić dopiero później, gdy Niemcy już wysuną sprawę rewizji granic.

Skoro by tak miało być, to nasuwałoby się pytanie, co właściwie Polska ma do roboty w rokowaniach w Hadze. — Przecież wiadomo i p. minister spraw zagr. wyraźnie to powiedział, że nie pojechał do Hagi dla sprawy 1 miljona złotych rocznie, który wyznaczony jest dla Polski w rachunku odszkodowań wedle planu Young'a, ale dla politycznej sprawy bezpieczeństwa w związku z ewakuacją. Z obecnych oświadczeń pisma P. P. S. wynika, że Polska w Hadze ma się cieszyć, że Niemcy pozbędą się ewakuacji, ma się cieszyć, że państwa zachodnie mają już nieźle zapewnione bezpieczeństwo w pakcie reńskim, ale nie ma się smucić sama i nie ma smucić innych tem, że na wschodzie Niemiec, a w szczególności wobec Polski, z tem bezpieczeństwem jest znacznie gorzej, bo tego nie należy wysuwać, czekając na inną, znacznie przykrzejszą sposobność. Do czegóż zatem stanowisko P. P. S. sprowadza udział Polski w naradach w Hadze? Gdyby się powiedziało, że do kiwania głowami, nie byłoby w tem, dalibóg, ani cienia przesady. A jeżeliby była przesada, to chyba może w drugą stronę, mianowicie, że lepiej nawet i ostrożniej nawet głową nie kiwać, bo kiedy kiwnie się potakująco p. Briandowi, może się to nie podobać p. Snowdenowi z angielskiej lub p. Hilferdingowi z niemieckiej II. Międzynarodówki i t. d. w różnych możliwych kombinacjach. Więc pocóż kiwać, skoro my... narazie, teraz, w Hadze, żadnych spraw nie mamy.

Sądzę, że sami socjaliści nasi z P. P. S. znajdą w tym stanie rzeczy coś, co nie trzyma się twardo i zwarcie. Sądzę, że sami przyznać zechcą, że gdyby ich polityka stała się polityką państwa polskiego, nie byłoby to korzystne dla jej biegu, iż na gruncie międzynarodowym mówiłoby się: nic to nie znaczy, że oni dziś tego, czy owego się domagają, bo w rozstrzygającej chwili powiedzą, że wcale nie żądają. Sądzę, że tkwi w tym stanie rzeczy jakiś błąd, godzien rozwagi i namysłu także w P. P. S.

St. Stroński.

Jak się uzasadnia pomysł „Paneuropy"

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Paryż, w sierpniu.

P. Briand, w jednej z ostatnich mów, przed zamknięciem parlamentu, poruszył myśl federacji Europy. Od tego czasu niemal co kilka dni ukazywał się w prasie tutejszej artykuł na temat przyszłej organizacji starego kontynentu. Tematowi temu doda jeszcze więcej aktualności bliska sesja genewska. To też nie jest może zbytecznem zapoznać się z szeregiem różnych opinij, wyrażanych w tej kwestji.

„Stany Zjednoczone Europy", „Unja Federalna Europy", „Paneuropa" — oto trzy nazwy, jakie coraz częściej spotyka się u najrozmaitszych autorów. Należy również podkreślić na wstępie, że o ile idea federacyjna jest naogół z ogromnym entuzjazmem omawiana przez stronnictwa radykalne, to jednakowoż zajmują się nią również żywioły umiarkowane. Ponieważ panuje przekonanie, że później czy wcześniej, Europa będzie musiała się — w imię samoobrony — zjednoczyć przedewszystkiem ekonomicznie, przeto niektóre koła polityczne uważają, iż partje narodowe nie powinny ten projekt traktować jako wyłącznie chimeryczny i nie pozwolić, aby monopol jego spoczywał w rękach lewicy. Drugi natomiast punkt, co do którego panuje zupełna zgodność w zamierzanej organizacji europejskiej, polega na tem, że powszechnie uważanem jest, iż Stany Zjednoczone Europy nie powinny tworzyć się „przeciwko" Stanom Zjednoczonym Ameryki, ale ukonstytuować blok państw europejskich naprzeciw bloku państw amerykańskich.

Sama myśl zjednoczenia Europy nie jest nowa, jak zauważa p. Veran w „Echo de Paris". Był to bowiem projekt Henryka IV, a w rzeczywistości Sully'ego, który w pozostawionych pamiętnikach „Sages et Royales Oeconomies d'Estat" kreśli, i to nawet w szczegółach, model różnych projektów konfederacji europejskiej, o jakich potem była mowa. Europa, pisze, będzie tworzyła odtąd wielką federację państw, republikę chrześcijańską, na której czele stanie Rada Europy, dysponująca wspólną armją, flotą, przeznaczoną do wykonywania wyroków, gdy perswazja okaże się niewystarczającą.

W tychże pamiętnikach znajdujemy następnie niezmiernie ciekawy ustęp, przypominający niemal pakt Kellogga, w którym Sully oświadcza: żadna wojna, żadne powołanie do broni nie będzie mogło mieć miejsca pomiędzy państwami chrześcijańskiemi. Dalej wielki minister dodaje: Na wewnątrz tej chrześcijańskiej republiki zupełna wolność handlu zostanie zapewnioną, zarówno na lądzie, jak i na morzu.

Wyżej wspomniany publicysta, p. Veran zaznacza, iż Ligę Hanseatycką, łączącą nietylko miasta Europy północnej, Anglji, ale również i wielkie centra handlowe śródziemnomorskie, jak Marsylję, czy też Neapol, należy po części uważać jako zarodek ekonomicznych Stanów Zjednoczonych Europy. Potężna bowiem Hansa posiadała zarówno swoje prawodawstwo, flotę, jak i skarb, inaczej mówiąc swój bank. Jedną z przyczyn upadku Hansy było odkrycie nowego świata, powodujące otwarcie nieoczekiwanych rynków handlowych dla Europy zachodniej. Ciekawym zbiegiem okoliczności, obecna konkurencja przemysłowa Ameryki powoduje znowuż coraz liczniejsze nawoływania do utworzenia Stanów Zjednoczonych Europy.

Idee te zostały następnie podjęte w 18-ym wieku przez księdza de Saint-Pierre, projektującego utworzenie sejmu europejskiego. Wiktor Hugo w r. 1848, na posiedzeniu Zgromadzenia prawodawczego, oświadczył, że naród francuski położył pierwsze podwaliny pod tę ogromną budowę, jaka z czasem „otrzyma nazwę Stanów Zjednoczonych Europy".

Ale przejdźmy do chwili obecnej. Europa przedwojenna liczyła 26 barjer ekonomicznych i 13 systemów monetarnych. Teraz posiada 35 barjer ekonomicznych i 27 systemów monetarnych. Biorąc za punkt wyjścia trudności przedewszystkiem natury handlowej, p. Yves le Trocquer, były minister, oświadcza w ostatnim numerze „Revue Belge":

W obecnej chwili nie chodzi bynajmniej o utworzenie Stanów Zjednoczonych Europy przez zlanie się w jedno ciało polityczne suwerenności narodowych; chodzi natomiast o wzmocnienie pokoju i ocalenie Europy od ruiny przez zniesienie sztucznych przeszkód ekonomicznych. Jeżeli naturalnie sama kwestja ta jest niezmiernie zawiła, to dylemat, przed jakim znajdujemy się, jest niezmiernie prosty: albo bowiem Europejczycy wyrzekną się prowadzenia między sobą wojny taryfowej, wysuwając coraz to nowe wymagania celne, — albo Europa zginie.

Stary kontynent jest podwójnie zagrożony. Nietylko bowiem zamykają się przed nim rynki zbytu Nowego Świata wskutek jego polityki protekcjonizmu, ale co więcej, Europa jest coraz bardziej zalana produktami amerykańskiemi. Jeżeli Ameryka może sobie pozwolić na protekcjonizm, to dlatego, iż na terytorjum 48 państw, które w jej skład wchodzą, wymiana produktów odbywa się bez przeszkód celnych, pozwalając nietylko przemysłowi rozwijać się, ale w dodatku i zmniejszyć rozchody ogólnej natury.

Szereg innych wybitnych ekonomistów i przemysłowców wypowiada się w duchu p. Le Trocquer, nastając specjalnie na niebezpieczeństwo „amerykańskiego imperjalizmu". Ten objawia się nie tylko przez zalanie Europy produktami amerykańskiemi, ale również przez coraz większą inwestycję kapitałów dolarowych w najrozmaitszych przedsiębiorstwach europejskich. Wystarczy powiedzieć, że tak ważna placówka jaką są telegrafy i telefony, jest np. w Hiszpanji eksploatowana przez towarzystwa amerykańskie; nie mówiąc już o przemyśle kinematograficznym, fonograficznym, czy też samochodowym. Trusty amerykańskie dążą do opanowania na kontynencie europejskim innej niemniej ważnej placówki, a mianowicie radjodyfuzji. Jeżeli do tego dodamy przeważne wpływy Amerykanów w szeregu inwestycyj bankowych, to zrozumieć łatwo, jak twierdzą zwolennicy „Paneuropy", że stary świat nie może się obronić przeciwko tym „współczesnym barbarzyńcom" zapomocą jedynie prastarej kultury. Nad tą bowiem przechodzą oni do porządku dziennego, mając w rękach tak potężną broń, jak udoskonalona technika, opierająca się na potędze dolara.

Briares.

Posiedzenie Klubu Narodowego

W poniedziałek, 2 września, odbędzie się w Warszawie w lokalu Klubu Narodowego posiedzenie prezydjum Klubu o godz. 10 rano oraz pełnego klubu o godz. 11 rano w celu omówienia sytuacji politycznej. Obecność wszystkich posłów i senatorów z Klubu Narodowego konieczna.

Pożądany jest przyjazd do Warszawy już na sobotę, na wspólne posiedzenie naszych parlamentarzystów z delegacją parlamentarzystów francuskich.

Żydzi a polityka zagraniczna Polski

W ostatnim czasie mieli Żydzi u nas dwa razy sposobność ujawnienia swych przekonań w zakresie ważnych spraw, które zajmują Polskę na gruncie międzynarodwym.

Pierwszą taką sprawą jest sprawa mniejszości, która w sposób tak rozgłośny od Lugano przez Genewę do Madrytu zajmuje w ostatnim roku uwagę świata w związku z Polską, bo p. Stresemann wysunął tę sprawę przeciw Polsce. Z innej strony zajmowano się w Polsce tą sprawą ostatnio z powodu zjazdu Polaków z zagranicy w Warszawie w lipcu r. b., gdzie rozprawiano także o sprawie mniejszości, ze względu na ludność polską w innych państwach. Więc zagadnienie to wystąpiło razem w jednem świetle.

Otóż żydowski „Nasz Przegląd" z 13-go lipca b. r. uwagi swe o zjeździe Polaków zagranicznych i o mniejszościach, dotyczące spraw Polaków nietylko w Niemczech, ale także na zarobkach we Francji prowadzi do wniosku, że Polacy zagranicą za mało poruszają sprawę praw mniejszości, bo nie chcą, aby w Polsce mniejszościom zwiększać prawa, pisząc o przemówieniu p. Lenartowicza ze Związku Obrony Kresów Zachodnich:

„Trudno było oprzeć się wrażeniu, że p. Lenartowicz raczej miał na względzie dyplomatyczne stanowisko Polski na terenie Ligi, uwarunkowane stanem sprawy mniejszości w Polsce, aniżeli istotną ochronę mniejszości polskich w różnych krajach europejskich".

Zamknął zaś swe uwagi p. N. S. w piśmie żydowskiem tak:

„Mniejszości polskie powinny wrócić do kongresu genewskiego, gdyż tylko na tym neutralnym terenie potrafią znaleźć rozwiązanie problemu narodowo-kulturalnego bez oglądania się na takie lub inne posunięcia dyplomatyczne, podyktowane względami, nieleżącemi w sferze bezpośredniego zainteresowania Polaków zagranicznych".

Słowem nieobwijana w bawełnę rada dla Polaków zagranicą, aby... nie oglądali się na politykę państwa polskiego, ale poszli na politykę, t. zw. kongresu genewskiego mniejszości tj. organizacji, która netorycznie idzie na pasku Niemiec, popierana jest pieniężnie przez Niemcy, służy celom polityki Niemiec, zmierzającej do rozbijania Państw.

Ładna rada!

Drugą sprawą międzynarodową, najważniejszą dla Polski obecnie, są rokowania w Hadze o ewakuacji Nadrenji w związku z bezpieczeństwem.

Otóż tu znowu żydowski „Nasz Przegląd" w uwagach p. N. S. najspokojniej w świecie staje na stanowisku niemieckiem, twierdząc, że art. 429-ty traktatu wersalskiego, uzależniający ewakuację od istnienia rękojmi bezpieczeństwa przed napadem Niemiec... nie ma znaczenia:

„Wybitnie polityczny charakter tej klauzuli aż nadto bije w oczy. Wielkie mocarstwa, decydują faktycznie, że gwarancje te są dostateczne z chwilą zawarcia paktu reńskiego. Polska nie otrzymała równowartościowych gwarancyj, lecz trudno wymagać od dyplomacji polskiej, aby dokonała cudu zgalwanizowania martwego już punktu w traktacie wersalskim".

Proszę tylko rozważyć to rozumowanie. Jeżeli jakieś postanowienie w traktacie wersalskim jest wybitnie polityczne, a istotnie sprawa zabezpieczenia się przed napadem Niemiec jest wybitna i bardzo polityczna, znaczy to, że jest ono bez znaczenia. Ale ponieważ i to powiedzenie nie wystarcza, więc jeszcze lepiej będzie dodać, że postanowienie jest... martwe. Można opatentować ten uproszczony sposób naprawiania traktatów.

Ale tą drogą dochodzi p. N. S. znowu do poparcia w całości stanowiska Niemiec przeciw stanowisku Polski.

Te poglądy żydowskie są rzeczywiście aż nadto znamienne.

„BACZ, BY TWOIM BYŁO CELEM BYĆ I ZWIERZĄT PRZYJACIELEM!"

Lot „Zeppelina"

Ostatni etap podróży naokoło świata

Wiedeń, 27. 8. (Pat.) Dzienniki donoszą z Los Angeles, że dowódca wyprawy „Zeppelina", dr. Eckener, który jak się obecnie okazało, był przez 2 dni w czasie lotu nad Oceanem Spokojnym poważnie chory, przewieziony został po wylądowaniu automobilem do jednego z hoteli położonych w śródmieściu.

Nowy Jork 27. 8. (Radjo wł.) Sterowiec „Hr. Zeppelin" wystartował z Los Angeles dzisiaj rano o godz. 9,14 według czasu środkowo - europejskiego do lotu nad kontynentem amerykańskim z kierunkiem na Nowy Jork, rozpoczynając w ten sposób ostatni etap swej podróży naokoło świata, rozpoczętej w Nowym Jorku.

Nowy Jork 27. 8. (Radjo wł.) Według doniesienia z pokładu „Zeppelina" doznał sterowiec przy starcie w Los Angeles lekkiego uszkodzenia. Widzowie, którzy byli obecni przy starcie, zauważyli, że dolny ster boczny otarł się przy wzlocie o ziemię, wszakże uszkodzenie było tylko nieznaczne.

Sytuacja na Dalekim Wschodzie

W oczekiwaniu ofenzywy sowieckiej

Charbin, 27. 8. (AW). Ofensywa sowiecka oczekiwana jest w wojskowych kołach chińskich z dnia na dzień. Chińczycy oczekują ataku w dwu kierunkach. W kierunku stacji Pogranicznaja i przez Cziczikar. Oczekują również, że kanonierki sowieckie będą usiłowały sforsować rzekę Sungari, by zaatakować Charbin. W chińskich kołach wojskowych obliczają siły sowieckie na dwa korpusy, dzielące się na dwie grupy: wschodnią liczącą 20 tys. piechoty i kawalerji, dwa pociągi pancerne, aeroplany i artylerje. Natomiast grupa zachodnia obliczana jest na 40 tys. piechoty i kawalerji, dwa pociągi pancerne, 6 tanków, i około 20 aeroplanów.

W rejonie jeziora Dalaj Nor, piechota sowiecka przeprawiła się na pontonach na stronę chińską i napadła na posterunki. Manewrem okrążającym Chińczycy akcję czerwonych sparaliżowali, i wzięli licznych jeńców. Jak stwierdzono, żołnierze sowieccy oprócz dobrego zaopatrzenia w amunicję, posiadali t. zw. „żelazne porcje". Świadczyć to ma o przygotowaniu do dłuższego marszu. W akcji nad Dalaj Nor oddziały sowieckie poniosły duże straty, w rannych i zabitych. 40 jeńców wysłano do Charbina.

Pekin, 27. 8. (AW). W tutejszych kołach dyplomatów, akredytowanych przy rządzie chińskim omawiana jest kwestja ewakuacji wszystkich cudzoziemców z Charbinu i pozostałych miast północnej Mandżurji, gdyż wobec konfliktu chińsko-sowieckiego oczekiwać należy poważniejszych zajść.

Kongres mniejszości narodowych

Genewa, 27. 8. (Pat.) Otwarty tu został pod przewodnictwem Wilfona, b. słoweńskiego posła do parlamentu włoskiego, piąty kongres mniejszości narodowych. Przewodniczący kongresu przedstawił w swem przemówieniu dezyderaty mniejszości narodowych, wyraził uznanie dla dzieła Ligi Narodów, oraz podkreślił konieczność rozciągnięcia na wszystkie kraje zobowiązań, dotyczących ochrony mniejszości.

Genewa, 27. 8. (Pat.) Na kongres mniejszości narodowych przybyli dotychczas przedstawiciele 15-tu narodowości. Z Polski przybyli: Rosjanie — Serebrjanników, Maleç i Jurczakiewicz; Ukraińcy — Lewicki i Palijew; z klubu B. B. — Rosset i Bogusławski; Żydzi — Grünbaum i Reich oraz Litwin wileński Staszys. Białorusini w kongresie udziału nie wezmą. Przedstawicieli Żydów z Litwy kowieńskiej steroryzowani nie przyjadą. Nieobecne na kongresie będą mniejszości polskie oraz związek mniejszości z Niemiec a to z powodu niespełnienia przez egzekutywę kongresów mniejszości warunków, dotyczących ponownego przystąpienia. W kongresie weźmie udział 8 grup niemieckich, reprezentowanych przez 15 delegatów, w tej liczbie przez Ulitza, Graebego i Neumanna, 5 żydowskich, 4 rosyjskie, 3 węgierskie, Katalończycy, Szwedzi, Bułgarzy, Słoweńcy, Czesi i Chorwaci. Prezydjum kongresu odrzuciło petycję mniejszości fryzyjskiej o przyjęcie. Petycję rozpatrzy plenum kongresu.

Krwawe walki w Palestynie

Niepokojące wieści z całego kraju

Londyn, 27. 8. (Radjo wł.). Jak wynika z angielskich doniesień o rozruchach w Palestynie, przygotowują się dalsze dwa statki wojenne do wyjazdu do Palestyny. Siły lądowe zostały w międzyczasie również znacznie wzmocnione.

O rozruchach samych brak z Palestyny pewnych wiadomości. Także dokładna liczba zabitych i rannych nie jest ustaloną, ponieważ wszelkie depesze prasowe podlegają cenzurze władz angielskich. Według doniesień angielskich miało zostać zabitych ogółem około 120 do 150 Żydów i Arabów; według innych źródeł mówi się nawet o 500 zabitych po obu stronach.

Londyn, 27. 8. (Radjo wł.). „Daily Telegraph" donosi, że w poniedziałek Arabowie zaatakowali Jaffę, przyczem było wielu zabitych i rannych. Oddział wojsk angielskich, który zamierzał interwenjować, został przez Arabów rozbrojony.

Według doniesień „Daily Express" przyszło ubiegłej nocy w Jerozolimie do nowych starć. Arabowie napadli na żydowski kondukt pogrzebowy i zabili dwóch Żydów. Wobec tego policja dała ognia, przyczem 6 Arabów zostało zabitych.

Rada miasta Jerozolimy ogłosiła w poniedziałek popołudniu, że Arabowie zaatakowali przedmieście Mahne Jehudah. W Tel Avir zabito 5 Żydów. Władze budują barykady ku obronie przeciwko napadom Arabów. Z wszystkich stron kraju donoszą o nieustannych napadach Arabów.

Interwencja dyplomacji zagranicznej

Warszawa, 27. 8. (AW.). Konsul Rzeczypospolitej Polskiej w Jerozolimie p. Zbyszewski interwenjował imieniem korpusu konsularnego u zastępcy wysokiego komisarza w sprawie ochrony życia i mienia obywateli obcych i personelu placówek. Poza tem p. Zbyszewski odwiedza zagrożone pobliskie kolonje, zamieszkałe przez polskich Żydów.

Waszyngton, 27. 8. (AW.). Wobec tego, iż w dzielnicy Hebron w Jerozolimie zamordowali Arabowie 12 obywateli amerykańskich, o czem został rząd Stanów oficjalnie poinformowany przez swój urząd konsularny, między Stanami Zjednoczonemi a rządem brytyjskim wymieniono noty drogą radjową. Stany Zjednoczone zwróciły się z żądaniem do rządu angielskiego, aby przedsięwziął odpowiednie kroki, zabezpieczające życie i mienie obywateli amerykańskich w Palestynie, w przeciwnym bowiem razie Stany Zjednoczone będą zmuszone wysłać na miejsce okręty wojenne dla ochrony swych obywateli. Odpowiedź angielska zadowoliła rząd Stanów, zapewniając go, iż uczyni się wszystko, aby w przyszłości Amerykanie byli odpowiednio zabezpieczeni. Narazie odjazd statków amerykańskich do Jerozolimy nie jest przewidziany.

Wojowniczy nastrój Żydów warszawskich

Warszawa, 27. 8. (AW.). Na dzień dzisiejszy zapowiedziane zostały manifestacje sjonistyczne przed poselstwem angielskiem w związku z wypadkami w Jerozolimie. Celem niedopuszczenia do jakichkolwiek ekscesów władze bezpieczeństwa skonsygnowały w godzinach popołudniowych w okolicach gmachu poselstwa mieszczącego się przy ul. Nowy Świat 20, oddziały policji pieszej i konnej.

Polski lot na Daleki Wschód

Warszawa, 27. 8. (AW) Departament Aeronautyki M. S. Wojsk opracowuje program wielkiego lotu na Daleki Wschód. W raidzie, którego szczegóły są trzymane narazie w tajemnicy, ma wziąć udział na trzech samolotach trzech wybitnych oficerów-lotników.

Zbrodniczy zamach na pociąg

Kraków, 27. 8. (AW) W nocy nieznani dotychczas sprawcy ułożyli między Bogumiłowicami a Biadolinem na torach barykady z progów kolejowych mianowicie pod pociąg towarowo pośpieczny nr. 9963 zdążający z Krakowa w kierunku Lwowa i pod pociąg nr. 204, zdążający ze Lwowa do Krakowa. Barykadę, leżącą na lewym torze zniszczył pociąg towarowy nr. 9963 który wlókł ją po szynach na przestrzeni 8 kilometrów, skutkiem czego urządzenia kolejowe na tej przestrzeni zostały zniszczone. Barykadę położoną pod pociąg pośpieszny nr. 204 zauważył dróżnik w czasie kontroli i usunął ją przed nadejściem pociągu. Przerwy w ruchu nie było.

Wybryki strajkujących robotników

Lwów, 27. 8. (AW.) Z Zadwórza donoszą o krwawych ekscesach robotników w tamtejszej wytwórni progów kolejowych, którzy od dłuższego czasu strajkują w liczbie około 150 osób. Zarząd fabryki nie chcąc ustąpić wobec żądań strajkujących, sprowadzał kilka razy robotników z innych powiatów. W związku z tem zadwórzanie napadli na robotników sprowadzonych z powiatu brodzkiego, pragnąc nie dopuścić ich do pracy. W bójce 18 osób ciężej, lub lżej rannych odwieziono do szpitala we Lwowie. Policja położyła kres ekscesom.

Wypadki samochodowe

Katowice, 27. 8. (AW). W Łagiewnikach śląskich szofer prowadzący auto ciężarowe wjechał do rowu, przyczem trzy osoby zostały zabite, dwie ciężko ranne, jedna lekko, dwie cudem uniknęły śmierci. Szofera oddano w ręce prokuratury.

Chabowka, 27. 8. (AW). W Luboni koło Chabówki wydarzyła się katastrofa samochodowa. Samochód, należący do dyrektora banku Holzera, zjeżdżając z góry w Luboni, wskutek defektu w kierownicy, wpadł do przydrożnego rowu. Ciężkich obrażeń doznali prokurent banku oraz szofer. Właściciel auta Holzer wyszedł z katastrofy cało. Wóz został poważnie uszkodzony.

Katastrofy lotnicze

Hemnitz, 27. 8. (PAT) Lotniczka niemiecka Erna Kröhl podczas popisów dnia sportowego saskiej szkoły lotniczej spadła wykonując skok ze spadochronu i zabiła się z powodu defektu spadochronu.

Moskwa, 27. 8. (PAT). W Soczi na Kaukazie wydarzyła się katastrofa samolotowa. Mianowicie samolot pasażerski, odbywający raid na przestrzeni Moskwa — Baku spadł w morze w odległości 100 m. od brzegu. W katastrofie zginęli: zastępca komendanta kaukaskiej armji czerwonej Frabricius, inżynier Andrejew i niejaki Garwiej, natomiast pilot, mechanik, oraz żona Andrejewa z 5-letniem dzieckiem, którym udało się wyskoczyć zostali uratowani. Fabricius z pochodzenia Irlandczyk był jednym ze starszych i bardziej zasłużonych czerwonych dowódców.

Izba rolnicza w płomieniach

Dziś popołudniu wybuchł gwałtowny pożar z niewyjaśnionych jeszcze powodów w Izbie Rolniczej przy ulicy Mickiewicza. Pali się cały dach. Straż ogniowa walczy energicznie z ogniem.

Na miejscu znajdują się dwa odwachy straży ogniowej z siedmioma linjami węży. Według meldunku straży ogniowej ogień należy do kategorji większych pożarów.

Na miejsce pożaru przybył prezydent Ratajski. Tłumy stoją na ulicy.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,88 1/10 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,88 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach — 211,92 zł, gotówką — 211,49 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 172,50 zł, gotówką — 172,16 zł.

Poznańska giełda pieniężna

Poznań, 27 sierpnia 1929.

Przebieg dzisiejszego zebrania giełdowego miał tendencję bez zmiany przy ruchu na ogół ograniczonym. Do notowania doszło prawie wyłącznie papierami procentowemi, gdyż w akcjach nie ukazuje się żaden materjał.

Za 5 proc. poż. konwers. płacono 47 proc. za premj. dol. 62,— (za 5 dol. sztukę) i za poż. inwest. 117,— przyczem zauważono, że papiery odnośne znalazły chętnych nabywców. Z papierów lokacyjnych poszukiwano nadal 8 proc. dolarowe listy po 95 proc. (przy dewizie 8,90) przy bardzo szczupłej podaży.

Z akcyj bankowych robiono tylko transakcje Bankiem Polskim po 164,—

Cedula urzędowa z dnia 27 sierpnia 1929 r.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału)

5% Pożyczka konwersyjna 47% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 95% P.

(Kurs w złotych)

5% Pożyczka premjowa serja II 62,— P.
4% Prem. Pożyczka Inwestycyjna 117,— P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em. 164,— +

Tendencja: Bez zmiany.

Giełda warszawska

dnia 27 sierpnia 1929 r.

Waluty	Gotówka				
Dol. Stan. Zjedn	tr.	8.88	sp.	8,90	kup. 8,86
Dewizy:					
Belgja	tr.	000,00	sp.	000,00	kup. 000,00
Kopenhaga	„	237.43	„	238,03	„ 236,83
Londyn	„	043,23	„	043,34	„ 043,13
Nowy Jork	„	008,90	„	008.92	„ 008,88
Paryż	„	034.90	„	034,99	„ 034,82
Praga	„	026 39	„	026,45	„ 026,33
Szwajcarja	„	171,66	„	172.09	„ 171,23
Włochy	„	046.65	„	046.77	„ 046,53

Papiery państwowe i obligacje:

4% poż. inwest	118,50	120.00	119,00
5% poż. premj. dol.	000,00	063 50	063,00
5% poż. konw.	000,00	048 25	048,50
6% poż. dol.	000,00	000,00	083,00
7% poż. stabiliz.	000,00	000,00	091,50
10% poż. kol.	000.00	000,00	102,50

Akcje w złotych:

Bank Polski	164,50—164.25
Bank Zachodni	070,00—071,00
Bank Zw Sp. Zarobk.	000.00—078,50
Siła i Światło	000,00—126,00
W. T. F. Cukru	000,00—033,00
Lilpop	000,00—029.75
Modrzejów	000,00—023,25

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg reszta za 100 kg

Berlin. dnia 27 sierpnia 1929

Pszenica march od st zał	227,00—230,00
Tendencja słaba	
Żyto march od st zał	183,00—187,00
Tendencja słaba.	
Owies march. od st. zał	167,00—173,00
Tendencja ledwo stała.	
Jęczmień browarny	210,00—227,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień past. i przemysł.	167,00—186,00
Tendencja spokojna.	
Kukurydza loco Berlin	214,00—216,00
Tendencja stała.	
Mąka pszenna	29,00—34,50
Tendencja słaba.	
Mąka żytnia	25,00—27,75
Tendencja słaba.	
Ospa pszenna	11,50—12,25
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	11,00—11,25
Tendencja słaba.	
Rzepak	000,00—340,00
Tendencja utrzymana.	
Groch Victoria	40,00—48,00
Groch dr. jad.	28,00—34,00
Groch past.	21,00—23,00
Wyka	28,00—32,00
Makuchy rzepakowe	18.30—19 00
Makuchy lniane	24.00—24.30
Wytłoki suche	11.50—11,60
Śrut Soja	19.60—20.10
Płatki ziemniaczane	17.70—18.00
Słoma pras. drut.	1,20— 1,30
„ psz pr. drut.	1,05— 1,15
„ ows. pr. drut.	0,90— 1,05
„ jęczm. drut.	0,80— 0,95
„ ż. dł. wiąz.	1,10— 1,30
„ ż. pras. sznur.	0,90— 1,05
Słoma p. pras. sznur.	0,75— 0.95
Sieczka	1.60— 1.85
Siano zw. handl.	2,70— 3,20
Siano dr. I pokos	3,20— 3,60
Tymoteusz luźny	3,90— 4,25
Siano konicz.	3,80— 4,25

Ogólna tendencja słaba.

Notowania złotego w Berlinie
z dnia 27 sierpnia 1929.

Wypłaty na Warszawę: 46,95—47,15
Noty wielkie: 46,875—47,275

Sprawa umiędzynarodowienia Warty i Noteci

Haga 27. 8. (Tel. wł.) W dalszym ciągu procesu o umiędzynarodowienie Warty i Noteci w ich przebiegu przez terytorjum polskie, przemawiał delegat niemiecki Seeliger, który całkowicie się przyłączył do stanowiska Francji, Anglji, Czechosłowacji, Szwecji oraz Danji i zwalczał tezę polską. Twierdził on, że Warta i Noteć muszą być umiędzynarodowione również na zasadzie wzajemności względem Niemiec, które zgodziły się na osłabienie swej udzielności przez umiędzynarodowienie Odry.

Następnie zabrał głos delegat polski prof. Winiarski z Poznania. Dowodził on, że w danej sprawie nie jest zaangażowany interes międzynarodowy, ani wolność spławu. Rozpatrując artykuł 331 traktatu wersalskiego, doszedł do wniosku, że określenia „partja" i „sekcja" rzeki nie oznacza dopływu tej rzeki i dlatego w danym wypadku umiędzynarodowienie nie może być rozciągnięte na dorzecza Odry. Zdaniem prof. Winiarskiego, należy również odróżnić ustrój rzeczny od międzynarodowej administracji rzecznej. Ustrój ustalił traktat wersalski, uznawany oczywiście przez Polskę, lecz administrację stanowi międzynarodowa komisja Odry, której kompetencje nad Wartą i Notecią Polska kwestjonuje. Prof. Winiarski dowodził w dalszym ciągu, że nie można zbyt dosłownie opierać się na statucie barcelońskim, ustanawiającym kompetencje komisyj rzecznych. Gdyby tak było, rzeka Moza musiałaby być umiędzynarodowiona, gdyż daje dostęp do morza Francji, Luxemburgowi i Niemcom. Umiędzynarodowienie musiałoby rozciągać się aż do Epinał, a administrację rzeczną sprawowałaby komisja międzynarodowa Renu.

W konkluzji prof. Winiarski stwierdza, że autorowie traktatu wersalskiego mieli na myśli tylko Odrę, a nie jej dopływy. Gdyby Trybunał Międzynarodowy doszedł do innego wniosku, rząd polski podtrzyma swoją tezę zasadniczą, że kompetencje międzynarodowej komisji Odry nie mogą się rozciągać na terytorjum polskie, nawet wówczas, gdyby zgodzono się na rozszerzenie systemu międzynarodowego na wszystkie spławne dorzecza Odry.

Po prof. Winiarskim przemawiał prof. Visscher, dziekan wydziału prawnego uniwersytetu w Gandawie. Bronił on również tezy polskiej. Następnie prof. Winiarski przedłożył zapatrywania Polski co do ewentualnej formuły kompromisowej. Oświadczył on ponownie, że teksty traktatu, na które powołują się inne mocarstwa, uprawniają jedynie do ustalenia granic systemu międzynarodowego, ale nie kompetencyj komisji Odry.

Sir Cecil Hurst, agent Anglji odpowiadał następnie delegatom sześciu rządów, a zwłaszcza pp. Winiarskiemu i Visscherowi. Twierdził on, że granice systemu międzynarodowego oraz kompetencyj komisji międzynarodowej rzeki Odry muszą być wspólne.

Do wywodów delegata angielskiego przyłączył się delegat francuski prof. Basdevant, który mówił w imieniu sześciu państw, zwalczających tezę polską. Złożył on wyrazy uznania talentowi, z jakim obrońcy tezy polskiej przedstawili swoje wnioski, ale uznał je za niewystarczające. Według niego Odra w zrozumieniu konwencji barcelońskiej nie jest tylko pojęciem geograficznem, lecz pojęciem spławnem. Należy przez nią rozumieć cały spławny system rzeczny wraz z dopływami. Według prof. Basdevant, Warta i Noteć muszą podlegać kompetencjom międzynarodowej komisji Odry.

Przewodniczący Trybunału, Anzilotti, udzielił następnie głosu delegatowi niemieckiemu, min. Seeligerowi, który zwalczał tezę polską, rozróżniającą system międzynarodowy rzeczny i międzynarodową komisję rzeczną.

Obrońca tezy polskiej prof. Visscher zauważył, że wnioski polskie nie sprzeciwiają się dotychczasowym zasadom, na jakich powstawały międzynarodowe komisje rzeczne. Władza tych komisyj musi rozciągnąć się tak daleko, jak sięgają ich kompetencje, lecz w danej sprawie chodzi właśnie o stwierdzenie, jak daleko sięgają kompetencje komisji Odry.

Na tem przewodniczący Trybunału zakończył zebrania publiczne. Rozprawa nie jest jednak skończona, gdyż Trybunał może, zgodnie ze zwyczajami, zażądać od zainteresowanych stron dodatkowych wyjaśnień.

Echa warszawskie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Warszawa, w sierpniu.

Właściwie Warszawa jest na wywczasach. To jest: na wywczasach są ci, którzy to uczynić mogą. Bo warunki finansowe dla wszystkich niemal są tak ciężkie, że w poszukiwaniu wypoczynku nawet ludziska muszą się ograniczać i dostosowywać do wszelkich możliwości. Utrudniają także wyjazd liczne wycieczki zagraniczne głównie Polaków z za Oceanu, dziennikarzy i przemysłowców; jest ich sporo, lecz pod tym względem Warszawa nie weźmie prymatu nad Poznaniem, który chyba posiada ich dosyć.

Trzeba przyznać, że wrażenie, jakie Polska wywiera na obcych, na ogół jest dodatnie. Zazwyczaj goście nasi nie ukrywają wcale, że rzeczywistość przeszła ich oczekiwania. A co najbardziej przepaja zadowoleniem, to fakt, iż przedewszystkiem budzi uznanie wysiłek twórczy Polaków, usymbolizowany w Wystawie Poznańskiej i w Gdyni. Przedziwnie los i konieczność dziejowa zrządza, że nawet ci, coby woleli, by linja rozwojowa Polski szła innym szlakiem, muszą całą energję skierowywać na szlak, jaki wytyczyli ci, co kładli swój podpis na traktacie wersalskim.

Jest to najskuteczniejsza propaganda — tem cenniejsza, iż wypływa z autopsji. Dzięki niej znajduje u wszystkich zrozumienie, dlaczego Warszawa dopiero się rozbudowuje, dlaczego dopiero teraz uzyskuje normalne bruki, budowle, dlaczego Poznań, zresztą słusznie, zalicza się bezkonkurencyjnie do najpiękniejszych miast polskich.

O ile niedomagania cywilizacyjne znajdują wytłumaczenie, o tyle postęp kulturalny budzi uznanie. Szczególnie bywalcy zagraniczni są zachwyceni polskim teatrem, który wskutek braku sezonu z natury rzeczy musi szwankować. Jeszcze ci, którzy mieli sposobność odwiedzać Polskę podczas festivalu Bogusławskiego, mieli sposobność obejrzenia rzeczy istotnie wartościowych. Odnosi się to przedewszystkiem do spektaklów Teatru Polskiego, który wystąpił godnie i wspaniale.

Wystawienie „Krakowiaków i górali" na Starem Mieście, w obramowaniu odnowionych kamienic, w ujęciu realistycznem, z wprowadzeniem krakowskiego wesela na autentycznych wozach — zjednało i dyrekcji Teatru Polskiego i reżyserowi Schillerowi powszechne uznanie. Gdy do tego dodamy wystawienie „Bolesława Śmiałego" — Wyspiańskiego z Adwentowiczem, Junoszą Stępowskim i Pancewiczową oraz nową sztuką Shawa „Wielki kram" jako repertuar ku czci Bogusławskiego — to widzimy, iż istotnie teatr Szyfmana uczcił rocznicę twórcy polskiego teatru z wielkiem uwielbieniem i serdeczną pieczołowitością.

Wystąpienie Teatru Polskiego dało prasie asumpt do porównywań z teatrami miejskiemi i wywołało kampanję prasową, w której poddano działalność teatrów miejskich ostrej krytyce, zarzucając im niewyrabianie talentów scenicznych i brak linji kierowniczej. Faktem, że Teatr Narodowy dopiero później od Polskiego wystąpił z uroczystościami na cześć Bogusławskiego, a repertuar wieczoru niestety nie utrzymał się długo, ustępując miejsca „Grubym rybom".

Teatry w tym roku grają przez cały sezon. Teatrzyki rewjowe również. „Morskie Oko" wystawia efektowne „Zabawski dla Warszawki". „Qui-Pro-Quo", do którego od sezonu wraca Zula Pogorzelska: rozjechało się na wakacje, odstępując lokal krakowskiemu „Gongowi", dzięki któremu zaprezentowała się stolicy światowej już dzisiaj sławy tancerka Danusia Hryniewiecka. Występy rewji czeskiej, produkującej się w „Nowościach", nie miały dostatecznego powodzenia, możliwie, że dzięki fatalnej konferancjerce polskiej. Występy teatru łódzkiego z sztuką żydowską mogły tylko liczyć na poparcie Nalewek, choć odbywały się w centrum miasta. Kina popisywały się najbardziej rozpaczliwym programem, widocznie w tem przekonaniu, iż człowiek, zmuszony latem do odwiedzania kina, musi być chyba pogrążony w ostatecznej rozpaczy.

Tęskniło się do słońca i plaży, a tymczasem kapryśna pogoda nie pozwalała na urzeczywistnienie tych pragnień. Zaprawdę, szczęśliwi ci, co mogli być zdala od stolicy, w której i tak życie całkowicie wymarło.

H. W.

Niesłychane prowokacje żydowskie w Łodzi

Dziwna tolerancja władz

Piszą nam z Łodzi:

Wniedzielę, dnia 25 b. m. o godz. 10,30 odbył się w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej odczyt niejakiego Hanemana p. t. „Moralność biblijna — a etyka nowoczesnego społeczeństwa". Temat ściągnął sporą liczbę uczestników — przeważnie Żydów. Znaleźli się jednak i katolicy.

Od dawna słyszało się, iż w Łodzi odbywają się jakieś odczyty, na których podobno w niebywały sposób plugawi się przedewszystkiem religję katolicką, a na których rzekomo znajdują się przedstawiciele władz państwowych.

Trudne to zaiste do uwierzenia, a jednak prawdziwe. Właśnie w czasie, kiedy w kościołach odbywają się nabożeństwa, dla tem większego szargania świętości religijnych, publicznie w obecności władz państwowych, w najordynarniejszy sposób z etyki chrześcijańskiej czyni się „etykę przestępców".

Prelegent Haneman w bluźnierczem swojem przemówieniu przebrał miarkę, jak się zdaje, nawet wśród swoich zwolenników. Mówił on publicznie, że Chrystus został powieszony i sprowadzał Jego rolę do roli zwykłego przestępcy. Tego rodzaju bluźnierstwo wymagać musi najsurowszego napiętnowania i ukarania. Nie wahał się też zamaskowany komunista głosić w państwie, w którem przecież religja katolicka jest i będzie religją panującą, że „moralność katolicka prowadziła i prowadzi ludzi tylko do więzienia"; wreszcie wznosił okrzyki „precz z hordą rzymską!", „precz z wiarą katolicką!" i. t. p. Cały szereg najohydniejszych plwań, które z entuzjazmem oklaskiwał motłoch żydowskich wyrostków, dopełniał miary.

Na to wszystko przedstawiciel władzy, w mundurze policyjnym pozostawał głuchy, mimo protestów z pośród publiczności, która nie chciała pozwolić na dalsze poniewieranie religji katolickiej. A gdy po kilkakrotnym sprzeciwie kierownika Wojewódzkiego Wydziału Młodych O. W. P., p. Wincentego Chadzińskiego, zwróconym do prezydjum „odczytu", że w Polsce jest wolność przekonań i wyznania, nie wolno jednak w tak brutalny i kłamliwy sposób bezcześcić świętości religijnych wszystkich niemal Polaków, — tłum żydowski zażądał usunięcia p. Chadzińskiego z sali, przyjmując groźną postawę. Kiedy zaś przy wyjściu p. Chadziński oświadczył, że Łódź katolicka nie dopuści do rozpowszechniania tej zgnilizny, zerwała się tłuszcza żydowska, żądając od posterunkowego aresztowania. I o zgrozo, tu posterunkowy „sumiennie" wykonał życzenie zamaskowanych komunistów, odprowadzając „winnego" p. Chadzińskiego do komisarjatu.

Oburzone do głębi społeczeństwo katolickie całkowicie jest zdezorjentowane tą niezwykłą tolerancją władz i uzasadniona jest obawa, że powtórzenie podobnego odczytu może przynieść poważne konsekwencje, bowiem skończyła się miara cierpliwości.

II. dzień kongresu U. Z. S.

Drugi dzień obrad kongresu Unji Związków Spółdzielczych otworzył ks. infułat Adamski krótkiem przemówieniem powitalnem, przyczem wyszczególnił i powitał jeszcze raz licznie przybyłych gości. Imieniem czesko-słowackiego Związku Spółdzielczego złożył gratulacje i pozdrowienia generalny dyrektor Związku p. Dworak z Pragi. Po odczytaniu licznych depesz gratulacyjnych od księży biskupów, członków rządu, instytucyj bankowych i gospodarczych nastąpił zgodnie z programem pierwszy referat gen. sekretarza U. Z. S. p. Witolda Kuczewskiego, który zreferował sprawozdanie z działalności i rozwoju U. Z. S. Następnie przemawiał dyr. Banku Związku Spółek Zarobkowych p. Tadeusz Brzeski o centralach gospodarczych ruchu spółdzielczego, a jako trzeci mówił o samodzielności ruchu spółdzielczego i stosunku jego do państwa oraz instytucyj jego p. dr. Jan Dębski ze Lwowa. Przystąpiono do czwartego punku obrad dnia, a mianowicie do zmian statutu U. Z. S., przedstawionego przez wiceprezesa Unji p. Antoniego Kleniewskiego. Proponowane zmiany statutu zostały przez kongres uchwalone en bloc, poczem odczytano protokół z pierwszego i drugiego dnia kongresu zaakceptowany jednogłośnie przez obecnych.

Na koniec jeszcze zabrał głos ks. prałat Adamski, który w serdecznych słowach podziękował uczestnikom kongresu za przybycie, nawołując do konsolidacji wewnętrznej spółdzielczości polskiej, która wzorując się na wspaniałych tradycjach przedwojennych, winna obecnie podjąć chlubną tradycję, a świadoma swych wielkich zadań w życiu gospodarczem państwa, musi rzeźbić oblicze nowego obywatela Polaka.— Dziękując uczestnikom kongresu, gościom oraz prasie za wytrwałość, zakończył ks. infułat Adamski obrady II. kongresu Unji Związków Spółdzielczych.

Streszczenie poszczególnych referatów odkładamy do dnia jutrzejszego.

Zjazd przemysłowców filmowych

W poniedziałek w sali kina „Stylowego" przy ul. Marszałka Focha odbyło się pierwsze zebranie delegatów reprezentujących przeszło 800 kino-teatrów polskich oraz przemysł filmowy. W imieniu poznańskiego i pomorskiego Związku Właścicieli Teatrów Świetlnych, powitał zebranych p. prezes Olesiak, wyrażając specjalne zadowolenie z powodu obecności na sali delegata Centrali Stowarzyszeń Kupców Polskich p. Chmielewskiego z Warszawy, przedstawicielki polskiego Związku Przemysłowców Filmowych dyr. Łabędziowej, oraz delegatów innych pokrewnych organizacyj. Następne przemówienia wygłosili pp.: prof. Wóycicki, prezes Zw. zrzeszeń Właścicieli Teatrów Świetlnych oraz p. J. Zagrodzki, prezes warszawskiego związku właścicieli kin. —

Zjazd uchwalił rezolucje dotyczące kontygentu na filmy zagraniczne oraz funduszu na cele obrony powietrznej Państwa. Następnie uczestnicy Zjazdu zwiedzili niektóre wzorowo urządzone kina poznańskie. Zwiedzenie Wystawy oraz zabytków Poznania wypełniło resztę dnia. (k)

„Żółty ptak" w Poznaniu

Dziś, o godz. 12 wylądował na lotnisku w Ławicy, francuski samolot „Żółty ptak", na którym przylecieli z Ameryki do Europy pilot Asollant i pp. Lefévre, Lotty, inż. de Saint-Pierre i Le Roy. Wszyscy przybyli zamieszkali w hotelu „Polonia" i zwiedzą PWK.

Pp. Asollant, Lefévre i Lotty stanowią załogę „Żółtego Ptaka" i przybyli z Ameryki, pp. de Saint-Pierre i Le Roy pochodzą z Paryża. Pilot Asollant przed dwoma laty wykonał razem z majorem Weissem lot Paryż—Moskwa i w drodze powrotnej zwiedził Poznań.

„Żóty Ptak" poleci z powrotem do Paryża przez Berlin.

Spróbuj raz a stale będziesz pijał HERBATĘ LIPTONA

ALBERT E. WEDEL WARSZAWA NAJSMACZNIEJSZE DO HERBATY

DOSKONAŁE POLSKIE PERFUMY MAJOLA

Polacy w Jugosławji

Polacy rozrzucili się po Jugosławji w charakterze robotników, przemysłowców, kupców, a przedewszystkiem rolników.

Na terenie Belgradu, Zemeniu, Starego Beczeju, Paraczyna i Niszu zamieszkuje obecnie około 600 obywateli polskich. W Belgradzie pracują oni przy budowie domów i inwestycjach miejskich. Znajdzie się ich także wśród przemysłowców, urzędników i kupców. Poza Belgradem chętnie są oni widziani jako włókiennicy, szczególniej w szeregu fabryczek, które tu założyli przemysłowcy łódzcy. Element to naogół nie stały; stąd do naturalizowania się trudny. Pewien procent Polek ginie przez małżeństwa z Serbami.

Z powodu słabej liczebności i rozrzucenia brak wśród Polaków w Jugosławji życia organizacyjnego. To zaś co mieszka w stolicy Jugosławji, opiera się o stowarzyszenie, jakiem jest Klub Polsko - Jugosłowiański, grupujący jednakże przy sobie siłą swego charakteru tylko jednostki inteligentne. Klub ten działa dzięki subwencjom rządowym obu państw. Ma on za zadanie zbliżyć społeczeństwa polskie i jugosłowiańskie do siebie. Ma w tem duży udział i poselstwo polskie w Belgradzie. Klub w ostatnich latach podejmował gościnnie szereg wycieczek z Polski.

Próbują w Jugosławji nawiązywania stosunków przemysłowych najrozmaitsze firmy polskie, między innemi buty górnośląskie, które dostały kilka większych zamówień kolejowych. Trafili ze swemi fabryczkami Żydzi białostoccy i łódzcy, sprowadzając do roboty kwalifikowanych tkaczy z Polski, płatnych lepiej od miejscowych. Spotkać też można w takim Belgradzie, Zemeniu i Nowym Sadzie kantory i sklepy przez obywateli polskich prowadzone. Polacy są tu traktowani dość przychylnie, gorzej Żydzi małopolscy, którym trudno uzyskać przedłużenie pobytu.

Jeżeli idzie o teren chorwacki, to i na nim spotykamy ten sam stan rzeczy z kolonją polską, co i na południu Jugosławji. W takim Zagrzebiu istnieje pięć fabryk, przeniesionych z Łodzi. Płace robotnicze w tych fabrykach dochodzą 20 dolarów tygodniowo. Trzeba tu dodać, że największą gospodarkę rybną w Jugosławji prowadzi w Banjaluce niedawno mianowany konsul honorowy polski w Banjaluce p. Artur Burda, syn emigranta.

Życie polskie w Zagrzebiu koncentruje się w dwóch towarzystwach. Jedno z nich prowadzi zapalony polonofil prof. Ilesicz, któremu należy zawdzięczyć sprowadzenie do Polski zasłużonego w kulturze pieśni jugosłowiańskiej chóru Glasbenej Maticy z Lublany. Towarzystwo to p. n. Polsko - Jugosłowiańskiego ogniskuje w sobie około 50 członków, zajmuje się organizacją obchodów, akademij, koncertów i wycieczek oraz przyjęć gości z Polski. Do wybitniejszych jego członków należą oprócz prof. Ilesicza p. Zdenko Markovic, znana literatka i tłumaczka Konopnickiej i Wyspiańskiego. Poza Towarzystwem istnieje i Koło Polskie, jako sekcja Towarzystwa chorwackich literatów, ściśle chorwackie, mając takich wybitnych przyjaciół Polski, jak p. Andric, b. wiceminister oświaty, wydawca i redaktor, który wraz z prof. Benesicem dokonali kilkunastu tłumaczeń arcydzieł literatury naszej na język chorwacki zarówno z powieści jak i na scenę.

W dziedzinie propagandy polskości na terenie Zagrzebie dużo robi generalny konsulat, wyjednywując u właściwych władz fundusze na kształcenie nauczycieli polskich, prowadzenie kursów języka polskiego na uniwersytecie zagrzebskim, wydawanie popularyzacyjnych broszur i wspomaganie wszelkiej inicjatywy, zmierzającej do pogłębienia współżycia Polski z Jugosławją.

Smutniej ta akcja przedstawia się na gruncie słoweńskim. Istniejące tam Towarzystwo Przyjaciół Polski prawie zamarło. Ożywiły się dopiero stosunki ze Słowenją po pobycie chóru jugosłowiańskiego „Glasbenej Maticy" z Lublany w Polsce. Lublańczycy wspominają serdecznie ten pobyt i dobrze mówią o kraju naszym, kiedy go naocznie poznali. Podejmowano nas też entuzjastycznie, kiedyśmy się znaleźli w Lublanie podczas rewizyty tego chóru. Pobyt nasz spotkał się z przyjazdem przez Lublanę ks. Prymasa kard. Hlonda i stał się wielką manifestacją uczuć pobratymstwa Słowenji z Polską.

W Dalmacji spotykamy się również z ożywionemi stosunkami z Polską. Stało się to dzięki budowie naprzeciwko Splitu Domu Polskiego nad Adrjatykiem, który ściąga nad cudny Adrjatyk słowiański coraz liczniejsze wycieczki zbiorowe i pojedyńcze. W liczbie wycieczkowców są i tacy, którzy pragną zbadać warunki eksportu i importu na wybrzeża jardańskie. Należy pamiętać o tem, że Dalmacja jest krainą winnic, ogrodów oliwkowych, migdałów i rodzynków, a więc przy odpowiedniej organizacji handlowej moglibyśmy taniej nabywać to, co przepłacamy, ściągając z innych krajów. Potrzebną by tam była jugosłowiańsko-polska izba handlowa z siedzibą w Splicie.

W Splicie i w Sarajewie założono Towarzystwo Przyjaciół Polski.

Do Bośni kwapią się już w r. 1890 chłopi małopolscy z Rzeszowskiego i Niskiego. Jest ich też i pewna część z Wołynia rosyjskiego. Otrzymują oni od Austrji dzierżawę gruntów państwowych, które po 10 latach mogli otrzymać, przez zdobycie indygentu bośniacko - hercegowińskiego na własność. Jest tam też i pewna część przybyłych w charakterze komorników, których nie stać było na nabycie własności, przez to i dotąd są oni elementem najbiedniejszym. Włościan tych zajętych tylko rolą będzie razem około 16.000. Do tego należałoby również doliczyć i ludność ruską, przybyłą z Galicji, dochodzącą do 7.000 i Żydów polskich około 1.000. Najgęściej zaludnioną przez Polaków jest Banjaluka, gdzie w takim Prnjavorze jest ich 8.000. Są tu poza tem kolonje w Dubicy, Gradziska, Derventa, Prijeder, Novi i Tesanj.

Chłop polski w Banjaluce pod względem oświatowym stoi nie zgorzej. Analfabetyzm dochodzi tu wogóle do 80 proc., Polacy jednak w to nie wchodzą w tym samym stosunku, stanowiąc żywioł o wiele inteligentniejszy od Bośniaków i Rusinów. Żywioł to pracowity. Gospodarstwa o typie 20 morgów i poniżej na kamienistym i niewdzięcznym gruncie, stoją nieszczególnie, choć w stosunku do bośniackich o wiele lepiej. Wskutek tego beznadziejnego stanu, pogarszającego się z dnia na dzień, część służebna i małorolna emigruje do Brazylji i Parany. W latach 1923/4 wyszło ich w tym kierunku około 3.000 osób.

Życia organizacyjnego na wsi polskiej w Banjalucie prawie jakoby nie było, prócz parafij, które też kapłana polskiego nie mając z wyjątkiem jednej biednej Starej Dubrawy, gdzie pracuje w nader opłakanych warunkach ks. prob. Bielecki, wszystkie inne zajęte przez Chorwatów. Kościoły opuszczone, a duszpasterze obcy, nic więc dziwnego, że życia narodowego prawie jakby w tych ośrodkach niema.

Szkoła prawie żadna. Na 7 parafij polskich są czynne zaledwie 7 szkół państwowych z 400 dziećmi. Po polsku uczą się jedynie od rodziców, gdyż nauczycielstwo nie interesuje się tem zupełnie. Jest tam kilka jednostek chętnych do tego, popieranych przez nasz generalny konsulat w Zagrzebiu, ale jest to kropla w morzu potrzeb. Ten stan rzeczy ma się poprawić, gdyż są starania o nauczycieli polskich. Szkółka polska powstała w fabryce sukna w Orosławiu. Jest tu też kilka bibljoteczek popieranych przez konsulat zagrzebski.

Dla ułatwienia stosunków z gen. konsulatem w Zagrzebiu utworzono w Bonramce konsulat honorowy kierowany przez p. Burdę, osadnika polskiego.

Gospodarz polski w Bośni jest biernym widzem życia i jego przewrotów w Jugosławji, żyjąc jednak w pewnem napięciu z sąsiadami, którzy zazdroszczą mu wyższej kultury umysłowej i rolnej, a pogarsza te stosunki szczególniej agitacja rusińska, mająca i tu swe agentury. Stosunki jego z władzami centralnemi cechuje lojalizm, a społeczeństwo inteligentne przychylne naogół.

Więzy z krajem dzisiaj słabe. Stoją temu na przeszkodzie: odległość terenu, trudności komunikacyjne, ubóstwo i przynależność państwowa. Pamiętają tu milę wizytę harcerzy z Polski w r. 1926, obozujących przez 6 tygodni w nadzwyczaj uroczych tu stronach. Zetknięcia się takie z młodzieżą z kraju są bardzo pożądane. Należałoby w tym celu urządzać podczas wakacyj wycieczki studenckie czy harcerskie. A przedewszystkiem należałoby zorganizować dla rodaków naszych w Bośni ofiarnictwo w książce do nabożeństwa, elementarzu i historji polskiej, co będzie najskuteczniejszą odtrutką na szerzącą się już obojętność dla ojczyzny poza granicami Jugosławji.

X. W. Kneblewski.

Zniemczony Polak nadprezydentem Westfalji

Jan Gronowski, nadprezydent (tyle co wojewoda) prowincji Westfalji, liczącej około 6 miljonów mieszkańców, obchodził niedawno 25-lecie swego małżeństwa. W dowód osobistego szacunku i uznania jego pracy na wysokiem i odpowiedzialnem stanowisku otrzymał przy tej okazji, jak prasa donosi, niezliczoną ilość gratulacyj z całego kraju.

Gronowski pochodzi z Grudziądza; tam żyje w skromnych warunkach jego matka i rodzeństwo. W Grudziądzu ukończył szkołę elementarną i został ślusarzem; następnie udał się do Berlina, gdzie dzięki niezwykłym zdolnościom wybił się na czoło katolickiej partji Centrum, której do dziś pozostał wierny. Został posłem na sejm pruski. Przed cześciu laty wreszcie otrzymał powołanie na stanowisko najwyższego urzędnika administracyjnego prowincji najbardziej uprzemysłowionej w Prusiech.

Mimo pochodzenia polskiego, Gronowski zniemczył się niestety zupełnie a jako poseł nigdy nie występował w obronie Polaków przez rząd pruski gnębionych. Zapomniał, jak obecny pruski minister spraw wewnętrznych Grzesiński, że polska w jego żyłach płynie krew.

Bez Polaków Niemcy jakoś obejść się nie mogą; tysiące naszych pomnaża ich majątek w przemyśle i rolnictwie, wielu wybija się na wysokie stanowiska o ile zaprą się swego pochodzenia. X.

Straszna bezmyślność

W ciągu pierwszych sześciu miesięcy bieżącego roku sprowadziliśmy map, atlasów, globusów i modeli szkolnych za 365.000 zł. Pewien procent tej sumy przypada niewątpliwie na modele szkolne, których w kraju jeszcze nie wyrabiamy. Procent to jednak niewielki. Lwia część tych 365.000 zł. wydana została na przedmioty, które przemysł krajowy produkuje i to w wysokich gatunkach. Polskie atlasy, globusy, modele szkolne są oceniane przez cudzoziemców, jako bardzo przejrzyste i świetnie wykonane. A więc sprowadzanie tych przedmiotów z zagranicy (w 90% z Niemiec) przypisać jedynie można karygodnemu niedbalstwu. Dyrekcje szkół specjalną powinny zwrócić uwagę na to, żeby zaopatrywać się w wyroby przemysłu krajowego. Jest to chyba wskazane i z punktu widzenia pedagogicznego. Nauczyciele zaś polecając uczniom kupno mapy, atlasu i globusu powinni wyraźnie wskazywać uczniom mapy, atlasy i globusy polskie, zaznaczając przytem, jakie korzyści osiąga całe społeczeństwo z popierania wytwórczości krajowej.

Ale mało tego, 1.120.000 zł wydaliśmy w pierwszym półroczu r. b. na ołówki i inne przybory piśmienne, mimo że nasz przemysł piśmienniczy rozwija się znakomicie, a obsadka, ołówek polski nie ustępuje dziś w niczem zagranicznemu. W porównaniu z pierwszem półroczem r. z. przywóz ołówków i przyborów piśmiennych wzrósł o 298.000 zł. Jest to objaw wysoce niepokojący. Ołówki czeskie i niemieckie i inne przybory spotykamy w bardzo wielu biurach, urzędach, szkołach. Liga Samowystarczalności Gospodarczej zwraca się z wezwaniem do wszystkich świadomych swych obowiązków obywateli, aby wypowiedzieli wojnę przyborom piśmiennym zagranicznym. Dumą każdego obywatela powinno być, że używa ołówka, obsadki czy innych przyborów piśmiennych krajowego wyrobu i, że ten wyrób nie jest od zagranicznego gorszy. Przecież ołówki nasze wywozimy zagranicę i tam cieszą się one powodzeniem. (L. S. G.)

PRZY ZAKUPACH ZWAŻAJ CZY JESTEŚ W SKLEPIE POLSKIM I CHRZEŚCIJAŃSKIM!

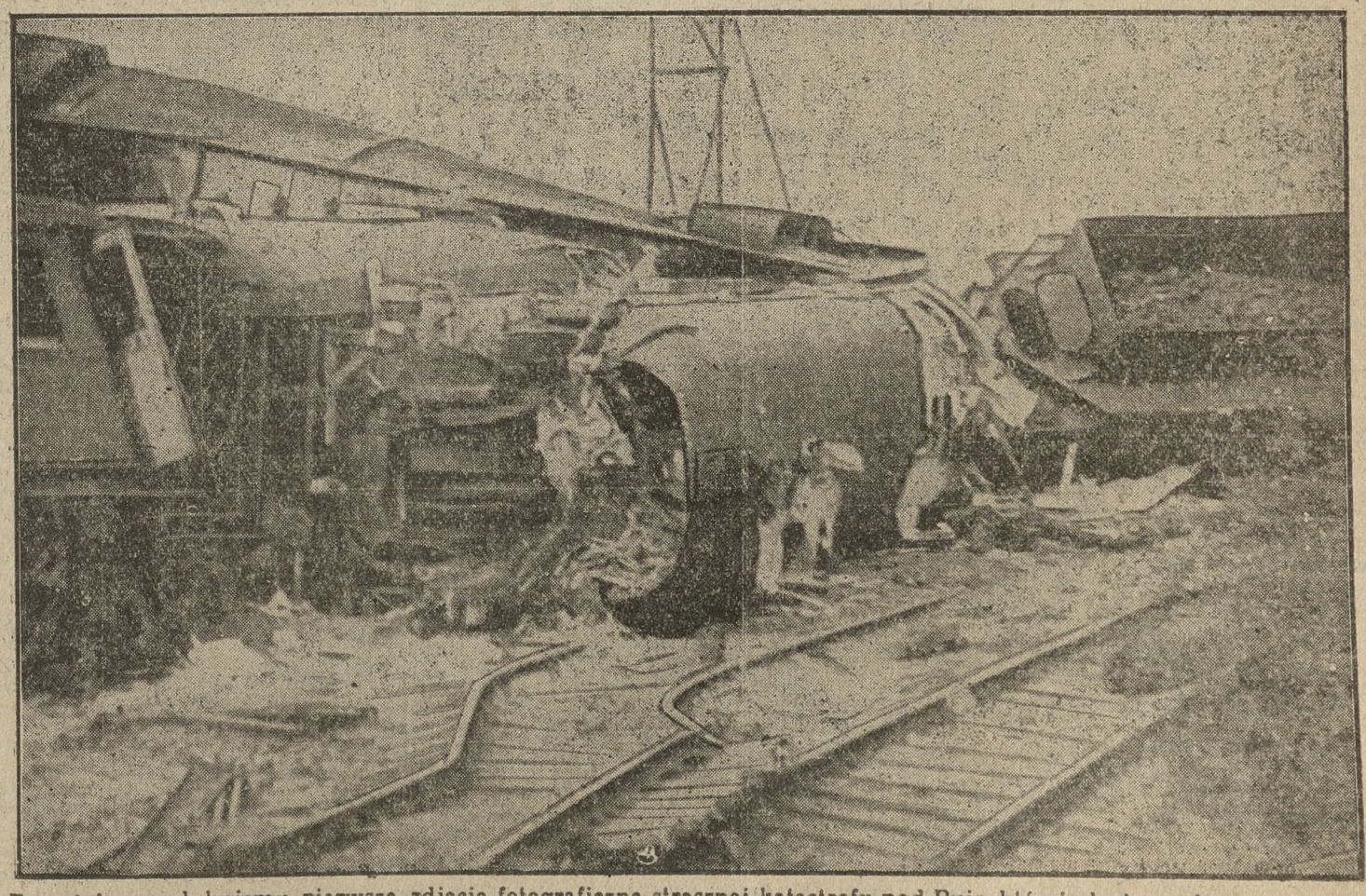

Powyżej reprodukujemy pierwsze zdjęcie fotograficzne strasznej katastrofy pod Buir, której uległ przedwczoraj pociąg pospieszny Paryż — Warszaw. Widzimy pierwsze trzy wagony za pochylonym tendrem, zbite w bezkształtną masę.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Djabeł w Trzemętowie

Jeżeli „bujać", to małżonka, lecz nie policję

Okolica Bydgoszczy ma od kilku dni sensację. Od pewnego czasu w Trzemiętowie rzekomo straszyło. W domu kołodzieja Jana Siemona codzień wieczorem podobno kusił djabeł, a raz się nawet pokazał tak, jak to go malują w kalendarzach. Lecz to zdarzyło się tylko raz, w święto, a kto go widział, nie wie napewno, czy mu to się nie przyśniło. Zwykle tylko wyprawiał harce piekielne, stoły i krzesła wywracał, talerze i szklanki tłukł, polanami drzewa rzucał w ścianę i w głowę, gdziebądź. Zwykle też słychać było przejmujący świst, tupot, zgrzyty, charczenie, miauczenie i podobne głosy potępieńcze, co serca domowników napełniało trwogą nieopisaną.

Wkrótce cała wieś wiedziała już o pojawianiu się djabła i wieczorami przed mieszkaniem Siemona gromadziły się tłumy, żądne widowiska. Z urzędu zainteresował się sprawą sołtys gminy Trzemiętowo i spowodował przeprowadzenie śledztwa policyjnego. Przybył posterunkowy z Sicienka i zajął miejsce w sypialni Siemonów, gdzie przez dłuższy czas czekał cierpliwie chwili, w której pojawić się miał djabeł. Wypada wyjaśnić, że w sypialni chorowitego już trochę Siemona mieszkał, prócz żony, 19-letni pomocnik Bernard Łoś, który sypiał z małżonkami we wspólnym pokoju.

Krytycznego wieczoru około godz. 22 posterunkowego zaalarmował przejmujący gwizd zbliżającego się rzekomo djabła. W mieszkaniu było ciemno, ale podejrzewający jakąś sztuczkę policjant zapalił momentalnie lampkę elektryczną i rzucił podejrzenie na Siemonową, jako sprawczynię zatrważającego świstu. Nastała chwila dłuższej ciszy i od tej chwili nie było już słychać świstu Boruty, widać wystraszonego elektryczną lampką. Wszczęto energiczne dochodzenia i nie trwało długo, a Siemonowa przyznała się, iż świstem i różnemi sztuczkami, jak wywracaniem krzeseł, stołów i zrzucaniem sprzętów starała się „wypłoszyć" na noc chorowitego męża, by pozostać w towarzystwie dorodnego pomocnika kołodziejskiego.

Od tej chwili w Trzemiętowie już nie straszy, a cała okolica od kilku dni ma ulubiony temat do rozmów. (k)

Wpław przez Poznań

Zgłoszenia do niedzielnego wyścigu „Wpław przez Poznań" o puhar „Ilustracji Wielkopolskiej" napływają niespodziewanie licznie. Nazwiska zgłoszonych dawają już dziś przedsmak tej walki, jaka rozegra się na olbrzymim, bo 5 kilometrów liczącym, dystansie. A termin zgłoszeń jeszcze nie upłynął, liczyć też można na to, że większość zgłoszeń nadejdzie, jak to u nas jest w zwyczaju, dopiero w ostatniej chwili. Ponieważ jednak bieg o puhar „Ilustracji Wielkopolskiej" odbędzie się równocześnie z konkurencją o długodystansowe mistrzostwo Polski, organizator zawodów, Poznański Okręgowy Związek Pływacki, postanowił dopuścić do biegu tylko tych zawodników, którzy wykażą się odpowiedniemi kwalifikacjami, bowiem przy wielkiej liczbie zawodników start na bardzo wąskiej obecnie Warcie jest utrudniony i spowodować by mógł znowu odpadnięcie kilku zawodników na samej mecie. Egzamin wymagany przez P. O. Z. P. odbędzie się na pływalni związkowej przy Drodze Dębińskiej, gdzie każdy z niestowarzyszonych zawodników będzie musiał przepłynąć przestrzeń 1500 mtr. Zgłoszenia przyjmuje się tamże oraz w redakcji „Ilustracji Wielkopolskiej" przy Św. Marcinie nr. 70. (wz)

Pożar autobusu

Z wspaniałego wozu pozostały tylko gruzy

Otrzymujemy następujący opis katastrofy od naocznego jej świadka:

W niedzielę, 25 b. m. około godz. 13 przy autobusie, zdążającym z Poznania do Gostynia, na szosie pomiędzy Gądkami a Kórnikiem, pękła oś, wskutek czego musiano jazdę przerwać. Przejeżdżający w tymże kierunku inny autobus zabrał pasażerów, a szofer zepsutego autobusu zabrał się do reparacji wozu. W chwili, kiedy oddalił się o jakie 50 metrów do lasu po drzewo, którem wóz swój chciał podeprzeć, z wnętrza tegoż wystrzelił słup ognia, a w chwilę później, zanim zdołano coś uczynić, pożar rozszerzył się wskutek silnego wiatru z zastraszającą szybkością i płomienie objęły cały wóz. W pół godziny z autobusu pozostały tylko gruzy, które musiano usunąć, by zrobić miejsce dla nagromadzonych w czasie wypadku innych automobili. Pożar powstał wskutek krótkiego zwarcia przy akumulatorach. Przy wypadku obecny był także właściciel autobusu, p. Wawrzyniec Milczyński z Środy. Straty powstałe przez pożar pokrywa ubezpieczenie.

Katastrofa samochodowa

1 osoba zabita, 8 rannych

Z Śląska donoszą nam:

Dnia 24 b. m. w Łagiewnikach pow. Świętochłowice, wydarzyła się straszna katastrofa samochodowa. Szofer auta ciężarowego, naładowanego beczkami, zabrał na własną odpowiedzialność 8 spotkanych po drodze osób. Rozmawiając z swymi gośćmi, niezbyt uważał na kierownicę, bo w pewnej chwili samochód skręcił gwałtownie w bok, wjechał do rowu i przewrócił się. Wskutek tej katastrofy jedna osoba, mianowicie 23-letni Ryszard Widera z Wirku, odniósł tak ciężkie okaleczenia, że zmarł, zanim przybyła pomoc. Cztery osoby są ciężko ranne, a cztery, wśród nich szofer, lekko.

KALENDARZYK

Wtorek, 27 sierpnia 1929.

Słońce: wschód 4.54 — zachód 18.52 — długość dnia 13 godzin 58 min.

Księżyc: wschód 21.28 — zachód 13.21 — ostatnia kwadra.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Wtorek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza niska + 9 st. C., pogodnie, ciśnienie atmosferyczne wysokie 761 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 21 st. C., najniższa + 6 st. C.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych: dziś + 0,18 m.

Kal. rz.-kat.: Cezary B. — jutro Augustyn B.

Kal. słow.: Przedzisław — jutro Wyszomir.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka 27 Grudnia, ulica 27. Grudnia 18. — Apteka pod Złotym Lwem, Stary Rynek 75. — Apteka św. Piotra, pl. Świętokrzyski.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ul. Kraszewskiego 12.

Łazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. M. Focha 47.

Wilda: Apteka pod Koroną, G. Wilda 61.

Pogotowie Ratunkowe Związku Lekarzy, ul. Pocztowa 30, dyżuruje we dnie i w nocy. — Telefon 55-55.

Wielkopolskie Muzeum Wojskowe, narożnik Franciszka Ratajczaka i Artyleryjskiej otwarte jest w dnie powszednie od g. 9—18-tej, w niedzielę i święta od 9—14-tej.

OSOBISTE

—* **Zmiana w sądownictwie.** P. Prezydent Rzplitej postanowieniem z dnia 12. sierpnia br. mianował sędziego grodzkiego w Poznaniu dr. Bronisława Tarzyckiego sędzią okręgowym w Poznaniu.

—* **Ślub.** W dniu 8 bm. pobłogosławiony został w Gdańsku-Wrzeszczu związek małżeński pomiędzy p. Anielą Walterówną, córką śp. Zofji z Jagielskich i Władysława Walterów z Poznania, a p. Tadeuszem Modlińskim z Dakaru (Afryka), synem Anny z Laurysiewiczów i śp. Leona Modlińskich z Warszawy. Ślubu udzielił kuzyn panny młodej ks. kanonik dr. Zwolski z Poznania.

—* **Srebrne gody.** W sobotę, dnia 31 bm. obchodzą pp. Ignacostwo Chojnaccy, ul. Działyńskich 7, srebrny jubileusz małżeństwa. Na intencję Jubilatów odprawi się msza św w sobotę 31 bm. o godz. 10 w kościele św. Wojciecha.

ZEBRANIA, ZJAZDY

—* **VII. Zjazd lekarzy i działaczy sanitarnych samorządowych** odbędzie się w dniach 7, 8 i 9 września br. w Poznaniu, z ramienia Związku Miast Polskich. Obrady Zjazdu odbędą się w gmachu Uniwersytetu Collegium Minus przy Wałach Wazów 24.

Dnia 7 września o godz. 10 otwarcie Zjazdu w sali 18 przez prez. Ratajskiego; o godz. 14 zwiedzanie Powszechnej Wystawy Krajowej; o godz. 21 raut wydany przez p. Prezydenta miasta w salach Ratusza.

Dnia 8 września obrady, dalszy ciąg referatów i dyskusji; od godz. 14 zwiedzanie Powszechnej Wystawy Krajowej; o godz. 20 — opera.

Dnia 9 września zwiedzanie autobusami urządzeń sanitarnych miejskich m. Poznania.

Sekretarjat Zjazdu mieści się w Poznaniu w Ratuszu, pokój 72. Pod tym adresem należy, do dnia 31. sierpnia rb, nadsyłać zgłoszenia uczestnictwa w Zjeździe. W zgłoszeniach należy podać, czy uczestnik Zjazdu pragnie zamieszkać w hotelu, czy prywatnie (liczba osób). Pokoje są płatne. Od 6 września, godz. 10 rano będzie czynna ekspozytura sekretarjatu Zjazdu przy Miejskiem Biurze Kwaterunkowem dla P. W. K. — na Dworcu Głównym (strona zachodnia) w Poznaniu.

—* **Baczność Sokolice na Wildzie.** W środę 28 bm. o godz. 19 odbędzie się zebranie międzygniazdowe na salce Szkoły Gospodarczej, Św. Marcin 69. Przybycie wszystkich druhen konieczne. Referat wygłosi druhna Zaleska z Warszawy.

—* **Narodowa Organizacja Kobiet oddział Jeżyce.** Zebranie w środę wieczorem 28 bm. o godz. 20 u p. Kasperkowej. Wykład p. Grossmanówny. O liczny udział prosi Zarząd.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Ku uwadze inwalidów wojennych.** Sprawy inwalidzkie, przejęte przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej od władz wojskowych, a załatwiane dotychczas przez Powiatowe Komendy Uzupełnień Poznań-Miasto, Poznań-Powiat i Gniezno, należą obecnie do właściwości powiatowych władz administracji ogólnej, są zatem w I instancji załatwione przez referat spraw inwalidów wojennych przy starostwie powiatowem w Poznaniu, do którego pod tym względem przynależą powiaty: Poznań-miasto, Poznań-powiat Grodzisk, Wolsztyn, Nowy Tomyśl, Gniezno, Września i Środa W sprawach zaopatrzenia inwalidzkiego winny zatem osoby, zamieszkałe w tych powiatach zwracać się pisemnie bezpośrednio do starosty powiatowego — referat spraw inwalidów wojennych w Poznaniu, Wały Leszczyńskiego 10. Przy referacie tym czynny jest również lekarz referatu spraw inwalidów wojennych, który urzęduje w Poznaniu, Wały Kościuszki 3, pokój 13. w poniedziałki, wtorki, środy, czwartki i piątki od godz. 8—12. Zgłaszanie się osobiste inwalidów wojennych bezpośrednio u lekarza jest dozwolone jedynie w razie otrzymania odpowiedniego zawezwania od Starosty Powiatowego w Poznaniu. Inwalidzi nie posiadający takiego zawezwania mogą się zgłaszać w wypadku potrzeby natychmiastowej opieki lekarskiej itp. do kierownika referatu spraw inwalidów wojennych w Starostwie Powiatowym w Poznaniu, Wały Leszczyńskiego 10 pokój 18, który po zbadaniu sprawy, kieruje zainteresowanych do lekarza dla spraw inwalidów wojennych.

—* **Do byłych pracowników Zakładów Umundurowania!** Fala redukcji objęła tut. Zakład Umundurowania. Zwolnienia nawet następują bez zapłacenia pracownikom wszystkich należności, mianowicie 5 procent podwyżki z listopada 1928 r., 8 procent podwyżki z kwietnia 1929 r. oraz ustawowo zagwarantowanej tygodniówki. Dla uzyskania słusznie należących się zarobków zawiązało się Stowarzyszenie byłych pracowników P. Z. U. w Poznaniu. Wszystkich pracowników zwolnionych wzywa aStow. do zapisywania się na członków. Stow. jest zupełnie apolityczne i nie podlega żadnej organizacji związkowej. Zapisy przyjmuje: Żarniewicz Władysław, Poznań, Staszica 22.

—* **O prawie łowieckiem.** Z pod pióra wiceprezesa Wojew. Sądu Administracyjnego p. St. Sczanieckiego wyszła ostatnio broszurka p. t. „Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o prawie łowieckiem" z dnia 3. 12. 27. a Ustawa Łowiecka z dnia 15. 7. 1907". Praca ta niema być komentarzem, do nowego rozporządzenia, jak autor sam zaznacza, lecz ma uprzystępnić tak władzom jak i myśliwym zastosowanie się do nowego prawa, które odbiega wielokrotnie od starych pruskich przepisów. Poza samem przytoczeniem ostatniego rozporządzenia podaje autor szereg wyjaśnień i podkreśla różnice między staremi a nowemi przepisami.

— * **Dyrekcja Liceum handlowego koedukacyjnego Izby przemysłowo-handlowej** podaje do wiadomości, że zajęcia w Liceum rozpoczną się we wtorek, dnia 3 września o godz. 9. Uczniowie zbiorą się przy ul. Wrocławskiej 17, uczenice zaś w oddziale przy Al. Marcinkowskiego 26 (ostatni dom ogrodowy). Zapisy na pozostałe pare miejsc wolnych przyjmuje kancelarja Liceum, ul. Wrocławska 17, codziennie od godz. 10—13 do dnia rozpoczęcia zajęć.

—* **Filolodzy klasycy!** Maturzystom, którzy mają zamiar studjować filologję klasyczną, udziela się informacyj w Zamku, w lokalu Koła Fil. Klas., (który wskaże portjer) od 1—15 września codziennie od 10—11.

KRONIKA WYPADKÓW

—* **Wypadki samochodowe.** Samochód P Z 11 447, którym kierował Greiser Franciszek, zamieszk. ul. Małeckiego 6 zderzył się z rowerzystą Klupą Janem, zamieszk. w Kozich Głowach. Klupa odniósł okaleczenia. — Dnia 26 bm. o godz. 9,40 najechał samochód P Z 44 201 (taksa 272), którym kierował Piaskowski Szczepan, zam. ul. Poznańska 21 na jadącą rowerem Domińską Helenę, zamieszk. przy ul. Szamarzewskiego 32. Rower został lekko uszkodzony. — Dnia 26 bm. na ul. Marsz. Focha najechany został przez samochód osobowy P Z 11 400, sierżant z orkiestry 36 p. p. Błutka Ignacy, przyczem odniósł stłuczenie prawej nogi oraz zdarcie skóry na głowie. Wymienionego odstawiono do szpitala miejskiego. (z)

Przy rozpoczynającem się zwapnieniu naczyń krwionośnych, użycie naturalnej wody gorzkiej **Franciszka Józefa** prowadzi do regularnego wypróżnienia i obniża wysokie ciśnienie krwi. Mistrze wiedzy lekarskiej chwalą przy objawach starczych oddawna uznaną wodę **Franciszka Józefa,** gdyż usuwa ona pewnie i łagodnie zastój krwi w przewodzie pokarmowym przy niedostatecznem trawieniu i zmniejsza nadwrażliwość ogólną. Żądać w apt. nw 3379

Czytelnikom Naszym, przejeżdżającym przez

Berlin

przypominamy, że otrzymają najświeższe numery

„Kurjera Poznańskiego"

we wszystkich kioskach gazetowych

na dworcach i w wielkich **hotelach**

KRONIKA POLICYJNA

—* **Napad rabunkowy.** W nocy na 26 bm. o godz. 1 na ul. Towarowej został zaczepiony przez 3 osobników p. Nowak Józef, zamieszk. przy ul. Towarowej 25. Dwóch schwyciło go za ręce, trzeci zaś przeszukał kieszenie i zabrał portfel, zawierający różne papiery wartościowe. — Bandyci następnie zbiegli. — W godzinę po napadzie przytrzymano w parku Marcinkowskiego jednego z napastników, mianowicie Zwierzchowskiego Florjana, zam. ul Grobla 20, u którego znaleziono wymienione papiery. (z)

—* **Aresztowanie szoferów.** W związku z katastrofalnem zderzeniem samochodów, wskutek którego to wypadku zmarł kelner Szczerbiński ustalono, że winę wypadku ponosi tak szofer Stez Walenty jak i Kaźmierowski Leon, których ujęto i po odebraniu dyplomów odstawiono do Sądu Grodzkiego. (z)

—* **Kradzieże i włamania.** Na Wesołem Miasteczku skradziono p. Kopczyńskiemu Janowi, zamieszkałemu w Biezanowie, pow. Wieliczka, portfel zawierający 55 zł, kartę kolejową i legitymację emeryt. kolejow. Nr. 73 061. — Na dworcu w Poznaniu skradziono p. Urbanowiczowi Tadeuszowi, zam. przy ul. Kolejowej 53, portfel z gotówką 80 zł i dokumentami osobistemi. (z)

Z OSTATNIEJ CHWILI

—* **Zderzenie wozu z autobusem w Gnieźnie.** W poniedziałek około godz. 11 jechał ulicą Chrobrego wóz ciężarowy „Rolnika". Woźnica skręcał w ulicę Mieczesława, z której nadjeżdżał autobus P Z 44 965. Wóz zajechał tak niespodziewanie przed autobus, że doszłoby niewątpliwie do katastrofy, gdyby szofer nie skręcił nagle na bok. Przy tej sposobności wpadł jednak na latarnię. W autobusie na szczęście pasażerów nie było, tak, że nie było wypadku w ludziach. (br)

—* **Wojna z komornikiem.** W ubiegłą sobotę udał się komornik sądowy p. Józef Karabasz z Gniezna do Obry w powiecie gnieźnieńskim celem przeprowadzenia przymusowego przetargu na podstawie wyroku sądowego u p. Zegadły. Gdy p. Karabasz zjawił się na terenie dłużnika i chciał rozpocząć urzędowanie, rodzina Zegadły zajęła wobec niego groźną postawę do tego stopnia, że gdy właściciel wezwał pracujących tamże robotników do czynnego oporu, syn jego pobiegł do domu mieszkalnego i wrócił z karabinem w ręku. W ten sposób zmuszono komornika pod groźbą zastrzelenia do zaniechania czynności sądowej i ucieczki. (br)

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Koenigsmark".
Aurora: „Talizmus życia!"
Bajka: „Noc miłosna skazańca".
Casino: „Noc miłosna skazańca".
Colosseum: „Pośredniczka miłości czyli przygody przyzwoitej panny".
Corso: „Bitwa morska przy wyspach Falklandzkich".
Edison: „Moja żona tańczy charlestona".
Kapitol: „Zabiłeś".
Metropolis: „Ich czworo".
Odeon: „Człowiek śmiechu".
Renaissance: „Ostatni carowie".
Słońce: Spadkobierca Casanowy".
Stylowe: „Świat nocy".
Wilson: „Krzyżowa droga kobiety".

—* **Eksplozja granatu.** W Bydgoszczy manipulował u zapalnika granatu 20-letni Stefan Kosmeja zamieszkały przy ul. Gdańskiej 75. Nastąpił wybuch i Kosmeja odniósł ciężkie rany; przewieziono go do lecznicy w Bydgoszczy. (k)

—* **Pożar powstał w Więczynie** w pow. pleszewskim w zabudowaniach chałupnika Jana Mikołajczaka. Spłonęła stodoła i chlew z żniwem i narzędziami rolniczemi, łącznej wartości około półtora tysiąca złotych. Z zabudowań Mikołajczaka przerzucił się pożar na przyległą stodołę dzierżawcy Jana Ćwiklińskiego. Spaliły się tam narzędzia rolnicze i żniwo łącznej wartości około 22 tysiące złotych. Przyczyny pożaru nie zdołano ustalić; przypuszcza się jednak, że ogień spowodowały małoletnie dzieci. (k)

—* **Pożar wybuchł** z nieustalonej przyczyny w powiecie średzkim w majętności Chudzice, należącej do p. Jadwigi Chłapowskiej. Spaliła się stodoła z zawartością około 80 wozów pszenicy, łącznej wartości 43 tysiące zł. Stodoła była ubezpieczona w K. U. O. w Poznaniu zaledwie na sumę 24 tysięcy zł. Jest uzasadnione przypuszenie, że ogień został podłożony.

—* **Spadła podczas pracy** w Żninie z dachu cukrowni 37-letnia robotnica Wiktorja Malakowa. Nieszczęśliwa poraniła się tak ciężko, że zmarła tego samego dnia jeszcze w szpitalu. (k)

— * **Postrzelił swego kolegę w Ostrowie** podczas manipulowania bronią 15-letni Witold Dominik. Postrzelony w lewe udo 14-letni jego rówieśnik Zygmunt Kostrzewski z Ostrowa przewieziony został do lecznicy miejskiej w Ostrowie. (k)

—* **Wyłowiono zwłoki** Loty Wendlandówny z Brzozy pod Bydgoszczą, która w dniu 18. bm. popełniła samobójstwo, rzucając się do jeziora Jezuickiego. (k)

Z WIELKOPOLSKI

—* **Gniezno** (Najazd Żydów). Niejaki Czesław Mielcuszny z Gniezna, ul. Dąbrówki 8, dotychczasowy właściciel składu obuwia, sprzedał swe urządzenie składowe Żydowi łódzkiemu, który w następnych dniach otworzy w tem miejscu handel z odzieżą. Mielcuszny jest obecnie skarbnikiem Tow. Uczestn. Powst. Wkp. z r. 1918/19. Niejaka Konstancja Mielcarzowa, zam. w Gnieznie przy ul. Koszarowej 11, wynajęła pokój dwom Żydom i to dnia 8. lipca rb. kamasznikowi — Izraelowi Ejzykowiczowi, a w dniu 12-go sierpnia rb. kamasznikowi — Wolfowi Zolkindowi. Czy właścicielka domu, p. Helena Begdonowa w Toruniu, zgodziła się na to, nie wiemy. Właściciel kamienicy przy ul. Warszawskiej p. Zabierek wpuścił Żyda Dawida Grabarza, handlarz Owsianowski z Bednarskiego - Rynku Żyda Welnera Pejdona, a p. Łączkowski z Krzywego Koła 5 a, Żyda Abrahama Kornberga. Do kamienicy Lipnowskiego (Żyda) wprowadziło się w ostatnich tygodniach aż 3 Żydów: Mejer Lipka, Mojsze Szmigielski i Chaim Makowski. Do nieruchomości przy ul. Mieczysława 39 wprowadziła się Zerla Miedzińska, do kamienicy przy Mieczysława 10, wszedł na stałe Goryn Wolf, do kamienicy przy ul. Rzeźnickiej 2 — Shaskiel Szyke.

— (W ręce niemieckie). Stefan Hedloff, właściciel nieruchomości przy ul. 3. Maja 1, sprzedał śpichlerz wspomnianej nieruchomości spółce Reiffeisen za cenę 75 000 zł. (br)

— **Obrzycko** (Apel do niestowarzyszonych). Tow. Powstańców i Wojaków w Obrzycku zwraca się z apelem do wszystkich żołnierzy w rezerwie, a także do młodzieży przedpoborowej do przystąpienia w szeregi stowarzyszenia. Do Tow. Powst. i Wojaków może wstąpić każdy mężczyzna. Celem towarzystwa jest: pielęgnowanie pamięci poległych w powstaniu 1918/19 r i w późniejszych walkach przy ustalaniu granic Polski, budzenie poczucia obowiązków obywatelskich wśród mł. pok,. podtrzym. wśród członków gotowości niesienia w razie potrzeby czynnej pomocy armji polskiej. Rezerwiści i Młodzieży! wstępujcie zatem w szeregi powstańców.

— (Stacja benzynowa). Firma Standart Nobel w Poznaniu wybudowała przed kilku dniami w mieście naszem stację benzynową. Od pewnego czasu kierownicy samochodów mieli kłopot z zaopatrzeniem się w benzynę w czasie pobytu w naszem mieście. Obecnie temu zaradziła powyższa firma, budując na rynku stację benzynową. Benzynę każdego czasu wydziela p. Józef Szydłowski, zamieszkały przy Rynku 11.

— (Przebrany czy obłąkany?) Po okolicznych wioskach i lasach krąży jakieś podejrzane indywiduum. Raz w przebraniu mężczyzny, to znów w przebraniu kobiety, zawsze jednak zaopatrzone w broń palną. Przed kilku zaledwie dniami „kobieta" jakaś zatrymała w okolicy Koźmina pewnego mężczyznę i zażądała od niego papierosa. A gdy ten zdziwiony żądaniem odrzekł, że papierosów nie ma, kazała mu się oddalić. W innym znów dniu w okolicy Koźmina wypytywała się czy nie popełniono przed kilku dniami morderstwa w wiosce wzgl. okolicy. Onegdaj widziano ją pomiędzy Obrowem a Obrzyckiem. Kilku chłopców pasło kozy. W pewnem miejscu stoi jabłoń. W pewnej chwili wybiegła z pod jabłoni jakaś kobieta, otulona w dwie chusty, grożąc rewolwerem. Na ten widok chłopcy wystraszyli się i poczęli uciekać w stronę Obrzycka. Po pewnym czasie indywiduum przestało gonić uciekających zniknęło z oczu chłopców. Prawdopodobnie udała się w okoliczne lasy. Powyższym wypadkiem powinny zająć się władze bezpieczeństwa i wyświetlić tajemniczą sprawę. (os)

— * **Śmigiel.** (Znowu kradzież konia.) Przed kilku dniami skradziono konia z półszorkami i wozem ze stajni gospodarza Tomasza Bobla w Gradowie. Jest to 8-letnia klacz-kasztanka, wzrostu 152 cm, z łysiną na czole. (k.)

—* **Bydgoszcz.** (Sprzeniewierzenie). W Sekretarjacie Związku Lekarzy w Bydgoszczy zauważono w tych dniach brak 900 zł w gotówce. Jak się okazało, sprzeniewierzenia dopuścił się zatrudniony w sekretarjacie biuralista Wacław Baczewski, który się ulotnił. — Pod zarzutem sprzeniewierzenia 3 100 zł, aresztowano 37 letniego kupca Eryka Goedego i odstawiono do tutejszego więzienia sądowego. — Pod zarzutem oszustwa aresztowano w Bydgoszczy 29-letniego Oskara Berlina, z zawodu kupca, zamieszkałego przy ul. Cieszkowskiego 21.

— (Wypadek samochodowy. W tych dniach najechał w Bydgoszczy samochód, kierowany przez Guentera Schmidta z Gdańska, 9-letniego Bronisława Jastrzębskiego z Bydgoszczy (ul. Kujawska 14). Chłopca, który złamał prawe podudzie i odniósł pokaleczenia głowy, przewieziono do lecznicy miejskiej w Bydgoszczy.

— (Kradzież). W tych dniach został okradziony z ubrania, obuwia i portmonetki z gotówką służący Kosioł. Sprawców wykryto wkrótce w osobie Władysława Burzyńskiego, zbiega z zakładu poprawczego w Chojnicy. Równocześnie aresztowano też drugiego zbiega z tegoż zakładu Kazimierza Zielińskiego. (k)

RADJO

Programy radjofoniczne

Środa, dnia 23 sierpnia 1929 r.

Poznań (335 m) godz. **12.50** komunikaty P. W. K.; godz. **13.00** sygnał czasu, hejnał z wieży ratuszowej; godz. **13.05** koncert gramofonowy; godz. **14.00** notowania giełdy pien. i zboż.-towarowej; godz. **14.15** komunikaty gosp., roln., PAT, sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz. **17.20** pogadanka francuska (wygł. p. Omer Neveux); godzina **17.50** Komunikaty P. W. K.; godzina **18.00** koncert popołudniowy. Wykonawcy: Józefa Borowska (Piosenki), Zdzisław Kochański — znany piosenkarz, Elwini — góral (mistrz na fujarce), Bruno Kubik (akomp.); godz. **18.55** nadprogram; godzina **19.15** „Silva rerum"; godz. **19.25** odczyt p. t. „O poetach Czartaka" (wygł. prof. Tadeusz Szantroch); godz. **19.50** kronika „Tygodnia Radjowego"; godz. **20.05** odczyt p. t. „Góralska szlachta zaściankowa na Orawie" (transmisja z Krakowa); godz. **20.30** koncert wieczorny. Program: 1. Nicolai: Muzyka baletowa do op. „Wesołe kumoszki Windsoru" (odegra orkiestra 36 p. p.). 2. Rubinstein: Arja z op. „Nero", Naprawnik: Arja z op. „Dubrowski" (odśpiewa p. Perkowicz), 3. Poppy: Suita orientalna a) Bajadera, b) Nad wodami Gangesu, c) Taniec Bajader, d) Patrol nocny, (odegra orkiestra), 4. Koszewaroff: Minęły dnie, Glier: a) Dlaczego, b) Hej, będę żył, Meyer-Helmund: Ja czekam cię (odśp. p. Perkowicz), 5. Ketelbey: Na perskim targu, 6. Mazur (odegra orkiestra); godz. **21.30** słuchowisko z Wilna; godz. **22.15** sygnał czasu — komunikaty PAT; godz. **22.30** radjografja; godz. **23.00** muzyka taneczna z Pałacu Dancingowego „Muchy i Ska" na Wesołem Miasteczku P. W. K. (Orkiestra pp. Karasińskiego i Kataszka).

Warszawa (1385,7 m) godz. **12.05** koncert gramofonowy; godz. **13.00** komunikat meteorologiczny, komunikaty przygodne; godzina **15.40** komunikat gospodarczy; godz. **16.15** komunikat harcerski; godz. **16.30** koncert gramofonowy; godz. **18.00** muzyka lekka w wykonaniu orkiestry R. P. pod dyr. Jana Dworakowskiego; godz. **19.25** komunikaty rolniczy i meteorologiczny, oraz „skrzynka pocztowa rolnicza"; godz. **20.30** koncert solistów. Wykonawcy: Berta Crawford (sopran), Bolesław Kon (fort.), prof. Ludwik Urstein (akomp.); godz. **21.30** słuchowisko z Wilna; godz. **22.00** komunikaty; godz. **23.00** muzyka taneczna.

Katowice (416 m) godz. **16.20** koncert gramofonowy; godz. **17.25** odczyt z działu: „Wykłady języka polskiego" — wygł. p. Olga Ręgorowiczowa; godz. **18.00** transmisja muzyki lekkiej z Warszawy; godzina **19.20** pogadanka z działu: „Gospodyni Śląska"; godz. **20.30** transmisja koncertu solistów z Warszawy; godz. **21.30** transmisja z Wilna.

SPORT

Lekka atletyka

W związku z meczem Poznań — Kraków dowiadujemy się o strasznym nieporządku, paunjącym w krakowskim OZLA. Niedość, że drużyną poznańską w czasie bytności w Krakowie nikt się nie zaopiekował, to KOZLA nie wywiązał się nawet z swych zobowiązań finansowych, tak że większa część zawodników reprezentacji poznańskiej z powodu braku gotówki pozostać musiała w Krakowie, oczekując przekazania pieniędzy na powrót z Poznania. Sprawa ta znajdzie swój epilog w PZLA.

Na niedzielnych zawodach w Wilnie ustanowiono dwa nowe rekordy polskie a **mianowicie Wieczorek uzyskał w dziesięcioboju** 7.040.580 punktów zbliżając się znacznie do poziomu wyniku światowego i bijąc dotychczasowy rekord Cejzika o 400 p.; wyniki uzyskane w poszczególnych konkurencjach są następujące: 100 m: 11.6; 400 m: 54:6; 1500 m: 5:06.6; 110 pł.: 16.2; skok w dal: 6:54 m; w wyż: 1.60 m; tyczka: 3.40 m; kula: 11.09 m; oszczep: 50.00 m; dysk: 39:90 m. Drugi rekord polski ustanowiła Lewinówna w pchnięciu kulą uzyskując 11.17 m i bijąc dotychczasowy rekord Konopackiej o 20 cm. (tel. wł.) T. S.

Spotkanie międzymiastowe Bydgoszcz — Grudziądz przyniosło zwycięstwo pierwszej. Na zawodach Mikrut (Koronowo) uzyskał w rzucie oszczepem 57.48 m ustanawiając nowy rekord okręgu pomorskiego. (tel. wł.) T. S.

Rekord światowy w biegu na 25 km. ustanowił w Berlinie Anglik Harper w czasie 1 g. 23:45.8.

Piłka nożna

„Fortuna" (Lipsk) —„Warta". W sobotę dnia 31 sierpnia o godz. 17 i w niedzielę dnia 1 września br. o godz. 13 odbędzie się na boisku Warty interesujące spotkanie międzynarodowe drużyny ligowej Warty z drużyną K. S. „Fortuną" z Lipska. Ze względu na to, że drużyna Fortuny jest jedną z czołowych drużyn niemieckich, należy się spodziewać bardzo ciekawej walki.

Pływanie

Znany rekordzista polski Kot, rozpoczyna dzisiaj służbę wojskową. Przydzielony został do szkoły podchorążych w Łobzowie, co mu da możność trenowania poraz pierwszy w zimie w krytej pływalni w Krakowie. (tel. wł.) T. S.

Tennis

Spotkanie międzypaństwowe Francja —Włochy w Aix les Bains zakończyły się w poniedziałek wynikiem nnerozstrzygniętym 6:6, przyczem w pierwszych dwóch dniach prowadzili Francuzi 3:1, mimo że gracze ich składali się tylkoz rakiet drugorzędnych jak Landry, Samazeuills, Thurneyssem i Geraud. Po stronie włoskiej grali Stefani, Bonzi Serventi, del Bono i Morpurgo. W pierwszych dwóch dniach wyniki były następujące: Geraud (F) — Serventi 0:6, 6:3, 4:6, 6:4, 6:1; Samazeuills (F) — del Bono (W) 6:2, 6:4, 6:4; Stefani (W) — Thurneyssen (F) 5:2, 6:2; Landry Bonzi 7:9, 6:1, 6:2.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Tow. Wioślarzy „Polonia"** Miesięczne zebranie odbędzie się we wtorek, dnia 27 bm. o godzinie 19.30 w przystani.

— **Klub Mandolinistów „Mewa".** Zebranie miesięczne odbędzie się dnia 27 bm. o godz. 20 w lokalu „Tunel Kolejowy" przy ul. Kolejowej, róg Karwowskiego.

— **Koło Sport. przy S. M. P. Fara.** Zwyczajne zebranie odbędzie się w środę, dnia 28 bm. o godz. 20 w ognisku stowarzyszenia w krużganku przy Farze.

— **K. H. „Lechia"** zwołuje 30 bm., godz. 20 do lokalu kol. Czekały nadzwyczajne zebranie. Ze względu na bardzo ważne sprawy przybycie każdego członka konieczne.

— **Koło Tow. Rękodzielników** zwiedza w niedzielę dnia 1 września wystawę. — Zbiórka o godz. 9 przed pomnikiem Kościuszki. Zgłoszenia przyjmuje do czwartku codziennie po poł. sekretarz w lokalu zebrań Nowy Rynek 4. Z powodu zwiedzenia wystawy będzie bibljoteka i kasa Tow. w niedzielę, 1. września zamknięta.

Tow. Ogródków Działkowych im. Józefa Chociszewskiego na Łazarzu urządza zabawę p. t. „Święto dzieci", z powodu zakończenia półkolonji wakacyjnej, dnia 1 września br.

— **Zrzeszenie Emerytów Kolej. przy Z. U. K., Poznań.** Miesięczne zebranie odbędzie się dnia 2 września o godz. 17, w sali p. Bohnowej przy Marsz. Focha 85. Na porządku obrad ważne sprawy i sprawozdanie delegata. Liczny udział członków pożądany.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: St Ewertowa 4 zł; P. B. 5 zł; Kledeccy, Pocztowa 29, zamiast kwiatów na trumnę ś. p. Salomei Fischbachowej 10 zł; Lubierski Antoni 5 zł; N. N. z podziękowaniem św. Teresce za otrzymane łaski z prośbą o szczęśliwy powrót 5 zł, razem z poprzednio pokwitowanemi 2.078,80 zł.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Andrzej Świtała, ks. proboszcz 49 lat. Jan Różalski, adwokat 49 l. Stanisława Bednarska zd. Rzepka 37 l. Stefan Białons robotnik 30 l. Józef Budzyński 1 m. 18 dn. Joanna Mrozińska z d. Krzyżanowska wdowa 66 l. Franciszek Górski 1 m. 6 d. Kazimierz Rychlowski, stolarz 59 l. Bogdan Marjan Jokiel 20 min. Janina Szczygielska, uczenica szkolna 18 l. Wanda Wojciechowska 2 m. 5 d. Domicela Orgacka zd. Urbańska 75 l. Marja Gaeblowa zd. Piotrowska 61 l. Józefa Stryża z d. Pieprzykówna 54 l. Józef Michalski 2 m. 28 dni. Apolonja Mendelowa z d. Przybylska 58 l. Marja Czarnecka, bez zaw. 20 l. Antoni Hoffmann, robotnik miejski, 24 l. Roman Łuczyński 26 dni.

TEATRY

—* **Z Teatru Wielkiego.** Dziś, we wtorek „Tatry". W środę, 28 bm. opera Wallek-Walewskiego „Pomsta Jontkowa" z pp. Kisielewską, Marynowiczówną, Karpackim, Kowalskim i Romanowiczem, kepemistrz p. Wojciechowski. W czwartek 29 bm. ostatni występ na naszej scenie Zygmunta Zaleskiego; znakomity ten artysta pożegna Poznań świetną swą kreacją Tonia w operze „Pajacę". Przedstawienie to uzupełni balet „Szeherezada".

—* **Uroczyste przedstawienie** z powodu 10-lecia teatru oraz otwarcie sezonu 1929/30 pod dyrekcją Zygmunta Wojciechowskiego odbędzie się w niedzielę 1-go września. Dana będzie opera „Hrabina" z pp. Bojar-Przemieniecką (tytułowa) Fedyczkowską, Kisielewską, Drabikiem, Sendeckim, Urbanowiczem i Wawrzynieckim, przy pulpicie dyr. Wojciechowski, reżyser p. Urbanowicz. Balet układu p. Statkiewicza, dekoracje p. Jarockiego. — Przedstawienie poprzedzi przemówienie prezesa Rady Miejskiej p. senatora Hedingera.

—* **Teatr Polski.** Dziś po raz 78 pełna humoru krotochwila Adama Grzymały-Siedleckiego „Maman do wzięcia", która zdobyła rekordowe powodzenie. Jutro raz jeszcze arcykomiczna krotochwila Wincentego Rapackiego (syna) „W czepku urodzony", na której również publiczność bawi się świetnie. W próbach ostatnia nowość repertuarowa Zygmunta Kaweckiego „Para nie para", którą przygotowuje reżysersko p. Młodziejowska.

—* **Z Teatru Nowego.** Dziś we wtorek i dni następnych występy Antoniego Fertnera, znakomitego artysty scen polskich cieszącego się na scenie Teatru Nowego ogromnem powodzeniem w jednej z swych najlepszych kreacyj Parmellac'a w świetnej farsie Hennequin'a i Vebera p. t. „Kto kogo?..." Publiczność, szczelnie wypełniająca salę Teatru Nowego, darzy tego mistrza sceny niemilkn. oklaskami przy podniesionej kurtynie. Obok naszego znakomitego gościa wystąpią pp. Cieszkowska, Czarnecka. Peszyńska, Żeromska, Mazanek, Płonka-Fiszer i. i. Reżyserja p. Bystrzyńskiego.

Pałac dancingowy P. W. K. Wesołe Miasteczko.

Dziś i codziennie od godz. 8—2 w nocy, występy pierwszorzędnych sił artystycznych. Kwartet Lanckoy, tancerka Bacereli, wirtuozi na ksylofonach Palusa (cudowne dzieci), orkiestra Karasińskiego i Kataszka. Wstęp wolny. dw 1435

Teatr „Rewja" na P. W. K.

Dziś i codziennie o godz. 19-ej min. 15, wielka rewja p. t. „Kulig" o godz. 22 min. 15 pełna humoru „Jazda na Wystawę". 120 osób na scenie — 800 kostjumów Bilety wcześniej nabywać można w składzie cygar p. Zygarlowskiego, ul. Gwarna, narożnik ul. 27. Grudnia i w kasie teatralnej przy ul. Śniadeckich 12. dp 1586

Teatr Wielki

DZIŚ — „Tatry", balet - opera w 6 obrazach z prologiem F. Nowowiejskiego.
Środa, 28. 8. „Pomsta Jontkowa", opera w 4 aktach Bolesława Wallek-Walewskiego.
Czwartek, 29. 8. „Pajace" i „Szeherezada".
Piątek, 30. 8. „Polska krew", operetka w 3 aktach.
Sobota, 31. 8. „Farinelli", operetka w 3 aktach.
Niedziela, 1. 9. Otwarcie sezonu 1929/30 „Hrabina", opera w 3 aktach Moniuszki (Premjera).
Poniedziałek 2. 9. „Wesoła wdówka" operetka w 3 aktach.

Początek o godzinie 20.

Po rozpoczęciu przedstawienia nikt na salę wpuszczony nie będzie.

Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Polski

DZIŚ — „Maman do wzięcia",
Środa, 28. 8. „W-czepku urodzony".
Czwartek, 29. 8. „Maman do wzięcia".
Piątek, 30. 8. „Maman do wzięcia".
Sobota, 31. 8. „Maman do wzięcia".
Niedziela, 1. 9. „Maman do wzięcia".
Poniedziałek, 2. 9. „Maman do wzięcia".

Początek o godzinie 20.

Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski, ul. 27 Grudnia).

Teatr Nowy

DZIŚ — „Kto kogo....?" — gościnny występ Antoniego Fertnera.
Środa, 28. 8. „Kto kogo...?" gościnny występ Antoniego Fertnera.
Czwartek, 29. 8. „Kto kogo...?" gościnny występ Antoniego Fertnera.

Początek o godzinie 20.

Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarlowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

Teatr „Rewja" na P. W. K.

Dziś i codziennie o godz 19.15 wielka rewja polska w 19 obrazach „Kulig" — O godz. 22 arcywesoła rewja „Jazda na wystawę".

Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarlowskiego narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia i w kasie teatralnej, ul. Śniadeckich 12. Na P. W. K., Dwór Huggera, Centr. Restauracja PWK.

Program X. Zjazdu Katolickiego w Poznaniu

(KAP) W niedzielę, 8 września r. b. o godz. 8.30 Zjazd rozpocznie się uroczystem nabożeństwem na placu między Zamkiem a Uniwersytetem (w razie niepogody w kościele Kolegjaty pozn. św. Marji Magdaleny). Celebruje J. Em. ks. Kardynał - Prymas; kazanie wygłosi O. Fr. Kwiatkowski T. J. z Krakowa. O g. 11.15 w Auli Uniwersytetu Poznańskiego otwarcie Zjazdu i zebranie plenarne.

1. Hołd Ojcu św. - Jubilatowi, J. Świątobliwości Piusowi XI — złoży prezes Ligi Katolickiej prof. dr. Gantkowski.

2. Wybór marszałka i prezydjum Zjazdu.

3. Przemówienie Protektora Zjazdu, J. Em. ks. Kardynała Prymasa Augusta Hlonda.

4. Powitanie Zjazdu przez przedstawicieli władz.

5. Przemówienie powitalne.

6. Przedłożenie porządku obrad.

7. I. Referat: „Dziesięciolecie Zjazdów Katolickich w służbie Akcji Katolickiej" — Sekretarz Generalny Ligi Katolickiej ks. Józef Prądzyński.

8. II. Referat: „Pius XI papież Akcji Katolickiej" — Sekretarz Generalny Zw. Młodzieży Polskiej ks. Ludwik Jarosz.

9. III. Referat: „Rodzina katolicka w życiu społecznem, jej świętość, znaczenie i zwycięstwo" — Karol Hubert Rostworowski z Krakowa.

10. Przedłożenie rezolucyj Zjazdu

11. Przemówienie marszałka i zamknięcie obrad X Zjazdu Katolickiego.

12. Pochód uroczysty o godz. 13 i pół do kościoła farnego na dziękczynne „Te Deum".

W sprawach X. Zjazdu Katolickiego pracują Komisje: a) organizacyjna — Sekret. Jener. Ligi Katolickiej w Poznaniu; b) przyjęcia dostojników duchownych — X. kan. T. Zakrzewski; c) nabożeństw — X. kan. dr. Zwolski, X. prob. Budaszewski; d) pochodowa — M. Jęczkowiak, Karol Bujakiewicz.

Celem pokrycia wydatków połączonych z organizowaniem X. Zjazdu Kat. poleca się usilnie: a) poparcie strony finansowej Zjazdu przez przekazywanie subwencyj z dopiskiem: „na cele X. Zjazdu Katolickiego w Poznaniu", konto P. K. O. — 205.060; b) kupowanie odznak Zjazdu przy wejściu na salę obrad.

Biuro informacyjne pracuje w dzień Zjazdu w gmachu obrad — Aula Uniwersytetu Poznańskiego — przy Wałach Wazów 26 — od godz. 9-tej rano.

Zniżki kolejowe przysługują każdemu, kto jedzie do Poznania na wystawę, a więc i tym, którzy przyjadą na X. Zjazd Katolicki. Trzeba zaraz na swej stacji żądać biletu zwrotnego do Poznania za opłatą zniżkową, t. j. 2/3 taryfy normalnej. Ważność biletu zwrotnego 15 dni.

Kwatery należy zamawiać w Miejskiem Biurze Kwaterunkowem, ul. Marszałka Focha 42. Udzielają tam kwater masowych czy też pojedyńczych za opłatą. Również jest na dworcu czynne Biuro Kwaterunkowe P. W. K.

Na liczne zapytania podajemy, że tanie i smaczne obiady oraz kolacje w cenie 1,20 zł mogą otrzymać delegaci, także w licznych zespołach, w Domu Akademickim przy Wałach Leszczyńskiego 6.

W sprawach Zjazdu Katolickiego informuje, oraz wydaje legitymacje: Liga Katolicka — Sekretarjat Jeneralny — Poznań, Al. Marcinkowskiego 22, II. ptr. pokój 42.

Z życia sokolego

Obchód 15-lecia Sokoła na Śródce

Piękna uroczystość odbyła się w ubiegłą niedzielę w najstarszej dzielnicy miasta Poznania, na Śródce. Tamtejsze gniazdo sokole „Poznań VIII" obchodziło 15-lecie swej wytrwałej, pięknej i zbożnej, a tak owocnej pracy.

Uroczystość rozpoczęła się nabożeństwem w parafjalnym kościółku N. M. Panny przy udziale licznych delegacyj sztandarowych gniazd poznańskich i okolicznych oraz przedstawicieli władz sokolich, z prezesem Dzielnicy Wielkopolskiej dh. Wolskim na czele. Po nabożeństwie, zakończonem wspólną pieśnią „Boże coś Polskę" udano się w pochodzie do Domu Katolickiego na Śródce, gdzie w pięknie przystrojonej sali rozpoczęło się niebawem uroczystościowe zebranie.

Wstępne powitalne przemówienie wygłosił zasłużony prezes gniazda-jubilata, dh. Maksymiljan Byter, w gorących słowach wskazując równocześnie na głębokie i poważne nastroje narodowe, wśród których powstał i rozwijał się Sokół śródecki w cieniu prastarej katedry prymasów Polski i grobów jej pierwszych królów, poczem na przewodniczącego zebrania poprosił prezesa Dzielnicy Wielkopolskiej dha Wolskiego, który na sekretarza powołał dha Janczewskiego a na ławników p. Żytkowiaka, prezesa Komitetu Towarzystw po prawym brzegu Warty i p. Olszewskiego, prezesa Tow. obywateli.

Bardzo treściwy i barwny pogląd na 15-letnią działalność Towarzystwa przedłożył następnie dh. Baranowski, przyczem szczególnie podkreślić należy stałą troskę i opiekę zarządu nad oddziałem młodzieży sokolej, tak iż pod tym względem Sokół śródecki może innym gniazdom służyć za wzór. Następnie wygłosił dh. Marjan Jęczkowiak dłuższy referat, pełen głębokich myśli patrjotycznych o znaczeniu „Cudu nad Wisłą", podkreślając przytem bardzo wybitny udział Sokolstwa w tych walkach. Poza tem wygłosili przemówienia dh. prezes Wolski w imieniu Przewodnictwa Dzielnicy Wielkopolskiej, dh. Jaskowski w imieniu zarządu Okręgu Poznańskiego, ks. prob. Kucharski, jako miejscowy duszpasterz podkreślając zawsze gorliwą służbę Sokoła składaną Bogu i Ojczyźnie, dhna Dobroczyńska imieniem Dzieln. Wydziału Sokolic, pp. radni Janczewski i Libera oraz szereg przedstawicieli organizacyj społeczno - narodowych po prawym brzegu Warty, jak Komitetu Towarzystw, Narod. Organizacji Kobiet, Tow. Obywateli, Stowarzyszenia Młodzieży i in., a wszystkim serdecznie podziękował dh. prezes Byter za okazaną Sokołowi śródeckiemu życzliwość. Wspomnieć jeszcze należy, że do upiększenia i urozmaicenia zebrania przyczyniły się piękne deklamacje członków Sokoła oraz produkcje muzyczne dh. Piaska i Fibaka na skrzypcach i fortepianie.

W międzyczasie odbył się bieg na przełaj (3.000 m) o nagrodę wędrowną, tak iż pod koniec zebrania nastąpiło wręczenie nagród zwycięzcom zarówno w biegu jak i w odbytych przed kilku dniami zawodach gimnastyczno-sportowych. Wręczenia nagród dokonał prezes dzielnicowy dh. Wolski, który też następnie zamknął uroczystościowe zebranie gorącem przemówieniem, zakończonem gromkim okrzykiem na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej, poczem wspólnie odśpiewano „Rotę".

Piękna ta uroczystość o nadzwyczaj podniosłym i serdecznym nastroju niewątpliwie będzie nową zachętą dla dzielnej śródeckiej drużyny sokolej do dalszej wytrwałej i owocnej pracy.

(aw)

Z zjazdu cechow rzeźnickich

II dzień obrad

W drugim i ostatnim dniu obrad załatwiono cały szereg spraw wewnętrzno - organizacyjnych, poczem ustalono, że następny zjazd odbędzie się w Warszawie.

Wybrane komisje dla ustalenia rezolucyj przedłożyły sprawozdania z swych obrad.

Po obszernej dyskusji nad rezolucjami, które w rezultacie z drobnemi poprawkami zgromadzeni przyjęli, zakończono obrady.

Wieczorem o 20 odbył się w salach Belwederu bankiet, który zgromadził z górą 1.000 osób, tak że sale z biedą pomieścić zdołały tak licznych gości. Podczas bankietu przygrywała orkiestra wojskowa. Wśród licznych przemówień pierwszy zabrał głos jako gospodarz Starszy Cechu p. Mikołaj Górski, wspominając o ważkich obradach jakie toczyły się przez 2 dni. W końcu wniósł toast na cześć gości i delegatów. Odczytano nadesłane telegramy między innemi od ks. kardynała Hlonda, prezesa rady ministrów, ministra rolnictwa, od poszczególnych Izb Rzemieślniczych i t. d. Wniesiono też okrzyk na cześć licznie przybyłych kolegów z Czechosłowacji, poczem odpowiedział jeden z Czechów. Dziwne nieco wrażenie wywarło na zgromadzonych aż nazbyt krzykliwe przemówienie b. fryzjera oraz b. posła na Sej mUstawodawczy p. Szybiłły z Łodzi, który mówił coś o „szafarzu Polski" wnosząc okrzyk na jego cześć. P. Syller toastował na cześć władz komunalnych i miejskich na co odpowiedział krótko radca miejski p. Nowicki.

Na cześć prasy wniósł okrzyk najstarszy wiekiem mistrz rzeźnicki p. Smólski. Prezes Izby Rzemieślniczej p. Staszak podniósł znaczenie rzemiosła, poczem wyraża zawodowi rzeźnickiemu uznanie za jego pracę nad podniesieniem swego stanu. Pozatem przemawiało jeszcze wiele innych osób.

Bankiet przeciągnął się do późnej nocy, poczem odbył się bal.

Dziś pozostali goście i delegaci zwiedzają miasto, jego zabytki historyczne, P. W. K., poczem autobusami udadzą się do Gniezna, gdzie zwiedzą katedrę i grób św. Wojciecha. W czasie całego zjazdu urzędowało sprawnie biuro informacyjne w Rzeźni Miejskiej. Poza tem czynne były komisje zjazdowe na głównym dworcu na peronach wschodnich, zachodnich i w hallu, gdzie delegatom udzielano potrzebnych informacyj i wskazówek.

Z okazji zjazdu wydaną została obszerna broszura, przyozdobiona licznemi podobiznami członków zarządu Cechu i Związku, a zawierająca poza programem zjazdu, słowo wstępne prez. p. M. Górskiego oraz liczne artykuły z dziedziny zawodowej. (z)

Budowa mostu kolejowego między Polską a Rumunją.

Na podstawie zawartej ugody z Rumunją obie strony zobowiązały się most żelazny w Zaleszczykach łączący brzeg polski z rumuńskim wykończyć do 1 października r. b. Fakt ten wywołał żywe zainteresowanie sfer kupieckich, zaangażowanych w ruchu eksportowym z Rumunją, gdyż tędy prowadzić będzie b. ważny szlak handlowy. (paz)

Podróże ćwiczebne szkół marynarskich.

Żaglowiec szkolny „Iskra", który przywiózł na swym pokładzie z wysp Azorskich do Gdyni zwłoki ś. p. majora Idzikowskiego, w pierwszych dniach września wyrusza w podróż ćwiczebną z kandydatami do szkoły marynarki wojennej w Toruniu do Sztokholmu, przyczem odwiedzi szereg wysp na Bałtyku. Powrót „Iskry", która obecnie po dalekiej podróży oceanicznej znajduje się w dokach w remoncie, nastąpi około 17 września.

Transportowiec wojskowy „Wilja" wyrusza dnia 2 września w podróż szkolną do Norwegji z młodszym i średnim kursem marynarki wojennj w Toruniu. Podróż ta potrwa również około 2 tygodni.

Mimochodem

Dwie osoby w poszukiwaniu kosza

Pan Zet jest prawdziwą kopalnią niezwykłości. Spotkałem go dzisiaj na ulicy, kłaniam mu się jaknajuprzejmiej. Zaledwie kiwnął mi głową, nie zdejmując kapelusza.

— Dzień dobry kochanemu radcy — mówię i podaję mu rękę. .

Ku memu przykremu zdumieniu, pan Zet cofa swoją prawicę.

— Co to znaczy? — myślę i przebiegam w pamięci wszystkie punkty kodeksu Boziewicza. Czy wyzwać go przez sekundantów, czy rzucić średniowiecznym obyczajem rękawiczki? Nie miałem niestety przy sobie tych narzędzi, postanowiłem więc najpierw wybadać przyczynę tego oziębłego i obrażającego postępowania radcy.

— Ależ panie — wykrzyknął tamten, gdy go o to zapytałem — szanuję pana i lubię w najwyższym stopniu, ale jak mogę się panu ukłonić albo mu podać dłoń, kiedy...

I tutaj otworzył pięści, pokazując zawarte w nich niezwykłe rzeczy: Dwa bilety tramwajowe, cztery zużyte zapałki, kilka pestek od śliwek, ogryzek jabłka i trzy niedopałki papierosów.

— Czy pan z tem wybiera się do spalarni śmieci? — zapytałem z głupia frant.

Radca aż sponsowiał z wściekłości.

— Rzuciłem wczoraj niedopałek i zapłaciłem karę. Boję się więc rzucić te śmiecie gdziekolwiek, nie widzę jednakowoż koszyka na to przeznaczonego. Łażę już od kwadransu po ulicach, a koszyka jak niema, tak niema.

— Pójdziemy razem szukać — zaproponowałem.

I trzeba przyznać na pochwałę naszemu miastu, że już po pół godzinie natknęliśmy się na zbawczy koszyk.

Ale radca miał po tem wszystkiem niemożliwie brudne ręce.

Digamma.

KOMUNIKAT.

Ból w bokach i dołku podsercowym (gdzie schodzą się żebra) Pobolewania w wątrobie. Skłonność do obstrukcyj Język obłożony Gorycz i niesmak w ustach Odbijanie Wzdęcia i burczenie w kiszkach. Bóle i zawroty głowy Podenerwowanie Uryna ciemna i mętna. Są to początkowe objawy choroby wątroby, wstępne objawy kamieni żółciowych Podczas ataków W dołku i wątrobie silny ból, który się rozchodzi ku stronie tylnej w pasie, krzyżu i sięga aż pod łopatki. Wzdęcie brzucha rozsadzanie żeber parcie na kiszkę stolcową Niekiedy wymioty żółcią Zimne poty. Niekiedy żółtaczka Kuracja ziołami Cholekinaza uwalnia od tej ciężkiej dokuczliwej choroby Zioła Cholekinaza są do nabycia we wszystkich aptekach w składach aptecznych. Przy kupnie żądać przepisu użycia (wedł Dr. T. Niemojewskiego) Wyrób Laboratorium fizj chemiczne „Cholekinaza" Sp z o. o Warszawa, Nowy Świat 5. Generalna reprezentacja na Stany Zjedn. Ameryki Północ. i Kanadę „IMICO" Box 63 Stevens Point. Wis. U. S. A.

Pw 3971-62.311

OD PÓŁ WIEKU POWSZECHNIE ZNANY ZE SKUTECZNOŚCI

NISZCZY BRODAWKI SKÓRY STWARDNIENIA

ARAGO ST. GÓRSKIEGO WARSZAWA

ODCISKI ŻĄDAĆ WSZĘDZIE

Piegi Pryszcze Liszaje Plamy pewnie usuwa KREM VENUS

Ogólnopolski Zjazd Koncesjonowanych Instalatorów Wodo- i Gazociągowych w Poznaniu w dn. 16. i 17. sierpnia r. b.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

O użyteczności gospodarczej i społecznej

W słowniku publicystyki ekonomicznej często używanym wyrazem jest „użyteczność gospodarcza". Pojęcie to widnieje również w ustawodawstwie polskiem, w szczególności w ustawach z dnia 23 grudnia 1927 r. o zapobieganiu upadłości. Postanawiają mianowicie wymienione dekrety, że prezes sądu może zasięgać od izb przemysłowo-handlowych opinji co do użyteczności państwowej, gospodarczej lub społecznej przedsiębiorstwa dłużnika, proszącego o t. zw. nadzór sądowy. Definicji tych użyteczności dekrety nie zawierają. Ma więc publicystyka ekonomiczna wdzięczne pole do określenia „standartu" użyteczności gospodarczej i społecznej.

Wyłania się pytanie, czy ustalenie takiego określenia jest możliwe i pożądane? Zdaje się, że nie. Stałych kryterjów dla wydawania opinji co do użyteczności danego przedsiębiorstwa, proszącego o nadzór sądowy, ustalić nie można, gdyż zależy to od wypadku, w jakiej okoliczności, głównie przy uwzgwędnieniu także stosunków lokalnych będzie się upatrywało znamiona tej użyteczności państwowej, gospodarczej i społecznej, których należy się doszukiwać w poszczególnych wypadkach.

Zdaniem naszem, mając ustalić użyteczność gospodarczą przedsiębiorstwa dłużniczego, należy zbadać: a) czy dąży do wyparcia z kraju produktów obcych, b) czy ułatwia innym przedsiębiorstwom ich pracę wytwórczą, oraz c) czy przedsiębiorstwo dłużnicze w razie zaniku byłoby ciężko do zastąpienia w danym rejonie. Jeżeli odpowiedź na którekolwiek z tych pytań wypada twierdząco, wówczas można uznać, że dane przedsiębiorstwo jest pod względem gospodarczym użyteczne.

Przy ocenianiu użyteczności społecznej uwzględnić należałoby: a) ilość zajętych pracowników, którzyby w razie zwinięcia przedsiębiorstwa stracili pracę oraz b) czy produkcja przedsiębiorstwa ułatwia szerokiej masie ludności lepszy i tańszy sposób zaspokojenia potrzeb.

Oczywiście badanie stanu finansowego, rozmiarów dotychczasowych obrotów, fachowego prowadzenia interesów i t. p. okoliczności dostarcza materjałów dla oceny siły żywotnej przedsiębiorstwa, gdyż przedsiębiorstwa o największej nawet użyteczności państwowej, społecznej i gospodarczej, założonego z małym kapitałem obrotowym i prowadzonego niefachowo, nie uda się uratować przez samo odroczenie wypłat.

Faktem jest, że nie ciekawość akademicka, a życie samo domaga się ujednolicenia wykładni pojęcia „użyteczności". Byłoby przeto wskazane, gdyby związek izb przemysłowo-handlowych — jako najbardziej kompetentna instancja — sprawą się zajął i wykładnię taką, może na podstawie powyższych uwag, ustalił.

Krótkie informacje gospodarcze

— Obroty handlowe Rosji za ostatnie 10 miesięcy r. 1928/29 wyniosły sumę 1. 350 milj rb. Eksport wyniósł 692 milj rb. import — 658 miljonów rb. Przewyżka po stronie czynnej wynosi zatem 34 miljony rubli.

— W New Yorku donoszą, iż firma szwedzka Kreuger & Toll weszła w układy z International Telephone and Telegraph Company w celu wspólnego prowadzenia operacji na terenie Włoch, Rumunji oraz na Bałkanach.

— Na jarmark w Niżninowgorodzku przybyli ostatnio kupcy wschodni, a mianowicie perscy, chińscy tureccy oraz mieszkańcy Iraku.

— „Berliner Tageblatt" zapowiada podwyżkę taryfy kolejowej w Niemczech i donosi, że dyrekcja kolejowa czyni już przygotowania, aby podwyżki te wprowadzić z dniem 15 września r. b.

— Handel zagraniczny Czechosłowacji w lipcu wykazuje poważny wzrost eksportu i stabilizację importu surowców. Bilans lipcowy jest jednak pasywny i nadwyżka przywozu nad wywozem wynosi 76 miljonów k. c.

reszt — Oltenita, oraz w związku z tem różnych zakładów elektryfikacyjnych, które przeprowadziłyby m. in. elektryfikację linji Bukareszt — Brasow.

— Angielski Instytut Gospodarczy oblicza produkcję światową cukru w bieżącym roku na 30.070.000 tonn wobec 28.310.000 tonn z kampanji zeszłorocznej.

Konjunktury

Ziemiopłody

Ceny naszych głównych zbóż kształtowały się w ubiegłym tygodniu następująco:

	19. 8.	20. 8.	21. 8.	22. 8.	23 8.	24. 8.
Pszenica						
Warszawa	48,00*	50,00	—	50,00	48,00*	—
Poznań	47,00*	—	46,50	—	46,00*	45.25
Lwów	—	46,75	46,50	—	—	—
Lublin	—	46,00	46,00	47,00	47,00	47,00
Żyto						
Warszawa	26,75	28,50	—	26,50	26,25	—
Poznań	27,50	—	27,50	—	27,00	27,00
Lwów	28,00	27,00	26,50	—	—	—
Lublin	—	25,00	25,00	25,00	25,25	25,00
Jęczmień						
Warszawa	31,00[1]	27,00	—	27,00	31,00[1]	—
Poznań	32,00[1]	—	28,50	—	27,50	27,50
Lwów	25,25	—	—	—	—	—
Lublin	—	26.00	—	26,00	27,00	26,50
Owies						
Warszawa	26,50	26,50	—	26,50	26,50	—
Poznań	26,50	—	26,50	—	26,00	26,00
Lwów	—	—	—	—	—	—
Lublin	—	25,00	25,00	25,00	25,50	25,00

* pszenica nowa
[1] jęczmień browarowy

Na rynku krajowym pojawiły się zboża z tegorocznych zbiorów. Zarówno cena nowej pszenicy jak i żyta jest nieco niższa od notowań za ziemiopłody zeszłoroczne. Wobec dobrych wyników żniw zarysowuje się dość mocna tendencja zniżkowa dla poszczególnych zbóż, która dała się już we znaki zniżką ceny żyta mniejwięcej o 50 gr na kwintalu; pszenica straciła więcej ,bo około 1 do 1,25 zł. Podaż jęczmienia jest wielka, natomiast znacznie mniejsze są partje, nadające się na dostawy do browarów. Różnica w cenie między jakością jęczmienia przemiałowego a browarnianego wynosi około 5 zł. Owies wykazuje dotąd najbardziej zrównoważony poziom ceny. Horoskopy na zbiór innych ziemiopłodów, szczególnie jeśli chodzi o ziemniaki, są mniej pomyślne, niż w tym samym czasie ubiegłego roku. Jako dobre można poczytywać zbiory roślin strączkowych.

Rolnictwo interesuje żywo polityka jaką w roku bież. zastosuje rząd. Wnioskując z nastrojów prasy inspirowanej przez rząd, należy przypuszczać, że będzie się nadal prowadziło politykę rezerw zbożowych. Istnieje jednak przekonanie, że tegoroczna polityka, oparta na smutnem doświadczeniu zeszłorocznem, będzie znacznie oględniejsza.

Wielkiem powodzeniem, jak wykazują zestawienia cyfrowe banków państwowych cieszy się rejestrowany zastaw zboża, przy którego pomocy uzyskuje rolnictwo pożyczki długoterminowe na weksel z ważnością 9-cio miesięczną, przyczem jednak należytość musi być spłacana w dwóch ratach przed lipcem następnego roku.

Bekony

Przewidywania „brokerów" angielskich z ostatniego tygodnia były słabsze. Ceny polskiego bekonu podniosły się o 4—5 sh., podczas gdy cena bekonu szwedzkiego spadła od 1—3 sh. Ceny bekonów importowanych z pozostałych krajów nie uległy zmianie. Szczególnym popytem cieszyły się bekony importowane z krajów bałtyckich, a zwłaszcza z Polski. Za bekon polski płacono w ub. tygodniu w Londynie 98—106 sh. Dostawy za zeszły tydzień przedstawiają się następująco:

Z Danji 41.889 bad. z których 21.646 bal. przybyło do Londynu.

Do Londynu przybyło ze Szwecji 2134 bal.

Do Londynu przybyło z Holandji 3.610 bal.

Do Anglji z Polski przybyło 3.213 bal.

Towary kolonjalne

Ceny kawy w ub. tygodniu osiągnęły najwyższy poziom, dawno nie notowany. Jak się ukształtuje sytuacja w najbliższej przyszłości niewiadomo, gdyż przewidywany jest wzrost produkcji w krajach południowo - amerykańskich.

Herbata na aukcjach londyńskich w ub. tygodniu notowaną była słabiej dla tańszych gatunków. Ceny spadły o ½ do 1½ pensa.

Mocna tendencja na wszystkie gatunki pieprzu, trwająca od dłuższego czasu, osłabła w okresie sprawozdawczym. Ceny uległy nieznacznej zwyżce, ostatecznie jednak utrzymują się na stałym poziomie.

Manufaktura

Sezon zimowy na naszych rynkach wyrobów wełnianych można już uważać za rozpoczęty. Jakkolwiek ilość zawartych transakcyj w ciągu tygodnia ubiegłego i na początku tygodnia bieżącego była niewielką, to jednak dał się już zauważyć większy zjazd kupców prowincjonalnych do Łodzi i zwiększenie się zainteresowania zimowemi wyrobami wełnianemi ze strony kupców miejscowych. Jak dotąd największym stosunkowo popytem cieszą się wszystkie gatunki wełniane, które najchętniej są przez odbiorców zakupywane, również wzrosło zapotrzebowanie na rypsy, oraz na materjały na palta i ubrania zimowe, zarówno damskie jak męskie. Wobec zniżkowej tendencji, jaka już od dłuższego czasu panuje w branży wełnianej, ceny towarów są niższe, niż w ub. roku, a mianowicie kamgarny staniały o 10 procent, streichgarny o 3—5 proc. przy pokryciu wekslem długoterminowym.

Ceny przędzy bawełnianej w ub. tygodniu nie uległy zmianom i kształtowały się w granicach, notowanych w tygodniu ubiegłym, w porównaniu jednakże z cenami z przed kilku tygodni, ceny obecne zostały podwyższone o kilka procent.

Skóry

Na rynku skór panuje obecnie niebywała cisza. Obrotów przed zbliżającym się sezonem jesiennym niema żadnych. Pomimo to jednak lekki surowiec podrożał znacznie w związku z końcem zakupu surowca. Wyroby gotowe w cenie spadają, co jest wynikiem zastoju i braku środków obrotowych. Ten właśnie brak środków obrotowych fatalnie odbił się obecnie na garbarstwie.

Wobec tego, że garbarnie nie mają potrzebnych kapitałów na zaopatrzenie się w surowiec, w czasie sezonu cała prawie produkcja skór surowych została wywieziona zagranicę. Dziś, kiedy surowiec z końcem sezonu podrożał, a sezon jesienny jest już za pasem, garbarnie czynią starania, aby poczynić zakupy surowca do przerobu. Tymczasem jednak surowca brak, a ceny jego są b. wysokie. Na ciężkie skóry surowe tendencja jest słabsza. Ceny na nie utrzymują się. Przewidywania na sezon jesienny są dość pomyślne, albowiem na rynku istnieje głód towaru, poza tem cały szereg garbarni pracę zawiesiło a w związku z dobrym urodzajem należy się liczyć, że zapotrzebowanie na skóry wzrośnie.

Księgarstwo

Początek roku szkolnego jest jednocześnie początkiem sezonu dla księgarstwa. Jak dotąd jednak, pomimo zbliżającego się terminu otwarcia średnich i wyższych uczelni, ruch w zamówieniach jest bardzo słaby. Składa się na to przedewszystkiem większa ostrożność w zamówieniach ze strony księgarzy prowincjonalnych, a poza tem brak jeszcze wykazów szkolnych, dotyczących podręczników. — Jest to jedna z zasadniczych bolączek naszego księgarstwa, że typ podręcznika szkolnego zmienia się stosunkowo tak często. Wskutek tego nakład książki jest za mały, lub odwrotnie, pozostaje większa część na makulaturę.

Niezależnie od tych utrudnień, z któremi księgarstwo boryka się od szeregu lat, dochodzi niezrozumienie roli książki w łonie rządu, szczególnie w ministerstwie poczt. Memorjał, złożony w roku zeszłym dotyczący kosztownych taryf przewozowych „strefowych", dzięki którym kresy płacą niewspółmiernie dużo za książkę, nie został przez czynniki miarodajne uwzględniony. Ponadto przeglądy bibljograficzne, rozsyłane do księgarzy sortymentystów i stałych klijentów przez instytuty wydawnicze, zostały zaliczone zupełnie niesłusznie do typu katalogów, i muszą opłacać większą stawkę przesyłkową. To wszystko razem wzięte, połączone z rygorystycznym wymiarem podatku, powszechnym brakiem gotówki, zmniejszonemi obrotami wskutek ogólnego zubożenia, sprawia, że położenie zorganizowanego księgarstwa jest nad wyraz utrudnione.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Bilans Banku Polskiego.** Bilans Banku Polskiego za drugą dekadę sierpnia r. b. wykazuje stan zapasu złota nieznacznie podwyższony, mianowicie 636 milj. 292 tys. zł (plus 75 tys. zł.). Pieniądze i należności zagraniczne, zaliczone do pokrycia wzrosły o 2 milj. 287 tys. zł. do sumy 438 milj. 823 tys. zł. Również pieniądze i należności zagraniczne, nie zaliczone do pokrycia powiększyły się o 675 tys. zł. do sumy 82 milj. 621 tys. zł. Portfel wekslowy zmniejszył się o 8 milj. 719 tys. zł. do sumy 686 milj. 811 tys. zł., jak również pożyczki zastawowe o dalsze 237 tys. zł. (80 milj. 162 tys. zł.) Natychmiast płatne zobowiązania zwiększyły się o 19 milj. 754 tys. zł. (480 milj. 195 tys. zł.), podczas gdy obieg biletów bankowych spadł o 29 milj. 448 tys. zł. Obie te pozycje zmniejszyły się o 9 milj. 694 tys. zł. do sumy 1.716 milj. 461 tys. zł. Stosunek procentowy pokrycia obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku wyłącznie złotem wynosi 37,07 proc. (7,07 proc. ponad pokrycie statutowe), zaś pokrycie kruszcowo - walutowe wynosi 62,75 proc. (22,75 proc. ponad pokrycie statutowe); wreszcie pokrycie złotem samego tylko obiegu biletów bankowych wynosi 51,47 proc.

(k) **Obrót czekowy P. K. O.** Obrót czekowy P. K. O. w miesiącu lipcu r. b. wykazuje znaczny wzrost obrotów czekowych P. K. O. Podczas, gdy w pierwszem półroczu r. b. obrót czekowy P. K. O. nie przekraczał nigdy kwoty 2 miljardów zł, w ciągu miesiąca lipca r. b. osiągnął on cyfrę 2.113 miljonów złotych. Z kwoty tej na obrót bezgotówkowy przypadło 1.278 miljonów, czyli 60 proc., zaś na obrót gotówkowy 835 miljonów zł. Jednocześnie ze wzrostem obrotu czekowego wzrosło również bardzo znacznie saldo rachunków czekowych, osiągając na ultimo lipca 172 miljony zł, czyli o 8 miljonów więcej, niż w miesiącu ubiegłym. Liczba czynnych kont czekowych P. K. O. stale rośnie i osiągnęła w dniu 31 lipca 1929 r. cyfrę 60.542.

(k) **Konferencja właścicieli mleczarń.** W dniu 20 sierpnia odbyła się w Bydgoszczy konferencja właścicieli i kierowników mleczarń oraz eksporterów masła zwołana przez Izbę przem.-handlową w Bydgoszczy celem poinformowania zainteresowanych o projektowanem rozporządzeniu o cle wywozowem od masła i celem omówienia sprawy uruchomienia zakładów badania masła. W konferencji brało udział przeszło 120 mleczarzy i eksporterów masła oraz delegaci Zw. Gospodarczego Spółdzielni Mleczarskich w Poznaniu, Związku Spółdzielni Niemieckich w Polsce i „Milchwirtschaftsverband" na Polskę z siedzibą w Bydgoszczy. Konferencję zagaił wiceprezes Izby p. Sentkowski, przewodniczył dyr. Izby p. Wcisło. O genezie, jak i celach projektowanego rozporządzenia o cle wywozowem od masła i o organizacji zakładów badania masła referował p. A. Piechocki, referent Izby. Po obszernej dyskusji, postanowiono, aby Izba uruchomiła w interesie mleczarń i eksporterów masła swego okręgu zakład badania masła w Miasteczku oraz wybrano komisję składającą się z 7 członków, której zadaniem będzie współpraca z Izbą nad wykonaniem projektowanego rozporządzenia.

Z ZAGRANICY

(z) **„Lubljana w jesieni".** Izba przemysłowo - handlowa w Poznaniu podaje do wiadomości, że w czasie od dnia 31 sierpnia do 9 września r. b., odbędzie się w Lubljanie (Jugosławja) czwarty Targ pod nazwą „Lubljana w jesieni" urządzany przez Targi międzynarodowe w Lubljanie. Oprócz głównych działów handlu, przemysłu i rzemiosł, urządzone będą specjalne wystawy: młynarstwa, automobilów, radja, narzędzi rolniczych, górnictwa, higjeny, sztuki oraz kooperacji. W czasie jesiennego XII wielkiego targu wzorów w Zagrzebiu, który trwać będzie od 7 do 16 września r. b., odbędą się specjalne targi: 1) Przemysłu włókienniczego, łącznie z maszynami, przyborami oraz futer i konfekcji, 2) ciężkiego przemysłu żelaznego i metalowego, 3) papieru i wyrobów papierniczych, 4) szkła i porcelany, 5) skór i wyrobów skórzanych, 6) rolnictwa: narzędzia i przybory na sezon zimowy i wiosenny. Oprócz tego w ramach wielkich targów odbędzie się w czasie od 7—16 września r. b. międzynarodowa wystawa medyczno - chirurgiczna i weterynaryjna oraz 14 i 15 września r. b. wystawa bydła krajowego i międzynarodowe targi bydła rozpłodowego.

(z) **Projekt waluty międzynarodowej.** Zawarta w planie Younga propozycja uproszczenia powstałych przez spłaty reperacyjne problemów finansowych przez utworzenie międzynarodowego banku, daje dyrektorowi Midland-Banku, Darlingowi asumpt do wystąpienia z projektem wprowadzenia waluty międzynarodowej, opartej na złocie. Emisją tych pieniędzy miałby się zająć właśnie bank międzynarodowy, który państwom, mającym w nim udział, wydawałby, po uprzedniem złożeniu przez nie pewnych ilości złota, odpowiedniej wysokości weksle skarbowe. Darling spodziewa się, że dzięki jego projektowi udałoby się osiągnąć lepsze wyzyskanie dla kredytu coraz skąpszych na świecie zapasów złota.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

POLSKIE GOBELINY

Nakładem Polskiej Akademji Umiejętności ukazała się w bieżącym roku piękna praca prof. Juljana Pagaczewskiego o gobelinach polskich*). Przedmiotem jej są gobeliny tkane w Polsce, bez względu na to, jakiej narodowości byli tkacze i twórcy kartonów.

Gobeliny polskie z powodu surowszej techniki, grubszego materjału oraz daleko idącego uproszczenia kompozycji i skali barw, są niekiedy bardzo podobne do kilimów; często jedynie technika jest miarodajna do osądzenia czy mamy kilim, czy też gobelin przed sobą. Za kryterjum techniczne przyjął prof. Pagaczewski t. zw. „łańcuszki", podobne do warkoczyków, które występują na odwrotnej stronie gobelinów, a świadczą, że tkanina była tkana od lewej strony, tak jak wszystkie gobeliny. Piękna ta rozprawa stanowi jakoby pendant do kilka miesięcy zaledwie wcześniej wydanej książki prof. Stefana Szumana o „Dawnych Kilimach w Polsce i na Ukrainie" (Poznań, Fiszer i Majewski). Prace te, które ciekawym zbiegiem okoliczności wyszły prawie równocześnie, poniekąd uzupełniają się, tembardziej, że jak wiemy, kilimy i gobeliny są często stylistycznie bardzo do siebie zbliżone.

Prof. Pagaczewski omawia w chronologicznym porządku znane dotychczas gobeliny polskie, opracowuje źródłowo i szczegółowo każdy poszczególny zabytek. W ten sposób zebrał spory materjał, uzupełniając swe dociekania aż 57-u przeważnie doskonałemi ilustracjami. Niewątpliwie praca ta przyczyni się do tego, że wypłyną z ukrycia nieznane dotychczas gobeliny polskie.

Gobeliny nasze, pominąwszy pewne wyjątki, wykazują bardzo duże odchylenia od zagranicznych. W związku więc z dążeniem do stworzenia własnych, swoistych kryterjów w oznaczeniu ich pod względem czasu i miejsca wykonania, autor wykrywa pozytywne cechy produkcji polskiej. Praca ta więc przyczynia się w wybitny sposób do zdania sobie sprawy z tego, co w polskiej sztuce jest nasze, co z ducha naszego narodu i mniejscowego podłoża wypłynęło, a co przyjęliśmy ze sztuki obcych narodów.

Rodzimą wytwórczość na polu gobelinictwa wyprzedził przywóz gobelinów do Polski. Sprowadzać je zaczęto prawdopodobnie w 15 w., o ile nie wcześniej. W 16 w. robiono próby przeszczepienia tego działu tkactwa na naszą ziemię, ale tylko w sporadycznych wypadkach. Około połowy 17 w. pojawiają się na większą skalę gobeliny, które na podstawie stylistycznej odrębności od zagranicznych tego rodzaju tkanin wolno nam zaliczyć do wytwórczości polskiej. Duże znaczenie w tym okresie mają przedewszystkiem portjery herbowe, co się tłomaczy próżnością naszych możnowładców, chcących się szczycić swym klejnotem. W 18 w. widać we wszystkich gobelinach wysiłki zbliżenia się do stylów zagranicznych. Natomiast najpiękniejsze są gobeliny najwięcej rodzime, wyłącznie ornamentalne, względnie te, w których figury drugorzędną grają rolę. Są one nawskroś polskie. Odrębność ich polega przedewszystkiem na linearnem, wybitnie dekoratywnem i swobodnem ujmowaniu tematów kwiatowych, na jasnym, żywym a zarazem harmonijnym koloryście o małej skali barw. Tem wszystkiem zbliża się ta grupa gobelinowa do sztuki ludowej, zaznaczyć jeszcze trzeba, że koloryt taki spotykamy również na współczesnych obrazach naszej produkcji rodzimej.

Gobelinów tych nie można wartościować miarą gobelinów zagranicznych, albowiem one są wyrazem innego gustu, innych założeń formalnych i kolorystycznych, słowem — wypadkową zupełnie innych czynników. Do ocenienia ich wartości trzeba szukać swoich kryterjów, opartych na odrębnej psychice narodu polskiego. W polskim dworze, w sąsiedztwie starych, rodzimych portretów, polskich haftowanych makat o tak pokrewnej stylizacji kwiatów, mebli kolbuszowskich, serwantek, wypełnionych starem szkłem i porcelaną korecką, było im dobrze i swojsko.

Przemysł gobelinniczy szerzył się, przynajmniej w 18 wieku, głównie we wschodnich województwach Rzeczypospolitej. Sądząc ze zachowanych zabytków, złoty okres produkcji gobelinniczej przypada dopiero na drugą połowę 18 w. Dopiero wtedy zaczął się wytwarzać odrębny styl, wszystkie bowiem gobeliny z 17 w. różnią się bardzo między sobą, co wskazuje na brak dawniejszych tradycyj. Rozbiory musiały przeciąć tę wątlą u nas gałęź przemysłu artystycznego. W tym samym czasie zresztą zanika gobelinnictwo i zagranicą.

Wartościowa, niezwykle ciekawa, przytem zdobnie i starannie wydana książka prof. Pagaczewskiego powinna wzbudzić zainteresowanie nie tylko w kołach artystycznych i naukowych, ale i wśród szerszego ogółu społeczeństwa, kochającego tradycję artystyczną polską i jej nieliczne już pozostałości z dawnych wieków.

Dr. Irena Głębocka-Piotrowska.

*) Juljan Pagaczewski: Gobeliny Polskie — Kraków 1929 — 135 stron.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Zjazd higjenistów. Z Inowrocławia piszą nam: Uzdrowisko nasze zostało obrane na miejsce siódmego zjazdu powszechnego higjenistów polskich. Zjazd odbędzie się w dniach 24 i 25 września br. i poświęcony będzie sprawom uzdrowisk krajowych w szerokim zakresie ich leczniczych potrzeb. Jako referaty główne przewidziane są odczyty pp. prof. Uniw. Pozn. dr. Pawła Gantkowskiego, b. min zdrowia dr. Witolda Chodźki i rektora Politechniki Lwowskiej inż. Nadolskiego. Obrady odbywać się będą w nowym gmachu zakładu fizykalnej terapji, którego ukończenie przewidziane jest na pierwsze dni września. (np)

Bibljoteka Miejska w Bydgoszczy. Jak widzimy ze sprawozdania Bibljoteki Miejskiej w Bydgoszczy działalność wypożyczalni w roku ubiegłym, w porównaniu z rokiem 1927, znacznie się ożywiła. Ilość wypożyczających z 9.164, podniosła się do 12.618 osób. Ilość wypożyczonych dzieł z 14.076 podniosła się do 22.251 tomów. Jak i w roku ubiegłym, największem powodzeniem cieszył się dział literatury i filolcgji. Ilość wypożyczeń wynosiła w nim 17 512 dzieł, a tomów 18.708. Poczytne są również, choć w znacznie mniejszym stopniu, dzieła z zakresu filozofji i pedagogji, historji, przyrody, prawa itd. (bn)

LITERATURA

Księgarnia polska w Paryżu. Jedyną polską placówką księgarską w Paryżu była od roku 1925 filja Gebethnera i Wolffa. Księgarnia polska w Paryżu stanowi ważny ośrodek propagandy zagranicznej. To też niespodzianką jest wiadomość o mającem wkrótce nastąpić zlikwidowaniu księgarni. Zawiązał się pod przewodnictwem p. ambasadora Chłapowskiego komitet i spółka dla wykupienia i utrzymania tej placówki. Spółka ma dysponować sumą pół miljona franków. (vz)

OCHRONA ZABYTKÓW

Sprawa dywanu wilanowskiego, który chciał sprzedać zagranicę p. Branicki, doprowadziła do przypomnienia, że w kraju mamy jeszcze jeden dywan zdobyczny z pod Wiednia, mianowicie w kościele w Studziannie. W tej sprawie donosi do „Gaz. Warsz." p. A. Bogiewski co następuje:

„Król, wracając po zwycięzkiej odsieczy zatrzymał się popasem w ówczesnym klasztorze Zgromadz. Księży Filipinów. Król wysłuchawszy Mszy św. w tym kościele, przyjmował św. Komunję, klęcząc na tym dywanie i ofiarował go kościołowi łącznie z 2-ma lichtarzami i krucyfiksem, kryształowemi, oprawnemi w złoto i sadzonemi drogocennemi kamieniami.

Dywanik powyższy jest puszysty, jedwabny, długości od 2 i pół do 3 mtr., a szerokości 1 i pół do 2 mtr. o wzorach tureckich, mieniący się żywemi barwami. Jest bardzo ładny, zachowany dobrze, za wyjątkiem spodniej podszewki jedwabnej popękanej. Za dywanik ów na kilkanaście lat przed wojną światową ofiarowywał poważną sumę, chcąc darmo odnowić kościół, ś. p. Antoni Strzelecki — a później znany handlarz z Petersburga starożytnościami również ś. p. P. Bolcewicz ofiarowywał 40 tysięcy rubli, podejmując się przytem kosztów odmalowania i odnowienia świątyni, co wyniosłoby około 10 tysięcy rubli. Protest parafjan Studzianny (Opoczyńskiego powiatu) i niżej podpisanego powstrzymały od proponowanych tranzakcji ówczesnego proboszcza ś. p. i, dywan do dziś znajduje się w skarbcu kościoła, którym z powrotem zarządzają ks. ks. Filipini.

Ile kosztuje odnawianie Wawelu? Z Krakowa piszą nam: Ożywienie tempa prac restauracyjnych na Wawelu jest możliwe w roku bieżącym, gdyż rząd podwoił sumę asygnowaną corocznie na odbudowę Zamku. W okresie od 1 kwietnia 1929 do 1 kwietnia 1930 zostanie wyasygnowane 1.600 tysięcy złotych. To też restauracja obejmie w tym czasie 12 sal na Zamku Wawelskim. Prócz tej sumy kancelarja cywilna Prezydenta Rzeczypospolitej wstawiła do budżetu 300 tysięcy złotych na umeblowanie mieszkalnej części Zamku. Zakupione zostaną meble nowoczesne, o artystycznej kompozycji i wykonaniu, któreby reprezentowały godnie współczesne nasze zdobnictwo. (kz)

MUZYKA

Przegląd muzyki kameralnej po angielsku. Nasz korespondent londyński (z. gr.) donosi: Staraniem muzykologa angielskiego W. W. Cobbetta wyszło dzieło p. t. „Cyclopedie survey of chamber music" (Encyklopedyczny przegląd muzyki kameralnej). Narazie pojawił się tom I, zawierający omówienie twórców takich jak Bach, Beethoven, Franck etc. (litery od A — H). O muzyce komnatowej Beethovena znajdujemy opinję Vincent d' Indy'ego — o Brahms i Haydnie pisze prof. Tovey, o Haendlu dr Walker; o początkach muzyki kameralnej mówi znany muzykolog brytyjski prof. Dent, E. Evans o modernistach (Hindemith i in.) oraz o „atonalności i polytonalności", Sourek o Dvoraku, Reed o Elgarze itd.

KRAJOZNAWSTWO

Wystawa krajoznawcza. Z Zakopanego piszą nam: Państwowa rada ochrony przyrody oraz Polskie Towarzystwo Tatrzańskie zorganizowały ciekawą wystawę. Odbyła się ona w Szkole Przemysłu Drzewnego, a za przedmiot miała „piękno ziemi polskiej w obrazach" — tak nawet brzmiał jej tytuł. Na pokaz składają się liczne fotografje, przedstawiające tz. rezerwaty państwowe, tj. miejsca które pozostaj ąpod ochroną, jako zabytki krajobrazu polskiego. Aby widzowie przekonali się, ja kzagranica szanuje takie zabytki, wystawiono też liczne fotografje parków narodowych w Ameryce i w Europie. Nie brak też map oraz książek, traktujących o ochronie przyrody. (zk)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Polskie wnętrza reprezentacyjne. Z Warszawy piszą nam: Ministerstwo Spraw Zagranicznych posiada jak wiadomo specjalnego doradcę w sprawach zdobnictwa i plastyki; jest nim p. Jerzy Warchałowski, tyle zasłużony Komisarz Generalny działu polskiego na Wystawie Sztuk Dekoracyjnych w Paryżu, gdzie Polska odniosła pamiętny triumf. Zakres działania doradcy obejmuje meblowanie i urządzania placówek polskich zagranicą, w szczególności ambasad i poselstw. Mają one być nie jako wystawami zdobnictwa polskiego i mówić o jego wysokim u nas artystycznym poziomie.

Ostatnio nasi najświetniejsi zdobnicy wykonali kilka wnętrz reprezentacyjnych. Jadalnię jesionową stworzył prof. Wojciech Jastrzębowski, salon palisandrowy z intarsją jesionową wyszedł z pod ręki prof. K Tichego, wreszcie prof. K. Stryjeński skomponował mahoniową sypialnię. Wnętrza te prezentują się wspaniale i będą godnie reprezentowały nasze zdobnictwo na obczyźnie. (zw)

VARIA

Biografja Piusa XI. Z ciekawą i dobrze napisaną książką wystąpił p. Marjan Pachucki, dając obszerne studjum o życiu i działalności papieża Piusa XI-go p. t. „Papież Pius XI, żywot i rządy", (nakładem Księgarni św. Wojciecha w Poznaniu). Po szczegółowej i przejrzyście napisanej biografji lat dziecięcych i młodzieńczych, gdzie widzimy Achillesa Ratti'ego jako pacholę, a następnie kleryka, księdza i uczonego bibljotekarza, przechodzi autor do czasów nuncjatury, kardynalatu i papiestwa. Ta część stanowi oczywiście punkt ciężkości książki. Interesują nas zwłaszcza czasy nuncjatury w Polsce, kiedy to późniejszy papież zadzierzgał z narodem naszym węzły przyjaźni, które szczególnej miały nabrać trwałości. Autor nie zaniedbał tu żadnego bardziej istotnego szczegółu, mogącego przyczynić się do wyświetlenia tego okresu działalności Mrgr. Ratti'ego

Książka Pachuckiego uwzględnia również traktat lateraneński i wynikające z niego nowe ustosunkowanie się Watykanu do Kwirynału. Pozwala nam to wnosić, że niektóre rozdziały książki były pisane w pośpiechu, którego śladów. co zapiszmy na dobro autora — nie znać wcale. Autor okazuje równą sprawność w ujmowaniu kwestyj ściśle historycznych i kościelnych, co psychologicznych. Postać papieża narysowana jest pięknie i plastycznie. Książka ozdobiona licznemi ilustracjami i zaopatrzona w bibljografję źródeł, z których autor czerpał materjały do swej pracy. Wzbudzi ona niewątpliwie żywe zainteresowanie w kołach katolickich. Podnieść należy z uznaniem dobrą polszczyznę książki, cnotę niezbyt gorliwie śród pisarzy dziś praktykowaną. (jes)

Z WIDOWNI I ZA KULIS

PIRANDELLO, TEATR I FILM

Słynny dramaturg włoski, autor „Henryka IV." zajął się ostatnio w jednem z pism niebezpieczeństwem, jakie ma grozić zdaniem wielu, teatrowi dramatycznemu z powodu wynalezienia filmu mówiącego.

Pirandello nie sądzi, jakoby teatr został w swoich podstawach zagrożony przez gwałtowny rozwój przemysłu kinematograficznego. Nie teatr bowiem dąży dziś do tego, aby się w kino zamienić ale odwrotnie. — Kino wysila się wciąż na to, aby się przeobrazić w mechaniczną czy fotograficzną, mniej lub więcej udaną kopję teatru. A każda kopja budzi z czasem pragnienie poznania oryginału. Od samego początku znalazła się kinotechnika na fałszywej, nieodpowiedniej drodze prowadzącej do literatury. Natknęła się tu na duże przeszkody nieprzezwyciężone. Jedną z nich jest niepodobieństwo zastąpienia żywego słowa jakimś surogatem, a drugą — konieczność posługiwania się słowem. Wskutek tego kino nie zdobyło własnej ekspresji bezsłownej, czysto wzrokowej a zarazem ograniczyło literaturę do strony wyłącznie wzrokowej, pozbawiając ją słowa, które jest naczelnym środkiem jej ekspresji.

Film „mówiący" posługując się słowem w sposób mechaniczny, staje się fotograficzną kopją teatru. Niweczy on wszelką iluzję rzeczywistości, bo słowem żywem nie posługują się tu żywe osoby jak w teatrze, ale ich fotograficzne podobizny, których głos jest czemś nienaturalnem, sztucznem. Brzmi on przytem w sali w sposób nienaturalny, bo nie posiada odpowiadającego rzeczywistości rezonansu. Mimo, że osoby na ekranie poruszają widocznie wargami, głos ich nie płynie z ich ust, ale z jakiegoś ukrytego aparatu z dodatkiem gramofonowych skrzeczeń i zgrzytów. Czyni to wrażenie jakiegoś denerwującego brzuchomówstwa. Nawet wtedy, gdy głos ten uda się oczyścić, wrażenie to pozostanie nadal.

Jak długo kino nie gadało wiele, ale ograniczało się do obrazów i krótkich napisów, które łatwo można było przekładać na wszystkie języki, tak długo było dla teatru groźnym współzawodnikiem. Wyraźnym dowodem było to, że teatr zaczął w pewnej mierze dążyć do efektów kinowych, do obrazów przeważnie wzrokowych wciąż się zmieniających przy dyskretnym wtórze muzyki. Ale z chwilą, gdy kinematograf zaczął intensywnie teatr kopjować, niebezpieczeństwo dla teatru minęło. Rozsądny widz będzie zawsze przekładał oryginalny, żywy teatr nad jego mechaniczną, sztuczną kopję.

Poza tem film „mówiący" odbiera kinematografowi jego charakter międzynarodowy. I niełatwo będzie go przekładać na wiele języków i bardzo to będzie kosztowne. Film „mówiący" będzie musiał posługiwać się reżyserami posiadającymi praktykę czysto teatralną i aktorami teatralnymi. I znów zwycięży w ten sposób prawdziwy teatr.

Pominął tu Pirandello jedną zasadniczą przeszkodę, na którą natrafiać muszą wszelkie „przekłady" filmów „mówiących". Oto między wzrokowem wyobrażeniem takiego filmu a słuchową stroną „przekładu", między obrazem aktora mówiącego, grą jego twarzy, ruchem jego warg i gestykulacją a brzmieniem „przekładu" będzie widoczna i słyszalna a do usunięcia niemożliwa niewspółmierność, sprzeczność, niezgodność.

Ażeby kino — powiada Pirandello — mogło się rozwijać na swej właściwej drodze, powinno się uwolnić od literatury, bo jego żywiołem nie jest literatura, ale raczej muzyka. Nie ta muzyka, która wtóruje śpiewowi, nie muzyka melodramatu, ale muzyka czysta, wzrokowo transponowana. Powstanie w ten sposób sztuka nowa, którą Pirandello zowie „Kinemelografją", połączenie czystej wizji z czystą muzyką. (P.)

KSIĄŻKI NADESŁANE

„Institutions pour l'étude scientifique des relations internationales". Paris 1929. Répertoire composé par l'institut international de coopération intellectuelle.

„Katalog prasowy Para". Rocznik piąty. Poznań, 1929. Wyd. Biura Ogłoszeń „Par" w Poznaniu.

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA

Szwajcarzy w gościnie u ziemian

Członkowie wycieczki szwajcarskiej, złożonej z przedstawicieli świata finansowego, sfer gospodarczych, naukowych i dziennikarskich, których nazwiska już podawaliśmy, spędzili ubiegłą sobotę pod znakiem rolnictwa.

W godzinach przedpołudniowych zwiedzili teren rolniczy Wystawy, powitani u jej wejścia przez pp. prezesa Wielkopolskiego Związku Ziemian hr. Żółtowskiego, hr. Szoldrskiego z Żydowa, którzy udzielali gościom wyjaśnień. Z ramienia władz Wystawy towarzyszył wycieczce wicedyrektor działu rolniczego P. W. K. p. Jaxa-Bykowski.

Goście z zainteresowaniem przyglądali się dorobkowi naszego rolnictwa i stwierdzili, że to, co się widzi w dziale rolniczym Wystawy, jest rewelacją dla zagranicy, która dotąd często nie zdawała sobie sprawy z tego, że poziom jego jest tak wysoki w Polsce. Dotyczy to przedewszystkiem gospodarstw folwarcznych, zwłaszcza w zachodniej Polsce, które nie ustępują najwzorowszym warsztatom rolnym zagranicą.

Oglądając eksponaty gospodarstw nasiennych, członkowie wycieczki zwrócili specjalną uwagę na to, że w Polsce hodowla nasion i odmian kwalifikowanych jest skoncentrowana wyłącznie w gospodarstwach wielkopolskich.

Z wielkiem uznaniem wyrażali się członkowie wycieczki o pawilonie Związku Ziemian, który dokładnie zwiedzili. Przyjrzawszy się uważnie zgromadzonym tam wykresom, cudzoziemcy z uznaniem podkreślili, że większa własność stworzyła dla robotników tego rodzaju warunki bytu, że stopa życia ordynarjusza jest wyższa, niż stopa życia właściciela 30-hektarowego gospodarstwa. Większa własność w Polsce jest na wysokości zadania — powiedział dr. Ch. Burky, prof. uniwersytetu genewskiego.

Dział pamiątek historycznych wzbudził w gościach zachwyt i przekonał ich naocznie o tem, że Polska posiada starą kulturę wysokiej próby.

Dłuższą chwilę zabawili goście w części pawilonu, poświęconej Wileńskiemu Bankowi Ziemskiemu, gdzie dokładnych wyjaśnień udzielił im prezes komisji szacunkowej Banku p. Rychlewicz, kilku członków wycieczki wyraziło chęć zapoznania się na miejscu z działalnością Wileńskiego Banku Ziemskiego, którego zasługi narodowe i społeczne spotkały się z pełnem uznaniem gości. Oświadczyli również, że Wileńszczyzna — ta piękna prowincja Polski, która tyle przecierpiała, zasługuje na specjalną opiekę Rzeczypospolitej i że pragną się z nią zapoznać.

Popołudnie goście spędzili w Miłosławiu p. Kościelskiego.

Trzeba zaznaczyć, że, jeżeli w wycieczce szwajcarskiej wzięły udział tak wybitne osobistości, mamy to do zawdzięczenia głównie sekretarzowi poselstwa polskiego w Bernie, p. radcy Skowrońskiemu, który dołożył wszelkich starań ku temu, aby wypadła jak najświetniej.

Dar dla miasta Poznania

Na specjalnej audjencji delegaci Izby Handlowo - Przemysłowej w Pradze pp.: dr. Grossman i poseł Stanek, którzy bawią obecnie na zjeździe Izb Handlowo-Przemysłowych 7-miu państw w Poznaniu wręczyli p. Prezydentowi Ratajskiemu, jako gospodarzowi stołecznego miasta, pamiątkowy złoty medal.

Przy tej okazji p. dr. Grossman wygłosił odpowiednie przemówienie, na które odpowiedział p. Prezydent Ratajski, dziękując za piękny dar, który będzie symbolem braterskich stosunków Pragi z Poznaniem.

Srebrny medal Izby w uznaniu zasług na polu stosunków handlowych polsko - czeskosłowackich otrzymał czeskosłowacki konsul p. Ign. Matousek.

Prezydent Bratysławy w Poznaniu

Wczoraj przybył do Poznania prezydent miasta Bratysławy ks. kanonik dr. Okánik, którego powitał na dworcu p. prezydent Ratajski, konsul czeskosłowacki inż. Matoušek oraz delegaci izb handlowych czeskosłowackich, bawiący na zjeździe w Poznaniu.

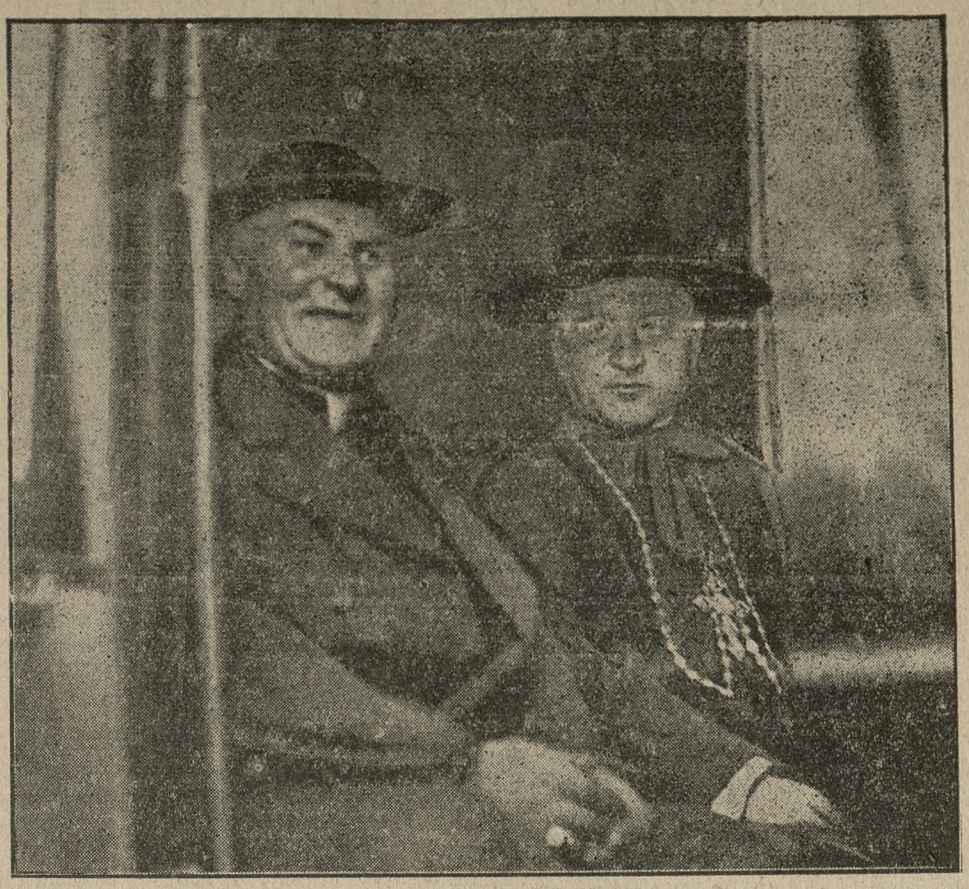

W dniu wczorajszym zawitał do Poznania Kardynał monachijski ks. dr. Faulhaber. Na zdjęciu widzimy dostojnego gościa w towarzystwie ks. Prymasa Hlonda, opuszczających dworzec w karecie.

Ks. Kardynał Faulhaber w Poznaniu

Wczoraj przybył do Poznania pociągiem „Lux" o godzinie 14,11 Kardynał monachijski J. E. ks. dr. Faulhaber, rewizytując Prymasa Polski ks. Kardynała dr. Hlonda.

Czwarty peron głównego dworca, na którym Dostojny Gość zeszedł, udekorowano zielenią, kwiatami i sztandarami. Zgromadziły się tu ze sztandarami stowarzyszenia i organizacje katolickie, Młode Polki z proporczykami i delegacje S. M. P. tut. okręgu tworzyły szpaler. Na powitanie Dostojnika Kościoła przybył J. E. ks. Kardynał Prymas dr. Hlond w towarzystwie kapelana ks. Mędlewskiego i licznego duchowieństwa; przybyli także przedstawiciele władz miejskich, państwowych i wojskowych. Między innymi obecni byli ks. prał. Stychel, ks. szamb. Wilkans, kan. ofic. dr. Zwolski, prał. Prądzyński, kan. Ruciński, ks. radca Jęsiek, kan. Szulc, wszyscy proboszczowie tutejszej parafji, szef sztabu płk. Dżugay, wiceprezes S. A. dr. Müller i t. d.

Kiedy pociąg wjeżdżał na stację, orkiestra wojskowa 58 p.p. odegrała hymn papieski. W tej chwili w oknie wagonu ukazała się sylwetka Dostojnego Gościa, który potem wyszedł w towarzystwie prałata domowego Ojca Świętego ks. J. B. Pfaffenbüchlera i ks. prał. Zakrzewskiego. Po krótkiem powitaniu J. E. ks. Kardynał Faulhaber przeszedł przed frontem ustawionych towarzystw i udał się do sali recepcyjnej dworca, gdzie ks. Prymas przedstawił Kardynałowi zgromadzone duchowieństwo i przedstawicieli władz.

Następnie księża Kardynałowie udali się do pałacu arcybiskupiego na śniadanie z udziałem kapituły i ks. prał. Stychla.

Po południu ks. Kardynał Faulhaber zwiedził osobliwości miasta, szczególnie zaś Katedrę, Kolegjatę Farną, Ratusz, Zamek i kaplicę w Zamku. Wieczorem odbył się ku czci Dostojnego Gościa bankiet w salach pałacu arcybiskupiego, który zgromadził wyższe duchowieństwo, członków kapituły i przedstawicieli władz. Po bankiecie był raut z udziałem duchowieństwa, przedstawicieli władz i wybitniejszych osobistości Poznania i okolicy.

Dziś rano o g. 8 ks. Kardynał Faulhaber odprawił Mszę św. w kościele OO. Franciszkanów. Po spożyciu śniadania Dostojny Gość zwiedzał Wystawę, poczem samochodem uda się do Gniezna, celem zwiedzenia Katedry. W końcu udaje się samochodem w dalszą podróż do Smogulca, gdzie podejmowany będzie przez hr. Hutten - Czapskiego. Stąd pojedzie do Nakła. (z)

Polska Encyklopedja Powszechna z obrazkami

W drodze na wystawę spotkałem niedawno znajomego, który wołał w uniesieniu: Wystawa nasza, to ogrom, to mocarstwo chcąc jednak z niej korzystać, trzeba myśleć.

Ja mu na to: Zapewne, należy myśleć, ale ja wolę te okolice wystawy, gdzie nawet bezmyślny się uczy, nawet nieuk, prostaczek i analfabeta zyskuje, bo tam wiele myśleć nie potrzeba, wystarczy patrzeć. — Ja jadę na wystawę oglądać obrazki.

Wielki bowiem urok mają dla mnie te uzmysłowienia, unaocznienia, przemawiające najprowszechniejszym językiem tłumów. Musi być w tych wrażeniach wzrokowych jakaś szczególna przyjemność, jakaś moc przekonywująca, jakaś sytość poznawcza, skoro filozofowie ostateczny stan niebian nazywają „wizją uszczęśliwiającą", a my tak w mowie potocznej, jak i w nauce pragniemy doprowadzić wywód prawdy do oczywistości, od której już niema apelacji.

Przemawiając do wzroku, działa wystawa na wyobraźnię, tę najuporczywszą władzę w człowieku, sprawia nam rozkosz, jaką daje sztuka. Wrażenie zapisze się tak, że go już ani gumą nie wywabisz, ani scyzorykiem nie wyskrobiesz, bo cała dusza tu drgnęła, przejęła się niem i odmieniła.

Tę moc nieprzeparłą wyobraźni dobrze zgłębił Karol Libelt, kiedy powiada: „Filozofja, wyganiając wyobraźnię jako nierządnicę z domu swego, nie wiedziała o tem, że ona całe jej gospodarstwo prowadzi i rządy domu sprawuje".

Na wystawie powszechnej zaraz poznasz w każdym pawilonie, gdzie stoi tron tej wszechwładnej gospodyni — wyobraźni. Zobaczysz tłum zapatrzony jak w obraz święty, tłum nieruchomy, oczarowany, czasem niemy ze wzruszenia. — Jak dziecko u wezbranej piersi matki, tak uwaga widzów zawisła na przedmiocie i nasyca się obrazem.

Idźcie n. p. do pawilonu 28 (Samorządy) i oglądajcie panoramę wychowania zapobiegawczego, którą urządziło Starostwo Krajowe w Poznaniu. Co można zrobić z chłopca, małoletniego przestępcy, syna pijaka. — Oto biorą go w twoich oczach do zakładu, uczą pracować, dają fach w rękę i po kilku latach wypuszczają wzorowego ojca rodziny i wybornego rzemieślnika. Wyczytasz to nie w grubej książce, nie usłyszysz tego w długim, rozumowanym wykładzie, ale zobaczysz jak na dłoni, jasne jak słońce w dwunastu obrazkach. Śmiałbyś się z tego, ktoby tej prawdy nie zrozumiał lub jej zaprzeczył.

Albo odwiedźcie pawilon 90 (Nawozy sztuczne). Nie tylko rolnicy zawodowi, ale gromady ludzi obojętnych na gospodarstwo wiejskie stoją i napatrzeć się nie mogą wsi polskiej, jaka była, jaka jest i jaką będzie.

Co to za genjalna lekcja, jakież trafne stopniowanie, jakież wyborne unaocznienie n. p. zależności miasta od wsi!

Na pierwszym obrazku licha chałupka pod strzechą, około której świnie się wałęsają. Krowiny chude pasą się na poły w błocie, bo grunta nie drenowane. Przez rzeczkę mostu niema, w bród chodzą i jeżdżą. Przy drodze Boża Męka bez pasyjki, dwie proste belki na krzyż zbite. Po polach pełno kałuż. Większa część gruntów ugorem leży, niewyzyskana. Na górce widać ubogą mieścinę, ani tam przemysłu, ani komina fabrycznego, ani wieżyc okazałych kościołów.

W drugim obrazie już giną kałuże, już mostek zjawia się na rzeczce, już wiele nieużytków wzięto pod uprawę, już pasyjkę widzisz na krzyżu pod daszkiem, już świnie wypędzono do osobnego okólnika, już zboża większe wozy jadą do stodół. Jednocześnie postrzegasz zmiany w sąsiedniem mieście. Już tam dymią cztery wysokie kominy fabryk, przybyło kamienic i budowli okazałych, znaczą się niebotyczne wieże świątyń.

Wreszcie na trzecim obrazku patrzysz w przyszłość. Oglądasz, ile wyprodukował wieśniak, racjonalnie nawożąc grunta. Już mieszka w pięknej willi, jeździ samochodem, traktorami zwozi zboże do stogów, autem dostarcza miastu mleka, masła, ziarna i nierogacizny, a tłustego bydła pędzi całe stado.

Jednocześnie rozrosło się miasteczko do potężnego grodu. Widać to po licznych wieżycach kościołów i 14 kominach fabryk, w których wre praca. Z miasta prowadzi do wsi nie droga z wybojami, ale piękna aleja brukowana, wysadzona drzewami w regularnych odstępach.

Widzieliśmy gromadę włościan na tem niemem kazaniu.

Co za ożywienie, ileż okrzyków! Najwymowniejszy mówca niei wywarłby takiego wrażenia, jakie wywarły te trzy obrazki.

Albo oglądajcie pawilon 77 (Organizacje rolnicze). Wesele z wódką i wesele bez wódki, lub gospodarstwo z rachunkiem i gospodarstwo bez rachunku. Co za wyborny pomysł: ten gospodarz z zawiązanemi oczyma, macający koło siebie jakby grał w ślepą babkę, a tuż pod jego bokiem złodzieje łapią całe worki z jego zbożem i umykają.

Nie mniej dowcipny obraz znajdziecie w pawilonie 29 (Związek Obrony Kresów Zachodnich). Górny Śląsk w niewoli niemieckiej wyobrażony na afiszu przedwyborczym. Pastor, junkier i oficer pruski z butną miną, jeden z ewangelją, drugi ze szpicrutą, trzeci ze szpada stoją na desce, którą dźwiga w kabłąk zgięty robotnik polski.

Wreszcie szczyt poglądowości na wystawie w pawilonie 36 (Polonia zagranicą). Skoro tylko wejdziesz, ujrzysz po lewej ręce gromadę ludzi. Albo milczą zgrozą przejęci, albo szepcą, komentując po cichu okropny widok procesu germanizacyjnego. Z polskiej chaty wychodzą dwa szeregi Polaków. Z ludu mają zamienić się w obywateli, świadomych swoich praw i obowązków. Z chaty mają przeprowadzić się do domu polskiego. Droga wypada im przez trzy stacje niemieckie: Schule, Kirche i Fabrik. Te trzy stacje, to trzy złowrogie filtry, które studzą i wycieńczają dusze polskie. Kto tylko przeszedł na stronę niemiecką, odwraca się i czernieje. — Ten uratował polskość w szkole, ale utracił ją w kościele, tamten szczęśliwie przebył wojnę z kościołem, ale zniemczył się w fabryce: zczerniał, odwrócił się tyłem do rodaków i powędrował do: Deutsches Haus.

Przerzuciliśmy pierwsze lepsze karty naszej wielkiej encyklopedji ilustrowanej, przyglądając się obrazkom. Trzeba w tej polskiej księdze czytać uważnie; obrazki, których jest bez liku, oglądać nie raz, ale razy kilka, a spieszyć się, bo już tylko pięć tygodni dzieli nas od zamknięcia wystawy.

Trzeba dzwonić na głuchych!

Ludwik Posadzy.

Kurs dla nauczycieli przewodników

Kuratorjum szkolne okręgu poznańskiego zawiadamia, że 28 b. m. rozpoczyna się dodatkowy kurs informacyjny dla nauczycieli - przewodników po P. W. K. Komitet Wystawowy przy Kuratorjum zaprasza na kurs powyższy także wszystkich nauczycieli miasta Poznania, którzy pełnili choćby przejściowo obowiązki przewodników szkolnych. Kurs rozpoczyna się w środę dn. 28 b. m. o godzinie 8,30 w sali gimnastycznej gimn. im. Marcinkowskiego.

RUCH MŁODYCH

Redaktor odpowiedzialny: Roman Fengler.

Z dnia

Haga

Od dwóch tygodni toczą się w Hadze zacięte spory między aljantami o rozdział odszkodowań wojennych, jakie winny wreszcie uiścić Niemcy. Winowajcy, którzy dla celów zaborczych spowodowali krwawą zawieruchę dziejową, chytrą grą dyplomatyczną zabiegali o zmniejszenie odszkodowań, sprolongowanie i t. d., osiągając ostatecznie maksimum ustępstw w nowym planie reparacyjnym Younga.

Tymczasem sprawa uregulowania rozdziału rat odszkodowaniowych za zniszczenia wojenne jest dla zwycięskich aljantów kwestją niezwykle pilną. Albowiem największy bankier świata, Stany Zjednoczone A. P., bezwzględnie domagają się od swoich dłużników wojennych, z którymi przed 12 laty walczyły razem przeciw Niemcom, zapłacenia pożyczek, zaciągniętych na potrzeby wojenne. Są to kwoty ogromne, których w tej chwili nie potrafią i nie mogą zapłacić ani Francja, ni Anglja i Belgja bez podważenia podstaw swego skarbu. A tymczasem Ameryka nie chce już czekać, domaga się spiesznego uregulowania wierzytelności — a Niemcy znowu zwlekają z płaceniem odszkodowań zwycięskim aljantom. Stąd powikłania.

Gdy tedy aljanci toczą między sobą ostry spór, przebiegły Prusak usiłuje upiec drugą pieczeń: „pokonane" Niemcy stawiają zwycięzcom warunki i żądają opuszczenia Nadrenji przez wojska aljantów. W myśl Traktatu Wersalskiego należy uważać okupację Nadrenji za gwarancję wykonywania przez Niemców zobowiązań, nałożonych im przez tenże traktat.

Wytworzyła się tedy najdziwaczniejsza sytuacja: pokonani dyktują warunki zwycięzcom, którzy znowu uginają się przed władczemi rozkazami kapitału międzynarodowego, rezydującego w Stanach Zjednoczych A. P., a bezwzględnie przychylnie usposobionego do Niemców.

Niemcy tryumfują, pewne, że dopną swojego!

Ewakuacja Nadrenji to ostateczne wyrwanie się Niemiec z pod jarzma paragrafów traktatu. Dokąd skierują „zwyciężeni" potem swe spojrzenia? Dla Polaków nie jest tajemnicą, że „drang" pójdzie „nach Osten". A przecież ludzie dzierżący władze, pełniący reprezentację Polski wobec zagranicy, nie czynią niczego, aby naszym zachodnim sąsiadom utrudnić już przygotowywaną kampanję, aby sparaliżować myśl o niej.

W Hadze usunięto polskiego ministra spraw zagranicznych na dalszy plan, jak gdyby nie chodziło o najżywotniejsze sprawy Polski. Tymczasem ważą się losy sprawy, która za kilka lat, a może już za kilkanaście miesięcy wypłynie na porządek obrad jakiejś konferencji międzynarodowej pod mianem „rewizji granic wschodnich Rzeszy Niemieckiej". Oczywista nie na naszą korzyść! Bez naszego współudziału decyduje się o sprawach, które niczem grzmot zdala wieszczą straszną burzę, nową zawieruchę europejską z deszczem szrapneli, łańcuchem czołgów, stadami samolotów, chmurami fosgenu, hyperytu — „biednych i rozbrojonych" Niemiec.

Tę strusią politykę winni sobie zapamiętać Młodzi. Nam bowiem przypadnie w udziale zetknąć się ze skutkami tej polityki, wytrzymać furję ataku, który trzeba będzie kiedyś odeprzeć własną piersią.

Dlatego tak bardzo interesują nas haskie pociągnięcia na szachownicy europejskiej, gdzie „zwyciężeni" dają szachowego mat'a — zwycięzcom.

Rej.

Czy przeczytałeś już?...

„Myśli nowoczesnego Polaka" — Romana Dmowskiego.

„Polityka Polska i odbudowanie Państwa" — Romana Dmowskiego.

„Polska na przełomie dziejów" — Marjana Seydy.

Zważ, że zawsze żywotne jest przysłowie: „powiedz mi co czytujesz, a powiem ci, kim jesteś".

Młodzi wobec kwestji robotniczej

W numerze sierpniowym „Awangardy" — miesięcznika Młodych, poświęconym rozwijaniu i szczegółowemu komentowaniu ideologji Obozu Wielkiej Polski, znajdujemy ciekawy artykuł p. Edwarda Zajączka z Bielska Śląskiego, znanego wśród robotników śląskich działacza narodowego. Autor omawia zadania, jakie czekają Ruch Młodych na gruncie robotniczym, gdzie przez tyle lat żerowali czerwoni demagogowie. Poniżej przytaczamy ciekawe wywody p. E. Zajączka, które ponadto traktujemy jako materjał dyskusyjny:

— Ruch Młodych w Polsce, którego założenia ideowe i wytwarzająca się niezwykle korzystna konjunktura, dają pełną gwarancję odniesienia całkowitego sukcesu już w niedalekiej przyszłości, nie może przejść do porządku dziennego nad kwestją robotniczą. Co więcej, kwestję tę musi potraktować jako jedno z najistotniejszych zagadnień w całokształcie wytycznych Obozu Wielkiej Polski.

Nie trzeba bowiem udawadniać i przypominać zbyt znanych faktów z lat dawniejszych i ostatnich, które świadczą, jak doniosłą rolę odgrywają rzesze robotnicze, czyli modnie tak zwany „proletarjat" w każdym ruchu, mniej lub więcej mającym wspólnego z rewolucją, czy też z jej przeciwważnikiem —ewolucją. Przyczyną poważnych klęsk obozu narodowego w okresie przed i powojennym, jest niedocenianie tej roli; jest częstokroć „wypożyczanie" rzesz robotniczych niepowołanym do tego wychowawcom, którzy sprowadzili polskiego robotnika do roli wyborcy na rzecz nowozałożonych stronnictw z podejrzanem kierownictwem. Tak przeważnie prowadzone rzesze robotnicze zawodziły w decydujących momentach, a następnie szły w objęcia socjalizmu.

Obóz Wielkiej Polski nie może pod żadnym pozorem popełniać tych błędów. Musimy sobie otwarcie powiedzieć, że powiększające się z miesiąca na miesiąc rzesze robotnicze winny być ,jeśli już nie specjalnym objektem naszej troskliwości, to przynajmniej równorzędnym z innemi warstwami społeczeństwa polskiego.

Zdajemy sobie z tego najdokładniej sprawę, że problem ten należy do specjalnie trudnych i zawiłych, a mówiąc nowszą terminologją, do bardzo delikatnych. Ta delikatność najwidoczniej wpływała na pewne odwlekanie wypowiedzenia jasnego i dokładnie sprecyzowanego „credo" w tem, jak to już podkreśliliśmy, kapitalnem zagadnieniu. A to na nic się nie zda. Im prędzej my, Młodzi będziemy mieli ostatecznie wyrobiony sąd o kwestjach socjalnych i doceniali doniosłość tychże — i co więcej, im wcześniej staniemy do ostatecznej rozprawy z fałszem, obłudą, wstrętną demagogją, żerującą wśród robotników — tem bliższa będzie chwila zwycięstwa. Nie wieś, nie mieszczańsko - urzędnicze warstwy miejskie, lecz zorganizowany i narodowo uświadomiony robotnik, górnik i kolejarz, odegrają najgłówniejszą rolę w przemianie ustrojowych niedomagań Polski.

Młodzi, głównie z t. zw. inteligencji, muszą to doskonale zrozumieć i nie pominąć ani jednej okoliczności, któraby przyczyniła się do pogłębienia zasad O. W. P. wśród robotników.

Wobec tego, że to nieznane, a oczekiwane jutro zbliża się szybko i ma nas zastać w pogotowiu, trzeba po opanowaniu większości młodego intelektu, pójść do „proletarjuszy". Praca ogromna, trudna, ryzykowna, ale że nieodzowna i że dla nas niema nic niemożliwego, zacząć ją i kontynuować potrzeba. Pod umorusaną bluzą kryją się częstokroć serca, bijące gorącą miłością naszych ideałów; trzeba je tylko odszukać, a tam gdzie ostygły, trzeba je odgrzać.

By nie skończyć na ogólnikach, rzucę kilka praktycznych wskazówek do pracy na tej niwie.

Pierwszą radą będzie konieczność poznania warunków pracy, płacy i życia robotników w danym ośrodku przemysłowym; zapoznanie się choćby pobieżne z obowiązującem ustawodawstwem robotniczem, a następnie skupienie jak największej ilości młodych robotników w: a) organizacji zawodowej, i b) w szeregach Młodych.

Opieranie naszej pracy na t. zw. zawodówkach uważam za rzecz podstawową, bez której robotnicy będą w Obozie Wielkiej Polski tylko w fantazji chorobliwego marzyciela. Głodny żołądek i podarta kapota nie pozwala umysłowi odbierać wzniosłych, a choćby najszczytniejszych haseł. Najpierw należy robotnikowi zabezpieczyć obronę przed zbyt częstym wyzyskiem przez obcy kapitał; dać mu pomoc prawną; fundusze zapomogowe; dobrze ujęte ubezpieczenia, ludzkie traktowanie itd. — a później mówić o ideałach. To może zrobić wyłącznie organizacja zawodowa. Rozumie się, że programem tejże nie może być mikstura z laboratorjum Marxa, lecz rozdział z ogólnych wskazań programowych Obozu Wielkiej Polski. Musi to być organizacja zawodowa, która nauczy robotnika umiejętnie bronić swych praw; widzieć w pracodawcy człowieka; wydajnie pracować; na interesy własne patrzeć pod kątem widzenia interesów narodu — i tak dalej.

Praca ideowa wśród robotników, znajdujących się jednocześnie w szeregach demagogicznych zawodówek, jest niczem, jak tylko strzelaniem, w próżnię Pójdą oni bowiem zawsze za tymi którzy choćby tylko w imaginacji starają się o ich byt materjalny.

Jeśli przechodzimy do krótkiego omówienia pracy ideowej, to trzeba położyć nacisk na jej konieczność poza pracą zawodową wśród rzesz robotniczych, by nie wpaść w drugą niebezpieczną ewentualność. Praca wśród robotników wyłącznie na platformie zawodowej oparta, bez jednoczesnego wpajania, a gdzie potrzeba i przekuwania pojęć ideowych, nie przedstawia zasadniczej wartości dla sprawy narodowej. Będą to tylko ludzie, reprezentujący na pewien czas wartość składki miesięcznej dla naszych celów. Stwierdzone jest bowiem, że pod tym względem robotnik zawodowiec, jest bardzo niewdzięcznym materjałem. Organizacja zawodowa może mu 99 razy przyjść z pomocą, lecz niech przy setnym razie nie zadowoli petenta, to o ile nie wiążą go ideowe pobudki z organizacją, bez namysłu ją opuszcza i udaje się do biegunowo przeciwnego związku.. Znam całe oddziały robotników, którzy w ciągu ostatnich lat byli po kilka nawet razy w związkach zawodowych, od komunistycznego zacząwszy, a skończywszy na narodowym. Porównanie tychże do stada bezmyślnych owiec nie jest przesadą ani też ubliżeniem.

W ślad za wciągnięciem robotnika do związku zawodowego, musi pójść gruntowna, od podstaw praca ideowa, wychowawcza, która zwiąże go, mówiąc lapidarnie, z ideą naszą i nie zezwoli na frymarczenie sumieniem przez opłacanie haraczu na rzecz wrogich Bogu i Ojczyźnie związków zawodowych. Pracę tę należy prowadzić podobnie jak na innych terenach społecznych, a więc przez: wykłady, książki, prace, pogadanki, a w szczególności zżycie się towarzyskie, które ma się objawiać nie w zniżaniu do poziomu przeciętnego robotnika, lecz w podniesieniu tegoż do wyżyn kulturalnych i cywilizacyjnych. Zastępy młodych robotników czując to ciepło i życzliwość u „starszych" braci, staną się nieustraszonymi pionierami naczelnej naszej idei. Wydziały Młodych w miejscowościach z ludnością robotniczą, muszą na pierwszym planie wyżej omówioną pracę postawić. Jest ona bezsprzecznie najaktualniejsza.

Te, które nie podejmą się jej, lub podjąwszy poprowadzą nieudolnie, nie zdadzą egzaminu i nie spełnią szczytnego posłannictwa. Które z nich poprowadzą te prace z efektywnemi rezultatami, zrobią wiele, bo połowę czynu, nałożonego na nie przez Ojczyznę.

A więc czuwajcie i pracujcie Młodzi!

Grupa żeńska w O. W. P.

Utworzenie nowej grupy przy Wydziale Grodzkim m. Poznania

Na skutek większego napływu kobiet do organizacji Młodych O. W. P. na terenie m. Poznania, władze grodzkie O. W. P. postanowiły utworzyć odrębną grupę żeńską, która obejmie wszystkie zwolenniczki naszego ruchu. W ub. czwartek odbyło się przy licznym udziale pań pierwsze zebranie organizacyjne.

Po zagajeniu zebrania przez p. St. Trenerowską zabrał głos obożny grodzki p. red. R. Fengler. Nawiązując do roli kobiety w państwie współczesnem, referent przedstawił rozwój uprawnień społecznych i politycznych w ciągu ostatnich dziesiątek lat. Kobieta - Polka musi w dobie obecnej, kiedy społeczeństwo przeżywa kryzys wewnętrzny i toczy się zacięty bój o ostateczne ukształtowanie oblicza społeczeństwa, stanąć w szeregach narodowych i podjąć owocną akcję. Na tle ideologji Obozu Wielkiej Polski — przedstawionej przez referenta — ma kobieta polska rozległe zadanie. Pod koniec omówił referent szczegółowo organizację i pracę grupy żeńskiej O. W. P.

Wywody red. Fenglera przyjęto z pełnem uznaniem; wszystkie obecne na zebraniu panie zdeklarowały swoje przystąpienie do Obozu Wielkiej Polski. Kierowniczką grupy żeńskiej została mianowana p. St. Trenerowska, sekretarką p. Maryla Maciejewska, skarbniczką p. Józefa Kłosówna.

Zebranie organizacyjne zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych.

Kronika Organizacyjna

— **Sekretarjat Wydziału Grodzkiego m. Poznania Młodych O. W. P.** donosi, że dyżury odbywają się stale w każdy wtorek i piątek od godziny 19-ej do 20.30. — Równocześnie przypomina się kierownikom grup, którzy dotąd nie oddali ewidencyj, zgodnie z zaleceniem ostatniego okólnika, aby przedstawili ewidencje do końca sierpnia.

— **Odprawa kierowników grup** odbędzie się w poniedziałek, 26. bm. punktualnie o godz. 20 w zwykłym lokalu zebrań. Przybycie wszystkich kierowników obowiązkowe. Na porządku obrad ważne sprawy.

Z Wydawnictw

Myśl Narodowa nr. 37 tygodnika poświęconego kulturze twórczości polskiej, obfituje w bogatą treść; piszą: St .Kozicki — „W świetle konferencji haskiej"; St. Sacha — „Rozkład i pustka"; M. Wierzbina — „Masonerja a polityka"; Wł. Jabłonowski — „Humanista na wygnaniu"; Al. Świętochowski — „Liberum veto"; stałe odcinki jak: Głosy, Wychowanie narodowe, Nauka i literatura, niesłabnąca „Ofensywa" — Nowaczyńskiego i „Na marginesie".

„Awangarda" — miesięcznik Młodych — wychodzący w Poznaniu pod redakcją p. St. Wyrzykowskiego zawiera w n-rze 7—8 za lipiec i sierpień treść następującą: „Młodzi wobec dziesięciolecia Traktatu Wersalskiego" — dr. T. Bielecki; „Narodowe święto" — Wł. Lewik; „Droga wielkiego narodu" — R. Pietrzyński; „Roman Dmowski i młode pokolenie" — dr. Z. Stahl; „Traktat Wersalski a ciągłość dziejów narodu" — Jan Zdzitowiecki; „Widmo nowej wojny" — W. Bronowski; „Zagadnienie naszych granic zachodnich" — St. Wyrzykowski; „Ruch Młodych a kwestja robotnicza" — Edw. Zajączek; — Wypadki lwowskie i ich echa. — Przegląd miesięczny. — Wśród książek i czasopism. — Ruch Młodych. — Z życia młodzieży.

Wydział Grodzki m. Poznania

Młodych Obozu Wielkiej Polski

zwołuje zebranie ogólne grupy „A"

na czwartek 29. 6. b. m. o godz. 20

w sali Stronnictwa Nar. św. Marcin 65.

Referaty wygłoszą **członkowie Komitetu Głównego z Warszawy.**

Sympatycy naszego Ruchu mile widziani.

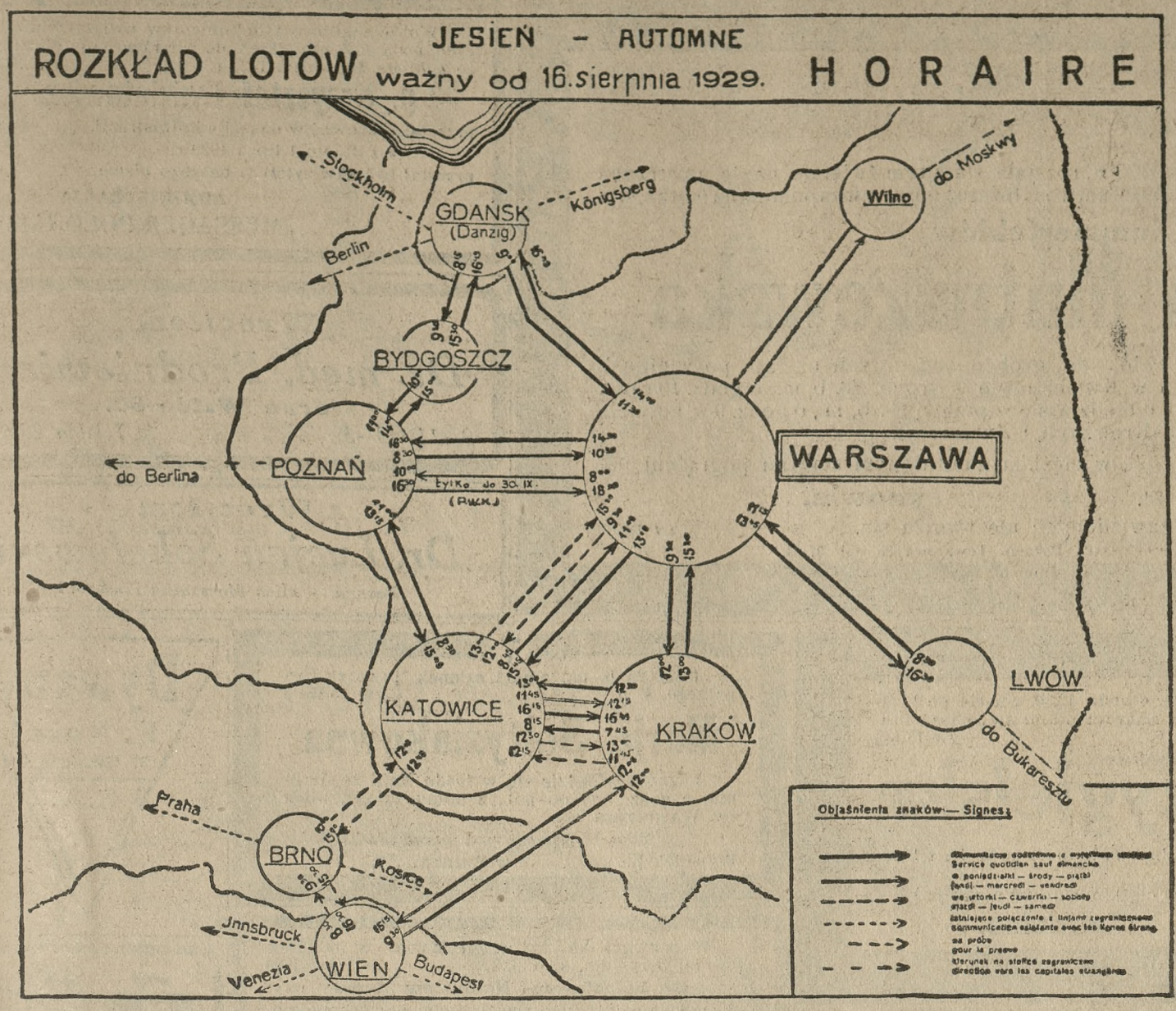

Adresy gości P. W. K.

Gdów:
Chanek Piotr, „Royal".

Glaskow:
Wilson James z żoną, „Bazar".

Gniewkowo:
Plewacki Eweryst, „Royal".

Gniezno:
Chylewski Adam, „Monopol".

Gołańcz:
Mańkowski Mieczysław, „Royal".
Węclówna Jadwiga, „Monopol".

Goszczynno:
Ruszkowski Stefan, „Polonia".

Grudziądz:
Dąbrowska Wanda, „Royal".
Kowalski z żoną, „Francuski".

Inowrocław:
Lewy Michał, „Continental".

Jarosław:
Lewkowicz Bronisław, „Polonia".
Lewkowicz Helena, „Polonia".

Jeleniec:
Winter Joachim, „Continental".

Jeleniow:
Konarski Jan z żoną, „Bazar".

Kalisz:
Dr. Radwan z żoną, „Francuski"

Kamieniec:
Dr. Hipp Jan, „Royal".

Katowice:
Eichner Eryk, „Monopol".
Gałęska Regina, „Royal".
Gałęski Jakób, „Royal".
Lastlowska Stanisława, „Royal".
Magiera, „Francuski".
Malplat Marjus z żoną, „Polonia".
Masłowski Stanisław, „Royal".
Serafin Aleksander, „Polonia".
Trzaskali Emil, „Bazar".
Weber, „Francuski".
Wissiołek Andrzej, „Britania".
Wochnik P., „Monopol".

Kielce:
Gajdziński Stefan, „Continental".

Kobylin:
Falkel Bronisław, „Royal".
Szelągowski Ignacy, „Royal".

Konin:
Widera Aleksander, „Polonia".

Konstantynopol:
Don Alberto Sacieli y Salém, „Bazar".

Kraków:
Adelman Aleksander, „Polonia".
Anwagowicz Stanisł., „Polonia".
Berlstsin, „Britania".
Cygankiewicz Józef, „Polonia".
Czopp Marek, „Continental".
Fleischer Leon, „Francuski".
Goldfluss Dawid, „Bazar".
Kaduk Stanisław, „Royal".
Michałowski Ludwik, „Polonia".
Jan Peros z żoną, „Monopol".
Ryng z żoną, „Francuski".
Sierpowski Władysł., „Polonia"
Walter Zygmunt, „Polonia".
Wiktor Stanisław, „Polonia".

Kroszelów:
Witting Tadeusz, „Royal:

Król. Huta:
Błaszczyt Wojciech, „Royal".
Jan Hirsch, „Continental".

Kutno:
Morawski Jerzy, „Polonia".

Ligoty:
Laby, „Francuski".

Lipno:
Borkowski z synem, „Francuski".

Lublin:
Dr. Moroż z żoną, „Francuski".

Lwów:
Dr. Gottlieb Wojciech, „Polonia".
Graniewiczowa Marja, „Polonia".
Grüss, „Britania".
Krajewski Antoni z żoną, „Polonia".
Lwowski, „Britania".
Petrykiewicz Zygmunt, „Continental".
Dr. Pieracki Jan z żoną, „Bazar".
Platowski Zygmunt z żoną, „Polonia".
Rotnicki Zygmunt, „Continental".
Schleichert Henryk, „Polonia".
Dr. Świątkowski Stefan z żoną, „Polonia".
Ukraińczyk, „Britania".
Dr. Wachtel Feliks, „Polonia".

Łódź:
Banacki Ignacy, „Royal".
Chmiel Jan, „Polonia".
Dębowski Franciszek, „Polonia".
Goldmann A., „Royal".
Grabak Władysław, „Monopol".
Halberstadt Wolf, „Polonia".
Jasieńska Janina, „Bazar".
Kantor Eleaman, „Polonia".
Korol, „Britania".
Lebson Leon z żoną, „Polonia".

Łyrzawa dolna:
Stabrowa Józef, „Polonia".

Maksymiljanowo:
Krzymiński, „Britania".

Maluszyn:
Chojan Kazimierz, „Royal".

Mieścin:
Wróblewski Roman „Polonia".

Milano:
Enrico Volpato, „Bazar".

Miłkowice.
Wanda Hr. Rozwadowska, „Continental".

Mława:
Barczyk Piotr, „Polonia".

Norwegja:
Fahlmark, „Francuski".

Nowe - Miasto, Pomorze:
Górski Jan, „Royal".

Nowy Dwór:
Czarniecka Kaźmiera, „Continental".

Nowy York:
Konaszewski Grzegorz, „Britania".
Siemiatycki, „Britania".

Osierpień:
Miszko Antoni, „Polonia".

Osięciny, pow. Nieszawa:
Ks. Matuszewski, „Royal".

Ostrowiec - Kielecki
Bałata P., „Monopol".
Mrozowski P., „Monopol".

Paryż:
Dr. Louis Dufestel, „Bazar".
Joseph Girard, „Bazar".
H. Lorsue, „Britania".
Elizabet Poibon, „Bazar".
Georges Poibon, „Bazar".
Weber Maurice, „Bazar".

Maj. Paulinów:
Bochwie Florjan, „Polonia".

Płock:
Dziuba, „Britania".

Praga:
Arnost Grossmann z żoną, „Bazar".
Jirasek Władysław z żoną, „Bazar".
Matoušek Franciszek, „Bazar".
Dr. Samek Franciszek z żoną, „Bazar".
Samek Franciszek, „Bazar".
Dr. Bohdan Ziransky, „Bazar".

Przeworsk:
Dr. Świtalski Stefan, „Polonia".

Radom:
Bogacki Romuald, „Polonia".
Hebdzyński Franciszek, „Polonia".

Rudniki, p. Częstochowa:
Celiński Zdzisław, „Royal".
Klepa Wacław, „Royal".

Sejmy, wojew. Białostockie:
Wiśniewska Stanisława, „Polonia"

Sierno:
Hess z żoną, „Francuski".

Słębowo:
Ostrowski Antoni, „Monopol".

Sosnowiec:
Gadomski Stanisł., „Polonia".
Kwiatek Henryk, „Polonia".
Niewiarowska, „Monopol".

Starogard:
Długońska Aleksandra, „Royal".
Długoński Jan, „Royal".

Stęszyce:
Wilczewska Marta, „Royal".
Wilczewski Jan, „Royal".

Sucha, pow. Kraków:
Listwan Rudolf, „Polonia".

Szczawnica:
Kosiński, „Britania".

Tczew:
Nowacki P., „Monopol".
Wudarek Adam z żoną, „Britania".

Toruń:
Hałaśkiewicz Mieczysław z żoną, „Wiktorja".
Wojciechowski Stefan, „Continental".

Warszawa:
Chełmoński, „Francuski".
Chlewicki P., „Monopol".
Chodowicz Leopold, „Polonia".
Czerwiński Witold, „Polonia".
Charles S. Dewey, „Bazar".
Głoziewicz P., „Monopol".
Duchnowska Janina, „Polonia".
Haller Władysław, „Monopol".
Hoffmann Mieczysław, „Bazar".
Jakubowski Józef, „Polonia".
Jaworski z żoną, „Francuski".
Kłobski, „Francuski".
Dr Koenigstein Jerzy, „Royal".
Kowalski P., „Monopol".
Kuśpierz Bronisław, „Continental".
Lasek Władysław, „Royal".
Lewkowicz Izydor, „Polonia".
Łabędź Józef, „Polonia".
Mazurek F., „Royal".
Mazurek Zofja, „Royal".
Narek Konstanty, „Monopol".
Nartowska, „Francuski".
Nartowski, „Francuski".
Irar Holger Nikelsen z żoną, „Bazar".
Nowotka Zofja, „Royal".
Olczak Halina, „Polonia".
Ospałek, „Francuski".
Plichta P., „Monopol".
Pluciński z żoną, „Francuski".
Polakiewicz Karol, „Bazar".
Portusz Mieczysław, „Britania".
Reissing P., „Monopol".
Schoehnborn, „Francuski".
Skalski Paweł, „Continental".
Stankiewiczówna Felicja, „Polonia".
Stepiński i syn, „Francuski".
Sudlicka Marja, „Polonia".
Szwejkowski L., „Britania".
Szydłowski Marjan, „Polonia".
Dr. Treder Mieczysław, „Polonia".
Wassąg Władysław z żoną, „Britania".
Weigle Bogusł., „Polonia".
Węgierski Aleksander, „Polonia".
Woldenberg Eljasz, „Continental".

Wąbrzeźno:
Gogolewski Józef, „Britania".
Gogolewski Józef, „Polonia".

Wągrówiec:
Lewandowska Leokadja, „Royal".
Lewandowski Wiesław, „Royal".

Widawa:
Ks. Wronowski Zygmunt, „Royal".

Wiedeń:
Freundel P., „Monopol".
Kreppel P., „Monopol".
Dr. Redlich, „Britania".

Wilno:
Ametel Fried., „Polonia".
Włodzimierz Bielecki, „Britania".
Jerowiszewicz Aleksander, „Polonia".
Ruciński Roman, „Polonia".
Tołłeczko Helena, „Britania".

Włocławek:
Hubsam Wiktor, „Polonia".
Turzyński Wincenty, „Polonia".

Wrocław:
Schmidt Fritz, „Continental".

Wronki:
Sokołowski Fr., „Britania".

Zakopane:
Dr. Gabryszewski Roman, „Polonia"
Korone Kazimierz, „Polonia".
Siechciński, „Britania".

Zbąszyń:
Sibilski, „Britania".

Zgierz:
Dyr. Długoszewski, „Francuski".

Złotniki:
Czarliński Zdzisław, „Bazar".

Żnin:
Jurkiewicz Antoni z żoną, „Monopol".

Żurawiec:
Stromenger Edmund, „Polonia".

Ofiary na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu

do kasy komitetu wpłacono w złotych

31 dw 1807

Za pośr. X. Prob. Niesiołowskiego z Pleszewa z przeniesienia	141,60	Chłasta	—,20	Cymrowa	1,—
Jankowska	1,—	Derwich	1,—	Adankiewicz	2,—
J. Trojanowski	1,—	Fokowski	1,—	L. Biliński	—,50
K. Machowski	—,50	Ig. Boruciński	1,—	W. Sikorski	1,—
Lorenz	—,50	Mandowska	1,—	Bigoński	1,—
F. Ligęziński	2,—	A. Malinowski	3,—	B. Radomski	3,—
Koperny	1,—	Jagiełkowa	2,—	M. Adamek	2,—
J. Wysocka	2,—	Tomczakowa	1,—	M. i W Misiak	12,—
Dr. Wozianka	5,—	Fr. Pohl	1,—	Borakówna	1,50
W. Marciniak	1,—	T. Kraszkiewicz	1,—	Radzikówna	1,50
Ganza	1,—	J. Kwaśniewski	1,—	Józefowiczowa	1,—
St. Kozłowicz	1,—	Ziętkiewicz	1,—	N. N.	1,—
Z. Jezierska	1,—	Pawłowska	—,50	Cieluchowa	2,—
Krawczyk	—,50	Dankowska	2,—	B. Michalak	1,—
Pływaczyk	1,—	J. Ziętarski	—,50	Dolatowa	1,—
Banachowicz	1,—	F. Roszak	1,50	Z. Sobieszczykowa	1,—
Długa	1,—	Loncowa	2,—	E. Winnicka	1,—
Mądrzok	1,—	A. Kochmuth	2,—	Małecka	1,—
Fr. Tokarski	1,—	St. Mikołajczak	1,—	Wasielewska	1,—
Hoffmanowa	1,—	J. Nowicki	1,—	St. Zeigner	—,50
Zülsdorff	1,—	Sadowski	2,—	Nowicki	1,—
R. Kwiatkowski	3,—	M. Dykiert	2,—	Sosnowska	1,—
Makowski	2,—	A. Adamski	1,—	Żychlewicz	1,—
Gembalski	2,—	W. Szcześniak	2,—	Rogacki	—,50
Heyducki	3,—	L. Stachowski	1,—	Rzychlewicz	—,50
Warczyński	3,—	Lipowska	—,50	St. Żychlewicz	1,—
Weska	1,—	E. Kosmalowa	3,—	Zdunowska	1,—
J. Olejnik	—,50	Biskup	1,—	Żychlewicz	1,—
Magnuszewski	5,—	B. Dembiński	1,—	Gluba	—,50
Bykowska	2,—	J. Szatkowski	1,—	Talaga	—,50
Kowalczykówna	1,—	Jeran	1,—	Świderska	—,50
Ulichnowski	10,—	Józefiakowa	1,—	C. Kepiński	—,50
Gogulski	—,50	H. Jezierska	2,—	Łagodzińska	—,50
Rzaniak	5,—	A. Osuch	2,—	Wawroska	5,—
Nyczok	1,—	K. Jańczak	2,—	F. Borkowski	1,—
Matecka	1,—	A. Witczakówna	1,—	Br. Woźna	10,—
Morkowska	1,—	Adamkiewicz	1,—	M. Muszyńska	—,50
Kramarczyk	1,—	J. Brajer	1,50	F. Pyszkowski	5,—
J. Makowiecka	2,—	C. Matuszak	2,—	A. Gurska	—,50
Dobrowolska	1,—	K. Forycka	—,50	M. Kosińska	—,50
J. Radziejewski	1,—	Jendrasiak	—,50	M. Staniszewska	3,—
St. Kernówna	1,—	Martin	—,50	Gilowa	1,—
J. Jezierska	1,—	Bandosz	—,50	Wasiewiczowa	1,—
J. Zydor	1,—	Lubieński	1,—	Walczak	—,50
		Szymański	1,—	Majchrzak	—,50
		Cierniak	—,50	Do przeniesienia	248,30

W sobotę, dnia 24 sierpnia 1929 r., rozstała się z tym światem nagle, opatrzona Sakramentami św., nasza najukochańsza, najtroskliwsza i nigdy niezapomniana matka, ś. p.

z Sommerfeldów

Antonina Matuszewska

przeżywszy lat 65. Eksportacja zwłok do grobów rodzinnych nastąpi po wigiljach i mszy św. w kościele parafjalnym w Kwieciszewie w środę, 28. b, m., o godz. 10 rano. Nabożeństwo żałobne w Poznaniu odbędzie się w piątek, 30. b. m., o godz. 9 w kościele św. Marcina, o czem zawiadamiają Krewnych i Znajomych

w ciężkim nieutulonym smutku pogrążeni

Poznań, ul. Dąbrowskiego 24. **synowie.**

Osobnych zawiadomień nie wysyła się. zw 18462

Zakład Pogrzebowy „Ceremonjał". Poznań. Towarowa 25. tel. 31-80.

Wobec zagubienia dokumentów uwierzytelniających, podajemy niniejszem do wiadomości publicznej, że z dniem 1 stycznia 1929 r. nw 3390

p. Krzysztof Eydziatowicz

przestał pracować w naszej administracji, a z dniem 1 lipca 1929 r. przestał być akwizytorem naszego pisma.

ADMINISTRACJA „MESSAGER POLONAIS".

Wróciłem

Dr. med. Brodniewicz

Górna Wilda 80. zw 18458

9—11 i 3—5. *Telefon 29-67.*

Wróciłem

Dr. Lucjan Sokołowski

Poznań — ulica Marszałka Focha 43

zw 18 447

Dnia 25 sierpnia 1929 r., w niedzielę, o godz. 13,30, zmarła po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najukochańsza jedyna córka, ś. p. zw 18 449

Janina Szczygielska

przeżywszy lat 18. Pogrzeb odbędzie się dnia 28 b. m., o godz. 17, z kostnicy św. Józefa, o czem donoszą

w ciężkim smutku pogrążeni

Poznań, ul. Różana 21. **rodzice.**

Dnia 25 b. m., zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p. zw 18 454/5

Marja Sołtysiakówna

Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 28 sierpnia, o godz. 5,30 po poł., z domu żałoby, ulica św. Wawrzyńca 34a.

Tow. Pielgrzym pod wezw. Matki Bożej w Poznaniu.

Wypadek 126.

Dnia 26 sierpnia 1929 r., o godz. 6 rano, zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., nasza najukochańsza córka, siostra, ciocia, kuzynka i szwagierka, ś. p.

Helena Godyńska

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 29 b. m., o godz. 5, z domu żałoby w Gnieźnie na cmentarz św. Piotra, na który Krewnych i Znajomych zapraszają

w smutku pogrążeni

matka, siostry, brat i rodzina.

Gniezno, 26 sierpnia 1929. zw 18 448

Wszystkim, którzy wzięli udział w oddaniu ostatniej przysługi, ś. p. dw 1833

Dr. Bolesławowi Namysłowskiemu

i okazali nam tak dużo współczucia, a w szczególności Przewielebnemu Księdzu Pastorowi Niemczykowi, Jego Magnificencji Panu Rektorowi Dr. E. Niezabitowskiemu, Wysokiemu Senatowi i Radzie Wydziału Rolniczo-Leśnego U. P., JWPanu Dziekanowi Wydziału Rolniczo-Leśnego Profesorowi Z. Pietruszczyńskiemu. JWPanu Docentowi Dr. K. Zaleskiemu, JWPanom Profesorom i Asystentom Uniwersytetu Poznańskiego i Jagiellońskiego, P. P. Delegatom Koła Leśników i Koła Rolników Słuchaczy Uniwersytetu Poznańskiego, Przyjaciołom i Kolegom Zmarłego, składamy serdeczne

Bóg zapłać!

Rodzina.

Na raty

miesięcznie

18 zł.

Pierwsza wpłata 36,00 zł

Kromczyński

Poznań

Aleje Marcinkowskiego 5.

npw 551/52

Dywany

K. Kużaj

27 Grudnia 9

K.K.

Ham

-72.

Księgarnia i skład papieru

w powiatowem mieście, dobrze zaprowadzona, bardzo dobrze prosperująca i bogato zaopatrzona w towar, z powodu nieuleczalnej choroby właściciela, **natychmiast na sprzedaż.** Na miejscu tylko 2 księgarnie, szkół: sem. naucz., gimnazjum, szkoła ogrodnicza, rolnicza i 7-klasowa powszechna. Zgłoszenia poważnych reflektantów li tylko z gotówką (ca 25 000,— zł), przyjmuje dw 1836

J. OLEJNIKÓWNA — KOŹMIN, KALISKA 3

PIEGI

oraz wszelkie nieczystości skórne usuwa radykalnie od lat wypróbowany i niezawodny

Krem Bella

wysyłka każdej ilości.

Cena za słoik 2,50 zł.

Mydło Bella 1,25 zł

do nabycia w aptekach i drogerjach lub wprost we wytwórni.

Apteka p. Koroną,

Poznań, Górna Wilda 61.

Kw 1870

W sobotę, dnia 24 sierpnia r. b., zmarł, opatrzony św. Sakramentami, mój najdroższy mąż, nasz kochany ojciec, teść, dziadek i pradziadek, ś. p.

Franciszek Sprutta

w 82 roku życia, o czem donoszą

w ciężkim smutku pogrążeni

żona, dzieci i rodzina.

Pogrzeb odbędzie się w Krotoszynie, z domu żałoby, w środę, dnia 28 b. m., o godz. 5 po południu.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Buenos Aires, Les Mines, Berlin, Frankfurt, Król. Huta, Szamotuły, Wągrowiec. nw 3386

NIE OMIJAJ KROCZĄCEGO KU TOBIE SZCZĘŚCIA!

Skorzystaj z okazji i nadeślij do kolektury Loterji Państwowej nr. 757 w Warszawie, Marszałkowska 58 swoje imię, rok i miesiąc urodzenia, a otrzymasz los po cenie nominalnej do 5-ej klasy 19-ej Polskiej Państwowej Loterji wybrany zupełnie bezinteresownie przez **słynnego astrologa Szyllera - Szkolnika** na zasadzie obliczeń kabalistycznych i astrologji.

Uprzednio należy wpłacić na **nasze konto do PKO za nr. 18 607** należność za cały los 200,— zł. pół losu 100,— zł, ćwierć losu 50,— zł oraz na koszty pocztowe 75 groszy. Pw 4178-62,594

Losy wysyłamy natychmiast po otrzymaniu gotówki.

GŁOWNA Wygrana 750 000 złotych

Co drugi los wygrywa.

Ciągnienie 5-ej klasy już od 7 września do 9 października 1929 roku.

O każdej wygranej i stawkach zawiadamiamy natychmiast.

UWAGA! Do każdego losu kolektura dołącza własnoręczne potwierdzenie p. Szyllera-Szkolnika **wybranego przezeń numeru.**

Dwie powózki

amerykanka na gumowych kołach i parkowiec **na sprzedaż.** jw 2455

Fr. Jarzembowski,

Kraszewskiego 15.

Biuralistka

pisząca biegle na maszynie i z dobrym charakterem pisma **potrzebna** zaraz. Zgłoszenia pomiędzy godz. 19—20,30 z przedłożeniem świadectw i życiorysu. **Krawczyk, komornik sądowy, Poznań, Dąbrówki 14. II ptr.**

zw 18458

W niedzielę, 25 sierpnia 1929, o godz. 1 po południu, zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja droga żona, nasza najukochańsza matka i siostra, ś. p. zw 18 463

z Langmesserów

Walerja Oehlrich

o czem donoszą

w ciężkim smutku pogrążeni

mąż, dzieci i rodzina.

Poznań, 26. 7. 1929.

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 29 b. m., o godz. 5 po poł., z domu żałoby, ul. Szamarzewskiego 10. Msza żałobna nazajutrz, w piątek 30. o godz. 7, w kościele na Jeżycach.

Zakład Pogrzebowy „Ceremonjał". Poznań. Towarowa 25. tel. 31-80.

Młyn parowy i tartak

w mieście, w Wielkopolsce, z dobrą okolicą, maszyny najnowszego systemu, z przemiałem 10 tonn na dobę, zaraz **do wydzierżawienia.**

Warunki według ugody, do objęcia potrzeba około 20 000 zł włącznie z kaucją. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Pozn. pod dw 1835

Kupię

aptekę

(mniejszy objekt.) Zgłoszenia z dokł. ceną i wpłatą prosz skierować do eksped Kurjera Poznańskiego pod dw 1838

WSZYSCY SPIESZĄ

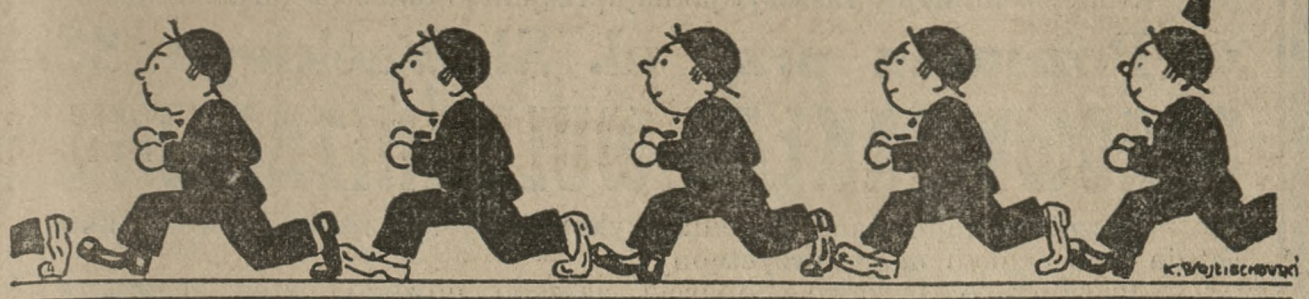

NA STARY RYNEK 77

aby się przekonać, kiedy nastąpi otwarcie . . . . . Pw 4682-85,28

Nowa era
zmechanizowanego transportu

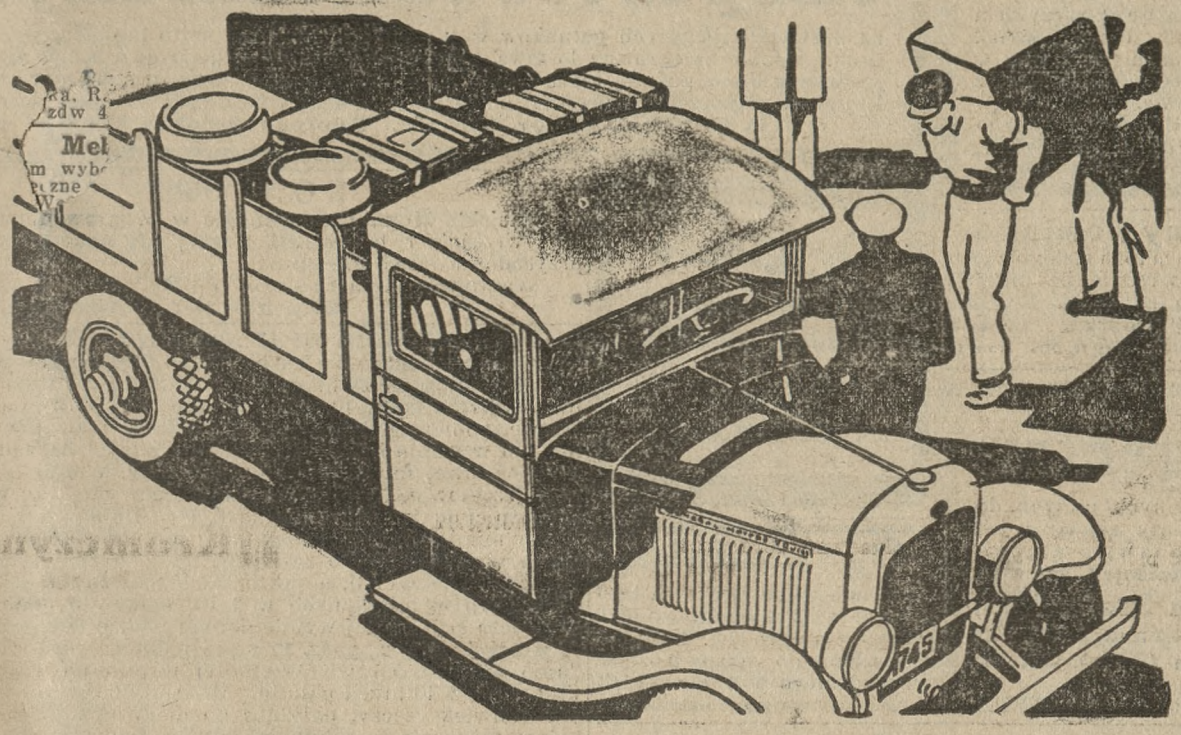

Z chwilą ukazania się ciężarówki G.M.C. zagadnienie szybkiego, a jednocześnie pewnego i oszczędnego przewozu, zostało ostatecznie rozwiązane.

Problem ten, tak bardzo aktualny w rozwoju ekonomicznym każdego kraju, w Polsce szczególniej jest sprawą palącą dla kupiectwa i przemysłu.

Ciężarówki G.M.C., nadające się do wszelkich ładunków bez wyjątku, stanowią najpewniejszy, najszybszy oraz najoszczędniejszy środek przewozowy.

Koszt przewozu ciężarówką G.M.C. 1 tonny towaru na przestrzeni 1 klm. jest niższy, niż przy jakimkolwiek innym środku transportowym.

Właściciele autobusów osobowych na podwoziach G.M.C. mogą pobierać konkurencyjne opłaty od pasażerów bez uszczerbku dla swego przedsiębiorstwa.

Ciężarówka G.M.C. jest nieodzownym warunkiem dobrobytu i pomyślności przedsiębiorstwa. *Wyrób General Motors.*

Upoważnione Zastępstwa na całem terytorjum Polski i w Wolnem Mieście Gdańsku.

Ciężarówki i Autobusy G.M.C.

General Motors w Polsce, Warszawa

nw 2861

Okazyjne kupno!

Kamienica 2-piętrowa z księgarnią, składem żelaza oraz drukarnią, zecernią, introligatornią w biegu, **natychmiast do sprzedania.** Wpłata conajmniej 180 000. Dzierżawa przynosi 2 800,— zł mies. Zgłoszenia tylko poważnych reflektantów prosi się do ekspedycji Kurjera Pozn. pod zw 18 451

Do zasiewu jesiennego 1929

Żyto F. v. Lochowa - Petkus I. ods.
„ „Sturm" III., oryginał Weibulla
pszenica „Standard", oryg. „
„ „Jarl", oryginał Weibulla
„ W. Ks. Saski, oryg.
„ W. Ks. Saski, I. ods.

po cenie franko wagon Kotowiecko włącznie nowego jute-worka o pojemności 100 kg
żyto . . . . . 36.— zł
pszenica . . . . . 60.— zł

Handlarzom udzielimy rabatu. Odstawa nastąpi podług warunków sprzedaży z roku 1927.

Warunki zapłaty: Poprzednie złożenie należytości w Banku Polskim w Ostrowie Wlkp., zaliczenie kolejowe lub inkaso. dw 1618

Hodowla nasion LEKOW
T. z o. p.
Kotowiecko (Wlkp.)
Stacja kol.: Ociąż-Kotowiecko.

Śpichrz

nadający się na handel zboża przy bocznicy kolejowej, w dobrej okolicy, gdzie brak polskiego zbożowca, **wydzierżawię** lub **sprzedam zaraz.** Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, **Gniezno 376.** nw 3380

Dom fabryczny

przy ul. Mylnej, łatwo do przebudowania na dom mieszkalny, parter i piętro ca 250 m², **do sprzedania.** Bliższe szczegóły: **B. Śniegocki, Poznań,** Fr. Ratajczaka 2. Pw 4676-35,13

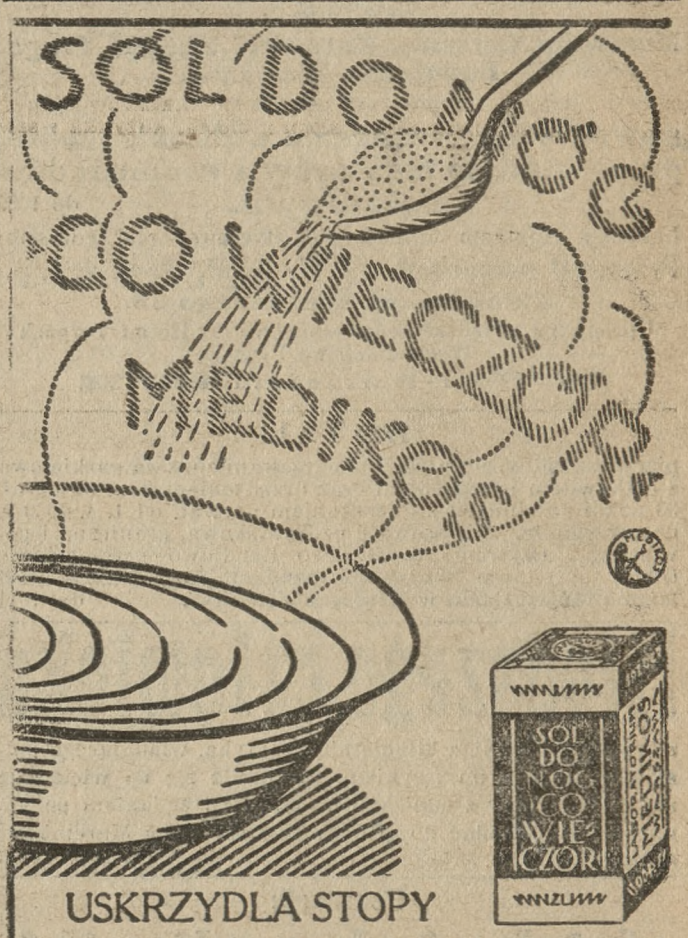

nw 11248

Cudze chwalicie swego nie znacie

Krajowego wyrobu bez **chemikalji**
sosy, ekstrakty, kostki i buljony
„NINABUR"
FABRYKI DOBRYŃ NA POLESIU.
Obecnie na P. W. K. w Poznaniu wystawione są w Pawilonie Ziemianek i **w kiosku na terenie E. nabyć można.**
Żądać we wszystkich sklepach spożywczych. zw 18 447

24½ miljona zł

gotówką wynoszą wygrane w 5 klasie Loterji Państwowej, 30 dni ciągnienia. Ćwiartka losu kosztuje złotych 50,— porto 35 groszy. **Każdy może się zbogacić** kupując los w najstarszej kolekturze w Poznaniu

ANTONI KĘDZIORA — SIEROCA 5/6
Konto P. K. O. 203 290. zw 18 430

Drukarnia Polska S.A.

św. Marcin 70
poszukuje dla swych urzędników
MIESZKANIA
3 i 4-pokojowego.
Łask. zgłoszenia z podaniem położenia i warunków uprasza się pod zw 18 446

Rolnik zawodowy — poszukuje
dzierżawy

1000 do 2000 mórg magd. dobrej ziemi. Inwentarze kupi. Oferty uprasza pod zw 18 432 do eksp. Kurjera Poznańskiego

Zaraz do objęcia posada
drugiej dyrektryzy

do miarowego oddziału sukien. Uwzględnione będą tylko pierwszorzędne siły fachowe.
B. CYRUS, Bydgoszcz, Gdańska 155.
nw 3388

Kursy Maturyczne i Dokształcające
„WIEDZA"
Kraków, ul. Studencka 14. I. p. Tw 2 9
przyjmują wpisy na nowy rok szkolny 1929/30.

S.Ch.

W UMYŚLE TWEGO dziecka

początek „nowego" roku szkolnego zawsze łączy się z pojęciem „NOWEGO" mundurku!

Gdyby rodzice przypomnieli sobie swoje dziecięce lata, nie zwlekaliby ani minuty!

Materjały na przepisowe mundurki i sukienki od 3,— zł

S. Chojnacki
MATERJAŁY NA UBRANIA I SUKNIE
DYWANY — FIRANKI
POZNAŃ ST. RYNEK 52 TELEFON 1705

Pw 4678/79-35,14/15

ZAWIADOMIENIE.

Niniejszem mamy zaszczyt jaknajuprzejmiej donieść, że uruchomiliśmy

w Poznaniu przy ul. Słowackiego 38

PAROWY ZAKŁAD WULKANIZACYJNY.

Wszelkie dane nam zlecenia wykonujemy spiesznie, fachowo, akuratnie i po cenach nader przystępnych.

Prosimy o łaskawe poparcie naszego nowego przedsiębiorstwa, kreślimy się

z poważaniem

„WULKA"
Parowy Zakład Wulkanizacyjny
POZNAŃ, UL. SŁOWACKIEGO 38.

zw 18456

Czy **lornetka** lub **barometr**

nie mogą być odpowiednią nagrodą przy zawodach wzgl. stosownemi podarkami w jakiejkolwiek bądź okoliczności?

Są to praktyczne przedmioty a niezwykle cenne pamiątki. Pw 4686-34,164

Lornetki i barometry

w wielkim wyborze poleca

ZAKŁAD OPTYCZNY BOBE

POZNAŃ, Aleje Marcinkowskiego 7.

Przemysł samochodowy W. Arm

Tow. z. o. p.

Morawska Ostrawa, Katowice, Wiedeń, Praga, Budapeszt, Warszawa

dostarcza prompt

nowoczesne urządzenia wulkanizacyjne, przyczepki do traktorów i samochodów ciężarowych. dp 1689

Łaskawe zapytania uprasza się skierować pod adresem:

Przemysł samochodowy W. ARM, Tow. z. o. p., Katowice, ul. Mieleckiego 10.

Upraszamy zwiedzać nasze stoisko nr. 3420 na Targach Wschodnich we Lwowie.

1929 7—19 września 1929.

HOTEL

pierwszorzędny, z centralnem ogrzewaniem, sala parkietowa z całkowitem urządzeniem oraz urządzeniem kinematograf 30 pokoi gościnnych z mieszkaniem prywat. od 1. 4. 1930 r. **do sprzedania.** Miejscowość uzdrowiskowa, graniczna i powiatowa. Ożywione środowisko handlowo-przemysłowe. Oferty przyjmuje **Zarząd Komunalnej Kasy Oszczędności Miasta Międzychodu w Międzychodzie n/W.** dw 1811

Młodszego człowieka

z branży zbożowej, z kilkoletnią praktyką, władającego polskim i niemieckim językiem, **poszukuje się do większego młyna.** Oferty z odpisami świadectw i żądaniem pensji, uprasza się składać do **„PAR", Poznań,** Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 55,508 Pw 4677-55.509

Poszukuję

dzielnej ekspedjentki

z branży bławatów, na stałą posadę od 1. 9. lub później, przy wolnem utrzymaniu. Zgłoszenia piśmienne z odpisem świadectw do nw 3387

Agencji Kurjera Poznańskiego w Buku.

Buchalter-bilansista

rutynowany, zdolny organizator w zakresie nowoczesnych metod księgowości i kalkulacji fabrycznej, z wyższem wykształceniem handlowem, obeznany ze sprawami podatkowemi i prawnemi, posiadający również praktykę jako kupiec-propagandzista — **poszukuje posady.** Łaskawe zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 18 457

Uprasza się poraz ostatni wszystkich wierzycieli **Spółdzielni Spożywców „Zgoda" w Krotoszynie,** aby zgłosili swoje pretensje na ręce likwidatora do dnia 26. 9. 1929 r. nw 3389

Jan Baranowski

likwidator Spółdz. Spoż. „Zgoda" w Krotoszynie.

Poważne przedsiębiorstwo handlowe w Poznaniu **poszukuje młodszych, zdolnych**

stenotypistek

władających językiem polskim i niemieckim. Wyczerpujące oferty w obydwóch językach wraz z podaniem żądanego wynagrodzenia należy skierować do ekspedycji Kur. Pozn. **zw 18460**

Szyny kolejowe

około 300 m toru stałego z szyn 15 m/m wysokie bez progów tanio na sprzedaż. **Fr. Muszyński, Poznań, ul. Słowackiego 38.** zw 18459

Agentów

sumiennych, pilnych, do sprzedaży **maszyn do szycia** za wysoką prowizją **potrzebuję natychmiast**

Leon Studziński,
skład maszyn, Kościerzyna (Pom.), tel. 67.
zw 18450

ZIEMNIAKI

Poszukuję pierwszorzędnego i sprawnie działającego

eksportera ziemniaków

na dostawę najlepszych gatunków w skrzyniach po 50 kg. netto lub luźno ładowanych. Kupuję za sprawną dostawą dojrzałe i suche rychlaki od dwóch cali wzwyż sortowane duże, później także inne dojrzałe gatunki. Chodzi o stałe nawiązanie kontaktu. Zgłoszenia spieszne uprasza **KALMANN BLUMBERG, Hamburg 1, P. O. B. 611. Telegr. Copaxio. Telefon: Stephan 36-72.** Tw 228

Oryginały Juljusza Kossaka,

okazyjnie do nabycia. Informacje:

Odskok 3.

zw 1695

Ogrodniczka

poszukuje zaraz praktyki bezpłatnej wraz w handlowo prowadzonym ogrodzie. Łaskawe zgłoszenia do eksp. Kurjera Poznańskiego pod **zw 18441**

Przeciw chudości

używać należy naszego wypróbowanego od lat proszku odżywczego „PLENUSAN". W krótkim czasie znaczny przyrost wagi, kwitnący wygląd i pełne kształty ciała. Wzmacnia również krew i nerwy. Polecany przez lekarzy i profesorów. 1 pudełko 6,— zł; 3 pudełka 15,— zł. Przy zapłacie zgóry wysyłka franco Pw 3247-0,1100

DR. GEBHARD & SP. — GDAŃSK, ODDZ. 153a.

Do hurtowni tytoniowej

z dużemi obrotami przystąpi jako

wspólnik

inwal. woj. z większą gotówką. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **zw 18461**

Korzystna lokata kapitału

Fabryka masowej produkcji wyrobów metalowych, popytnego artykułu bez konkurencji w Wielkopolsce, istniejąca w Poznaniu od lat czterech w własnych nieruchomościach.

przyjmie cichego lub czynnego

wspólnika

celem rozszerzenia produkcji. Pożądany kapitał od 50 000,— do 100 000,— zł. Zgłoszenia do **„PAR", Poznań,** Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 35,30 Pw 4295-35,30

OGŁOSZENIE

W mieście Brodnicy n. Drwęcą (Wojew. Pomorskie) jest do obsadzenia stanowisko

burmistrza

Do stanowiska tego przywiązane jest uposażenie według VIII wzgl. VII stopnia pragmatyki dla urzędników państwowych oraz odpowiedni dodatek reprezentacyjny.

Zgłoszenia z życiorysem i odpisami świadectw nadesłać należy do dnia 10 września r. b., na ręce podpisanego.

Prawnicy mają pierwszeństwo. dw 1834

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Rady Miejskiej
(—) Stankowski.

KONKURS

Miejskie Hum. Gim. Żeńskie w Wągrowcu, poszukuje od 1 września r. b., **kwalifikowanej siły nauczycielskiej** do przyrodoznawstwa i geografji. dw 1831

Wągrowiec, dnia 26 sierpnia 1929.

Magistrat: (—) Kuchczyński.

POSTĘPOWANIE UPADŁOŚCIOWE. Co do majątku żony kupca **Michaliny z Zarnowskich Czyżewskiej w Ostrzeszowie,** wdraża się z dniem dzisiejszym t. j. z dniem 14 sierpnia 1929 r., o godz. 10 przed południ. postępowanie upadłościowe, ponieważ dłużniczka popadła w niewypłacalność i nie jest w stanie interesu nadal prowadzić. Zarządcą masy upadłościowej mianuje się kupca A. W. Wodniakowskiego w Ostrzeszowie. Wierzytelności należy zgłaszać w Sądzie najpóźniej do dnia 26 września 1929 r. Do powzięcia uchwały, czy mianowania zarządcy masy ma pozostać ewentualnie celem wyboru nowego zarządcy, dalej celem ustanowienia wydziału wierzycieli, a także celem powzięcia uchwały co do kwestji wymienionych w § 132 ustawy o upadłościach, wyznacza się w niżej wymienionym Sądzie termin na dzień **10 września 1929 r., godz. 10 przed południ.** — zaś celem zbadania zgłoszonych wierzytelności termin na 12 listopada 1929 r., godz. 10 przed południ. Wszystkim, którzy posiadają jakiekolwiek rzeczy, należące do masy upadłościowej, lub którzy tej masie są cokolwiek dłużni, zakazuje się owe rzeczy wydawać dłużnikowi upadłemu względnie uiszczać się z długu, poleca im się nawet aby najpóźniej do dnia 5 września 1929 r. donieśli zarządcy masy o posiadaniu takich rzeczy i o tem, czy przysługują im jakie wierzytelności, z powodu których mieliby prawo żądać odrębnego zaspokojenia z owych rzeczy. **Sąd Grodzki w Ostrzeszowie.** nw 3005

PRZETARG

Spółka Drenarska Parlin-Parliniec, p. Dąbrowa, pow. Mogilno, wyda w drodze przetargu **prace ziemne przy odrenowaniu obszaru spółkowego wielkości 282,08 ha.** Kosztorysy blankietowe można otrzymać za opłatą 2,— zł u technika Spółki budown. meljor. p. Zygm. Jasińskiego w Inowrocławiu, ul. Solankowa 56, telef. 197 (Kujawskie Biuro Meljoracyjne), u którego za poprzedniem zgłoszeniem można przeglądać projekt. Zapieczętowane oferty należy składać na ręce podpisanego do dnia 7 września r. b., godz. 12 w poł. Zarząd Spółki zastrzega sobie wolny wybór oferenta. lub nieprzyjęcie żadnego. dpw 1803

Parlin, dnia 23 sierpnia 1929.

(—) Marcin Będzwołek, Przewodniczący Spółki.

PRZETARG

W poniedziałek, dnia 2 września r. b., sprzedam drogą przetargu przez komornika sądowego w Ostrowie, w domu położonym przy ul. Kolejowej pod nr. 3, za gotówkę najwięcej dającemu następujące do masy upadłościowej firmy **„Ostrowska Palarnia Kawy",** właśc. Jan Zieliński, należące przedmioty: dw 1822

2 wózki ręczne, 2 kasy rejestracyjne, maszynkę do otwierania ostryg, maszynę do pisania (Adler), aparat do wyciskania oleju i urządzenie biurowe.

Ostrów, dnia 20 sierpnia 1929 r.

Okoniewski, zarządca masy.

Poszukujemy natychmiast na Poznań, Kalisz, Leszno, Jarocin i okolicę **inteligentnych, wymownych panów i pań.** Dajemy: dobrą egzystencję, prowizję i stałą pensję. Przy zdolnościach stała posada. Żądamy: energicznej celowej pracy; znajomości fachowe nie wymagane. Zgłoszenia z dokumentemi w środę od 11—1 i od 3—5 u kierownika **Jungingera, ul. Pocztowa 31a,** I. piętro, lewo. Pw 4685-35.24

OGŁOSZENIE

W postępowaniu upadłościowem firmy **„Providentia" Dom Komisowo-Handlowy T. z o. p. w Poznaniu,** nastąpić ma końcowy podział. Pretensje uprzywilejowane wynoszą złotych 196.95. Pretensyj nieuprzywilejowanych niema Masa do podziału wynosi zotych 461,96. Nadwyżkę w kwocie złotych 265.01 składam do depozytu **w Kasie Sądu Grodzkiego w Poznaniu.** Spis wierzytelności, mających się uwzględnić przy podziale. złożony został w Sekretarjacie Sądu Grodzkiego w Poznaniu, pokój 25.

PIOTR STACHOWSKI
Zawiadowca masy upadłościowej
dw 1823 **Poznań, ul. Krasińskiego 2.**

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

Nagłe ogłoszenia

wieczorem po zamknięciu

ekspedycji (godz. 18,30) do wydania **tylko porannego** przyjmuje portjernia. Wejście bramą św. Marcin 70 — dzwonek nocny przy bramie na prawo. Telefon portjerni nr. 35-25

Portjernia nie jest upoważniona do przyjmowania ogłoszeń do wydania wieczornego.

29 POWSZECHNA WYSTAWA KRAJ.

Kapelusze
filcowe najgustowniejsze najtańsze poleca „Regina" św Marcin 78. zdw 35 705

1 SPRZEDAŻE

Jak dotychczas 8,50
kosztuje nadal serwis do kawy porcelanowy, serwis obiadowy porcel. 6 osob. 35 zł, serwis obiadowy porcel. 12 osob. 55 złotych. Nowość „Alpaka Henneberga" bardzo tanio tylko w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, w podwórzu. zdw 41 320

Dla
rzeźnika całkowite urządzenie, z powodu śmierci tanio na sprzedaż Sikorska, Rawicz. Rynek 16. zdw 41 272

Meble
we wielkim wyborze za gotówkę i na miesięczne spłaty poleca Stanikowski. Wożna 12 (Butelska). bpw 550

Sprzedam
parę koni. Dolna Wilda 12, budowniczy Budzyński. dw 1 764

Brylant
1¼ karata, piękny okazyjnie na sprzedaż. Zgłoszenia do Kurjera zdw 41 302

Maszyny trykotarskie
„piątkę" nową oraz „siódemkę", mało używaną sprzedam dogodnie. Wielkie Garbary 16. III. piętro. zdw 40 611

Skład
żelaza, sprzętów kuchennych, szkła i porcelany w centrum miasta powiatowego na razie z 2 pokojowem mieszkaniem, później więcej zaraz z towarem i urządzeniem za 6 000 zł na sprzedaż. Łaskawe zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Pozn. zdw 40 840

Maszynę
do szycia damską z okrągłem czołenkiem okazyjnie tanio sprzedam. „Torero" skład rowerów, Kraszewskiego 8. j 2467

Motocykl
lżejszy na biegach sprzedam. Cena 350 zł. Zgłoszenia do Kurjera zdw 41 722

Wóz
polowiec, mało używany, oraz ręczny, dwukołowy wózek do kartonów (duży) korzystnie na sprzedaż. Stawna 6. w podwórzu. zdw 41 817

Skład
cygar, papieru, galanterji, z towarem lub bez, pokój na sprzedaż. Górna Wilda 43. zdw 41 794

Oddam
otynkowanie domu. Jarzembowski, Kopernika 6. zdw 41 7..0

2 aparaty
(Pioletto) fryzjerskie do masaży, nowe, korzystnie sprzedam. Janiszewski, Dąbrowskiego 49. zdw 41 881

Willę
7 pokoi, 2 kuchnie, ¾ morgi ogrodu, przy Poznaniu, okazyjnie za 28.000, wpłaty 20.000, sprzeda Biuro Handlowe, Romana Szymańskiego 1. zdw 41 839

Motocykl
tanio sprzedam. Rynek Śródecki 15, parter, prawo. śrw 54

Pianino
zapraszone, pierwszorzędne bardzo tanio sprzedam. Półwiejska 2, I. ptr. zdw 41 755

Skład
kolonjalny mieszkaniem 8.000. Małecki. Poznań. Rybaki 20a. zdw 41 754

20.000
wypożyczę lub przystąpię do spółki. Propozycje do Kurjera zdw 41 743

Kamienicę
centrum Bydgoszczy, komfortowa dochód roczny 22.000, cena 210.000 sprzedam lub zamienię na majątek ziemski, różnicę dopłacę. Informacje Dutkiewicz. Poznań, Chwaliszewo 70. zdw 41 712

Skład
kolonjalny z towarem 2.500 na sprzedaż. Gdzie wskaże Kurjer zdw 41 716

Umywalkę
z marmurową płytą i lustrem tanio sprzedam Adres wskaże Kurjer zdw 41 467/8

Maszynę
dużą krawiecką mało używaną tanio sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 41 469/70

Ogródek
działkowy im. Chociszewskiego sprzedam. Oferty Kurjer zdw 41 648/9

Fisharmonjum
wspaniałe, zagraniczne, 2 klawiatury z pedałami, dla kina lub kaplicy okazyjnie na sprzedaż za 5.000 zł. Oferty Kurjer zdw 41 749 a

3 maszyny
1 damską, 1 damską kryta, 1 krawiecka Singera, okrągłe czółenka sprzeda Warsztat Mechaniczny, Kraszewskiego 5. zdw 41 644/5

Madonna
zakupiona w Rzymie, z czasów Rafaela, niezmiernie rzadka okazja, wysoka wartość artystyczna, zaraz na sprzedaż, cena 10.000 zł, z powodu wyjazdu. Zgłoszenia Kurjer pod zdw 41 748 a

Rower
wyścigowy sprzedam. Kolejowa 43, Kowanarzek. zdw 41 885/6

Meble
kupuje się tanio we firmie Józef Szlachta, Wrocławsk 15. zdw 38 797

Skład
kolonjalny, towarem, urządzeniem, magiel, pokój, kuchnia 5.000 oraz wielki wybór innych poleca Szczepański, Wierzbięcice 30, parter, lewo. zdw 41 862/3

Części samochodowe
akumulator, lampy elektryczne, cała instalacja, magnet bosza, karburator i t. d. sprzedam tanio. Józef Degórski, Poznań, ul. Dąbrowskiego 88. zdw 41 788/9

Majątek
320 mórg, ziemia pszenno-żytnia, wielkiej kulturze, dom 6 pokojowy, budynki murowane. Inwentarz żywy i martwy kompletny. Pełne nienaruszone żniwa, powiat Jarocin, prywatne przy wpłacie 110.000 zł sprzeda „Spółdzielnia Osadnicza" Poznań, Aleje Marcinkowskiego 17 a, III. zdw 41 799/800

Gospodarstwo
78 mórg, 40 mórg pszennej, resztę dobrej żytniej, budynki masywne 3 konie, 6 krów dojnych, 3 młodego, świnie i drób, martwy kompletny, pełne żniwa od Poznania 18 kilometrów. Cena 30.000 zł. „Spółdzielnia Osadnicza", Poznań Aleje Marcinkowskiego 17 a, III. zdw 41 797/8

Meble
na raty i za gotówkę po najniższych cenach poleca Szprynkacz Wielka 13 Klijenteli zamiejscowej odstawiamy własnym samochodem Pw 3115 16-0 4762

Dom
w Chodzieży, 8 pokoi, z dwiema morgami ogrodu, masywnie budowany, zaraz do sprzedania. — Adres wskaże Kurjer zdw 41 369

Parcela w Żegiestowie - Zdroju
budowlana, w centrum zakładu położona, zaraz do sprzedania. Wiadomość: Drukarnia Styfiego, Przemyśl. zdp 41 128

Dla pań
płaszcze czarne najnowsze fasony na czas przejściowy do nabycia. Mody damskie. Podgórna 9. zdw 41 356

Fiat 501
w najlepszym stanie sprzedam lub zamienię na mieszkanie z dopłatą. Zgłoszenia telefon 5805. zdw 41 378

Hotel
pierwszorzędny 20 pokojowy, kawiarnia z restauracją, pojedyncza restauracja „Gospoda", sala dancingowa, sala teatralna, ogród z półwyspem w jezioro i fabryka wód mineralnych sprzedam, lub wydzierżawię. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 41 253

Pies
angielski Seter siedmio miesięczny korzystnie do nabycia. Skład obuwia Dąbrowskiego 59, Frankiewicz. jw 2462

Samochód
Chenard Walcker 6 osobowy rocznik 1929 bardzo mało używany, tanio na sprzedaż. Garaże Wulkanizator, Dąbrowskiego 33, telefon 6966. zdw 41 285

Gospodarstwo
60 mórg 5 klm od Gniezna, żywy i martwy inwentarz sprzedam. Cena podług ugody. Wskaże Kurjer zdw 41 061

Hotel
dobrze prosperujący na prowincji sprzedam Zgłoszenia Kurjer zdw 41 086

Sprzedam
jadalnię prawie nową 12 krzeseł, (skóra) 2 kredensy, zegar, świecznik, 13 żarówek 3.000 zł. Oferty Kurjer zdw 41 077

„Apana"
Wielkop. Wytwórnia Aparatów Naukowych Poznań Nowy Rynek 2 telefon 20-64 poleca na nadchodzący nowy rok szkolny pomoce naukowe, czeskie szkło laboratoryjne „Eserco" oraz przyjmuje do reperacji wszelkie aparaty fizykalne lekarskie. Pw 3987-55 371

Piękny
obraz za gotówkę lub na raty kupisz tylko we firmie Polbraz również szklenie okien i oprawa obrazów gustownie tanio św Marcin 72 vis á vis Kościoła. bpw 514

Rzeźnictwo
przy Poznaniu, 15 minut do tramwaju, stacja autobusowa w miejscu, 5 ubikacji, warsztat, chlewy, ogród, światło elektryczne od właściciela do sprzedania lub zamienię na kilka mórg ziemi z budynkami. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 772

Wózek
dziecięcy sprzedam. Wawrzyniak Górna Wilda 15. zdw 41 830

Gospodarstwo
45 mórg przy kolei blisko Poznania do sprzedania, sprzedający pozostawi połowę wartości na hipotece i pozostanie na gospodarstwie tytułem dzierżawcy, o ile pożądane. Łaskawe oferty Kurjer zdw 41 821

Osiołki
parkę sprzedam, bardzo łaskliwe. Oferty Kurjer zdw 41 855

Jadalnie
sypialnie kanapy leżanki, materace nakładki najtaniej za gotówkę na raty Ludwig Dolna Wilda 76 bpw 3 439 40

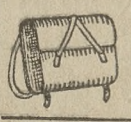

3,25
Torby szkolne, Torby do śniadania 1.25 W. Czysz, Szkolna 11. Pw 4293-35.2

Sprzedam
maszynę krawiecką, palto zimowe, używane, kurtkę turecką antyk. Ratajczaka 33, II. piętro, lewo. zdw 41 852

Restauracja - Jadłodajnia
przy ruchliwej ulicy na sprzedaż. Wskaże Kurjer zdw 41 857

Wózki
dziecięce tanie i dobre „Gumy" 27 Grudnia 15 podwórze. zdw 38 485

Klacz
źrebna, kasztanl.., okazyjnie na sprzedaż. Wiadomości: Wrocławska 15, w podwórzu. zdw 41 865

Dorożkę
konną z koncesją sprzedam ewtl. zamienię na samochód. Oferty Kurjer zdw 41 866

Głuchota uleczalna
Fenomenalny wynalazek Eufonja, zademonstrowany specjalistom. Sami się wyleczycie z przytępionego słuchu, szumu i cieknięcia z uszów. Liczne podziękowania. Pouczająca broszurę na żądanie wysyła bezpłatnie Eufonja. Liszki, koło Krakowa. Tw 27

Różne samochody
używane, kryte i otwarte. Zamiany, dogodne warunki zapł poleca „Komna" Sp. z o. p. Automobile. Poznań, ul. Dąbrowskiego 83-85. Tel. 77-67 i 54-78. nw 3 134

Łóżka metalowe
materace sprężynowe i wyścielane leżanki łóżka polowe oraz wózki dziecięce. Dogodne warunki spłaty poleca najtaniej Pokrzywa, Półwiejska 22, telefon 58-76 bpw 550

Fabryka
form szewckich skład z gotowym towarem, dobrze prosperujący zaraz do sprzedania. Powód choroba właściciela. Maszyny najnowszego systemu. Oferty składać Warszawa. Szeroka 26, „Słoń". Informacje od 8—17. nw 3 331

Meble
w wielkim wyborze z suchego materjału, na spłaty poleca Magazyn Mebli K. Bakoś, Poznań, ul. Wielka 19 tel. 23-63. Zamiejscowem odbiorcom odsyłam własnym samochodem ciężarowem. zdw 36 223

2 platformy
oraz kilka wozów 3 i 2 i pół cal. w dobrym stanie, korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia Kościelna 16 zdw 41 859

Pończochy
piękne dobre tanie. A. Szymański. Poznań św. Marcin 1. specjalny skład pończoch. bpw 517-8

Gospodarstwo
prywatne, 40 mórg buraczanej ziemi, zabudowania I. klasy, dużo inwentarzy, pełne żniwo, ziemia jednym planie przy szosie, ładnej okolicy, kilometr od miasta powiatowego, gdzie wszelkie szkoły, objekt osobiście zbadany, z powodu objęcia gospodarstwa po rodzicach wyjątkowo tanio na sprzedaż. Cena 30.000, wpłaty 20.000, reszta na kilka lat. Cyraniak, Poznań, św. Marcin 63. zd 41 670

Dom
dwupiętrowy z składem w rynku nadający się na każde przedsiębiorstwo Zgłoszenia u właściciela. Rakonlewice. Rynek 125. zdw 40 734/5

Motor Diesela Deutz
bez kompresora, stacjonowany, 40 PS. bardzo dobrze utrzymany oraz łuszczarka 15 ctr. produkcji na godzinę na sprzedaż. Oferty pod zdw 41 682 do ekspedycji Kurjera.

Na sprzedaż
2 koł. wózek i piec kuchenny. Ul. Poznańska 1/3. zdw 41 681

Sądek
do kapusty sprzedam. Żurawska, Półwiejska 6. zdw 41 880

Skład
kolonjalny, powiatowe miasto, dobrze zaprowadzony, za 8.000 sprzedam. Bobrowski, ul. Łakowa 19, III. piętro. zdw 41 903

Okazja!
Skład kolonjalny urządzeniem, towarem, 3 pokojowem mieszkaniem, mieście 12.000 sprzedam. Cena 2.000 zł. Znaczek. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 906

Dom
rodzaju willi, w dobrym stanie, z 2 morgami ogrodu, 42 drzew owocowych w Grodzisku pozn. ul. Młyńska 6, sprzedam. Cena według ugody. Dziennik. z w 41 688

Skład rzeźnicki
na prowincji, 2 pokoje, kuchnia, warsztat z urządzeniem lub bez tanio sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 691

Hotel
w mniejszem mieście, bardzo ruchliwem, z składem kolonjalnym, natychmiast do sprzedania podług umowy. Fr. Niedbalski, Margonin, pow. Chodzież. zdw 41 694

Willa
5-ciopokojowa z ogrodem, wolnem 3 pokojowem mieszkaniem w Dębcu na sprzedaż. Oferty „Par", Aleje Marcinkowskiego 11 pod 35.26. Pw 4687-35.26

Folwark
275 mórg pszennej ziemi, zabudowania, inwentarze w najlepszym stanie. Objekt osobiście zbadany kupno okazyjne. Cena 105.000, wpłaty 50.000. Zgłoszenia Cyraniak, Poznań, św. Marcin 63. zdw 41 669

Drabka
malarska 4 mtr. sprzedam. Kamiński, Kanałowa 3. zdw 41 666

Gościniec
i skład kolonjalny, do tego duży ogród, strzelnica w dużej wsi, około 1.200 mieszkańców, zabudowania masywne, pełna koncesja, interes bardzo prosperujący, bez konkurencji, z powodu stosunków familijnych zaraz do sprzedania 17.000 zł, wpłaty 10.000 zł, reszta na hipotekę. Zgłoszenia przyjmuje Karol Pelisko, Jastrzębsko Nowe, poczta Jastrzębsko Stare, pow. Nowy Tomyśl. zdw 41 697

Skrzypce
motor (wentylator), obraz olejny sprzedam. Prusa 20 IV., prawo zdw 41 646

Pianino
tanio sprzedam. Kościelna 29/31. I., prawo. zdw 41 647

Łóżko mahoniowe mater.
materac sprężynowy dobry stan 250 złotych. Biuro Szkoły Gospodarczej, św Marcin 69. zdw 41 711

Fryzjerska
płyta i krzesło sprzedam. Kamiński, Kanałowa 3. zdw 41 667

Wóz
i waga razem 100 zł. Nowicki, Park Rozrywkowy. zdw 41 443

Piece
żelazne, używane sprzedam Czartorja 2, Anflink. zdw 41 486

Parcelę
przy kościele Łazarskim sprzedam od 6 zł m kw. Maciejewski, Dąbrowskiego 88. zdw 41 487

Skład
z pokojem i kuchnią sprzedam. Zgłoszenia do Kurjera zdw 41 507

Młyn
motorowy przy stacji kolejowej, przemiał gospodarski i przemysłowy 150 ctr na dobę Okolica zbożowa sprzedam. Adres: poczta Gąsocin, pow. Ciechanów, Socha nw 3373

Watę
do kołder, dla krawców i tapicerów oraz wełnę owczą do kołder hurt i detal, najtaniej poleca Przemysł Wełniany, Poznań, św. Marcin 56, I piętro, telefon 20-31 Pw 4665-31.58

Motocykl
(nowy) 14 KM Gillet, przejechano ca 400 km, z gwarancją, z powodu wyjazdu zaraz korzystnie sprzedam Zgłoszenia: Jadwiga Gasiorowska, Poznań, Wierzbięcice 41 b, III, ptr., u p. Babińskich, od 11—1 przed południem. zdw 41 545

Skład
kolonjalny i delikatesów z maglem i przyległem 1 pokojowem mieszkaniem w Poznaniu, świetnie prosperujący sprzedam z powodu choroby, cena 13 000. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 560

Skład
kolonjalny z towarem 2 pokoje, kuchnia z powodu wyjazdu 8.500 korzystnie sprzedam. Tomczak, Poznań, Wierzbięcice 31. zdw 41 583

Skład
kolonjalny 2 pokoje, kuchnia korzystnie sprzedam. Adres Kurjer zdw 41 628

Piekarnia
z całkowitem urządzeniem i mieszkaniem na sprzedaż Zgłoszenia Wielka 17, Piekarnia. zdw 4 1626

Zakład fryzjerski
przyległe 3 pokoje, dobrze zaprowadzony, na prowincji, z powodu przejęcia innego przedsiębiorstwa tanio na sprzedaż. Zgłoszenia: Zakład fryzjerski, Aleje Marcinkowskiego 15. zdw 41 637

Koń
i wóz do sprzedania. Bittner, Dąbrowskiego 79. zdw 41 639

Siodło
z mało używaną kandarą okazyjnie sprzedam. — Wielka 9, I., wprost, narożnik Szewskiej. zdw 41 632

Tanio
sprzedam meble koszykowe, 4 sztuki. Fr. Ratajczaka 10, II. piętro lewo, boczny dom. zdw 41 630

Nowy
bardzo elegancki samochód Landaulet Ford tanio na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 41 652

5 KUPNA

Fortepian-pianino
lub fisharm., nadające się do lokalu celem kupna poszukuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 39 132

Składu
z przyległem 2 pok. mieszkaniem w dobrem położeniu w Poznaniu nadający się na tow. krótkie lub art. męskie poszukuję. Oferty Kurjer zdw 41 260

Kupuję
za gotówkę meble wszelkiego rodzaju rzeczy Dom Komisowy Podgórna 2 Pw 3075

Kupię
gospodarstwo blisko Poznania, wpłacę 25—30 000 zł. Zgłoszenia do Kurjera Jeżyce jw 2 449

Urządzenie drogeryjne
kompletne, lub tylko butelki i słoiki (napisy wpalane) kupię natychmiast. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 40 090

Kupię
drogerję lub urządzenie drogeryjne. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 608

Urządzenie składowe
pod szkłem lub bez kupię. Oferty z podaniem ceny do Kurjera zdw 41 641

Składu
rzeźnickiego dobrze prosperującego, na ruchliwej ulicy Poznania poszukuję zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 638

Kupię
solidny, 4—5 pokojowy domek z ogrodem, najchętniej w Inowrocławiu. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 669

Kupię
szafę, umywalkę, stolik mały, szyfonierkę. Oferty Kurjer zdw 6546

Samochód
(podwozie) używane długie, silne kupię zaraz. Oferty Kurjer zdw 41 787

Singera
maszynę damską używaną kupię. Oferty z ceną Kurjer jw 2457

6 KAMIENICE

Kupię
dom przy wpłacie 7—8 tys. Oferty Kurjer zdw 41 482

Piękna
willa urocza w ogrodzie położona 9 pokoi, centr. ogrzewanie, garaż etc., niedaleko Poznania, w mieście powiatowem, cała wolna zaraz do nabycia wprost od właściciela, pierwszorzędny objekt dla lekarza, adwokata, weterynarza lub kapitalisty. Cena 70 tys. zł. Pośrednicy wykluczeni. Spieszne zgłoszenia do Kurjera zdw 41 516

Kamienicy
centrum, dochód roczny 7.240, 56.000 wpłaty 30.000 sprzeda Tomczak, Poznań, Wierzbięcice 31. zdw 41 668

Kamienicę
piętrową w Wągrowcu z 2 sklepami, ogółem z 18 ubikacjami mieszkalnemi i przynależnościami przy głównej ulicy sprzedam z powodu wyprowadzki. Mieszkanie 6 pokojowe zaraz wolne a dalsze ubikacje po krótkoterminowem wypowiedzeniu. Dzierżawa roczna wynosi przeszło 6.000 zł. Cena 65 tys. zł, wpłata podług ugody. Marcinkowski, Wągrowiec, Szeroka 23, telefon 48 nw 3389

7 PIENIĄDZ

Pożyczki 5—6.000 zł
poszukuję na pierwszą hipotekę, nieruchomość wartości 45.000 zł oraz wielki interes w powiatowem mieście. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 055

40.000 zł
poszukuje kupiec na I hipotekę na nieruchomość w mieście powiatowem za odpowiedniem oprocentowaniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 157

Wstąpię
jako wspólnik do dobrze prosperującej restauracji lub składu albo do innego przedsiębiorstwa w Poznaniu z gotówką 3 000—4 000 zł Oferty Kurjer zdw 41 251

Gwarancji
hipotecznej 2—3 tys. złotych za procent poszukuje dobrze zaprowadzony interes artykułów pierwszej potrzeby Oferty Kurjer zdw 41 462

2—3 tys. zł
pożyczki na 3 mies. poszukuje hurtownia, dobry procent i gwarancja Oferty Kurjer zdw 41 461

Gwarancję hipoteczną
30—40 tys. złotych celem zakupu surowca poszukuje przemysłowiec dla dobrze zaprowadzonego przedsiębiorstwa hurt i detal, z nowoczesnym urządzeniem maszyn. — Wysoki procent, ewentl. wspólnictwo. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 460

1.000 dol.
wypożyczę hipoteke lub przystąpię do rzetelnego interesu. Oferty Kurjer zdw 41 483

Poszukuję
wspólnika lub wspólniczki do jadłodajni z gotówką do 6.000 zł. Oferty Kurjer zdw 41 425

15.000 zł
na pierwszą hipotekę w mieście powiatowem wypożycze. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 41 703

Za
wypożyczenie 1.500 do 2.000 złotych na pół roku wyucze fabrykacji karmelków. Oferty do Kurjera zdw 41 792

8 DO WYNAJĘCIA

Za
zgodą gospodarza odstąpie 4 pokojowe mieszkanie z meblami. — Cena 1 500 dolarów w tem dzierżawa zapłacona za 3 lata. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 525

Mieszkanie
8 pokojowe komfortowe na Łazarzu za zgodą gospodarza odstąpię. Adres wskaże Kurjer zdw 41 570

Mieszkanie
2 i 3 pokoje, kuchnia, dzierżawa dwuletnia, Wilda, odda Walczak, Zupańskiego 15. zdw 41 663

2 pokoje
kuchnia tylna oficyna parter 150 zł miesięcznie, 1 pokój tylna oficyna I. piętro na biuro 50 zł miesięcznie. Czynsz 2 lata zgóry. A. Kałowski, Działyńskich 7. zdw 41 820

Mieszkania
2—3 od gospodarza, 4 pokoje meblami centrum. Zgłoszenia Organizacja, Górna Wilda 10. zdw 41 762

Rzeźnictwo
w pełnem biegu w Poznaniu 5.000 zł. Osadopol. Rzeczypospolitej 9. zdw 41 720

2 pokoje
i kuchnia wprost od gospodarza 3.000 w tem dzierżawa za 3—4 lata, podług ugody. Zgłoszenia Frąckowiak. Grobla 6 zdw 41 814

Pokój
wprost od gospodarza wskaże Szczepański. Wierzbięcice 30, parter, lewo. zdw 41 867

Mieszkanie
3 pokojowe komfort przy Parku Wilsona. Osadopol, Rzeczypospolitej 9. zdw 41 719

9 SZUKA MIESZK.

Stolarz
inwalida, obejmie administratorstwo z reperacjami. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 683

Młode małżeństwo
poszukuje od 1 października próżnego pokoju z kuchnia lub dużego pokoju wprost od gospodarza. Komorne za kwartał zgóry. Łaskawe zgłoszenia bezpośrednio Kalisz. Asnyka 63. Z. Dąbrowski. zdw 41 238

Dwóch większych pokoi
bez mebli parter I. piętro, lub z windą w nowszym, czystym domu, górnego śródmieścia usługą, niekrępującem wejściem zaraz lub od października poszukuje starszy, spokojny mężczyzna. Zgłoszenia Kurjer zdw 11 420

Młode
małżeństwo poszukuje pokoju z kuchnią wprost od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 41 503

Dwa
pokoje z kuchnią od gospodarza czynsz zgóry za dwa lata Oferty Kurjer zdw 41 412

Mieszkania
4 pokojowego poszukuje inżynier samodzielny od gospodarza, płacę czynsz do dwóch lat zgóry. Oferty Kurjer zdw 41 584

Poszukuję
pokoju z kuchnią wprost od gospodarza za czynsz zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 613

Mieszkania
1—2 pokojowego z kuchnią poszukuje w Poznaniu lub blisko Poznania. Oferty Kurjer zdw 41 653

Pokoju
próżnego lub umeblowanego z używaniem kuchni poszukuje małżeństwo. Oferty Kurjer zdw 41 410

Pokój
lub dwa z kuchnią od gospodarza poszukuję. Dzierżawa zgóry. — Zgłoszenia Kurjer zdw 41 902

Bezdzietne małżeństwo
poszukuje 2—3 pokojowego mieszkania, najchetniej w Solaczu, czynsz zgóry Zgłoszenia Kurjer zdw 41 455/6

Kupię 3—5 pokoi
ładne mieszkanie na Łazarzu, Jeżycach. Działyńskich 8. właściciel domu. zdw 41 844

Mieszkania
2 pokojowego lub pokoju z kuchnią ewtl próżnego pokoju poszukuje małżeństwo bezdzietne. Oferty Kurjer zdw 41 882

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
duży pokój kuchnię. pierwsze piętro na portjerstwo. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 264

Zamienię
2 pokoje kuchnia na 3—4 przy św Marcinie lub Ratajczaka z dopłatą. Oferty Kurjer zdw 39 558

Zamienię
piękne 3 pokojowe mieszkanie z wernadą i kuchnią na przedmieściu na 2 pokoje z kuchnią oraz pokojem dla dziewczyny. Adres wskaże Kurjer zdw 41 547

Portjerstwo
duży słoneczny pokój z dużą kuchnią, światło elektryczne wolne z wysoką dopłatą, zamienię na takie same lub większe bez portjerstwa, tylko w śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 41 599

Zamienię
2 pokoje z kuchnią, słoneczne, wysoki parter w śródmieściu na 2 większe do 3 pokoi. Oferty Kurjer zdw 41 598

Skład
kolonjalny z mieszkaniem i magiel sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 41 642

Zamienię
3 pokojowe mieszkanie z używalnością ogródka na Solaczu na 3—4 pokojowe na Łazarzu. Oferty do ekspedycji pod zdw 41 723

Zamienię
1 pokój i kuchnie na 2 pokoje z kuchnią. Adres wskaże Kurjer filja Jeżyce jw 2464

Duży
pokój z kuchnią, centralnem ogrzewaniem zamienię na 2 pokoje, kuchnię. Okolica Łazarz. — Wskaże Kurjer zdw 41 860

Zamienię
2 pokoje z kuchnią i portjerstwem na Wildzie na takie same, bez lub duży pokój z kuchnią. Adres wskaże Orędownik zdw 41 802

11 POKOJE UMEBL.

Miesięcznie
pokoje wynajmuje. Hotel Francuski. zdw 40 605

Pokój
dobrze umeblowany wynajmę lepszemu stałemu panu. Strusia 7, III., lewo. zdw 41 277

Dobrze
umeblowany frontowy od 1. 9. Strusia 3a, III. l., Łazarz. zdw 41 227

Niekrępujący
duży pokój umeblowany z elektrycznem oświetleniem na dwie osoby zaraz do wynajęcia. Grunwaldzka 5. I. p., prawo. zdw 40 617

Pokój
wynajmę Półwiejska 17, podwórze, II. prawo. zdw 41 466

Pokój
wielki, umeblowany centr. ogrzewanie, kąpiel, winda wynajme od września. Najlepsze, najzdrowsze położenie Wały Leszczyńskiego 2 III., prawo. zdw 41 494

Pokój
czysto umeblowany u bezdzietnego małżeństwa panu do wynajęcia. Małeckiego 22. III. lewo. zdw 41 493

Pokój
bezdzietnemu małżeństwu. Szamarzewskiego 34, Augustyniakowa. zdw 41 490

Panienki
przyjme na stancje, dobre utrzymanie, fortepian, opieka Małeckiego 27. Ropaska. zdw 41 505

Pokój
umeblowany dla dwóch panów lub małżeństwa wynajmę ul. Kilińskiego nr. 9. I. prawo. zdw 41 506

2 pokoje
umebolwane, frontowe, elektryczność, osobne wejście 1 i 2 panom na stanowisku wynajmę. Wierzbięcice 13 III. lewo. zdw 41 508

Ładny
pokój bez pościeli wynajme lepszemu panu Szamarzewskiego 8. II. lewo. zdw 41 512

Pokój
wspólny dla panienek wynajmę. Podgórna 3 II lewo. zdw 41 513

Pokój
solidnemu panu lub pani wynajmę. Półwiejska 19. I. lewo. zdw 41 341

Pokój
panom wynajme. Krzewiński. — Strumykowa 6. II. front. zdw 41 438

Dwa
pokoje używanie kuchni. Matejki 45. II. lewo. zdw 41 413

Skromnej
panienki poszukuje na wspólny pokój. ul. Woźna 20. II. lewo. zdw 41 175

Wydzierżawię
dwa jasne dobrze umeblowane frontowe pokoje starszemu solidnemu panu (pani) 1. 9. Działyńskich 3. I. lewo. zdw 41 522

Pokój umeblowany
frontowy ewentualnie z używaniem fortepianu do wynajęcia. Strzelecka 6. wysoki parter. Kielczewska. zdw 41 540

Ratajczaka 27, II.
jednoosobowy i dwuosobowy, — frontowy eleganckie pokoje do wynajęcia z światłem elektr., łazienka zaraz lub 1. 9. Janina Olszewska. zdw 41 532

Pokój
frontowy, elegancko umeblowany śródmieście z utrzymaniem lub bez dla 2 panów lub pań do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer zdw 41 529

Pokój
frontowy wynajme paniom — Hübner, ul. Wrocławska 19. I. zdw 41 568

Pokój
umeblowany dla pań. Patrona Jackowskiego 25 Adamski. zdw 41 781

Pokój
dobrze umeblowany czysty, słoneczny z światłem elektrycznem, łazienka, z całkowitem utrzymaniem na 2 osoby wynajmę. Plac Karmelicki 1a. I prawo. obok kościoła Bożego Ciała. rw 6533

Pokój
z osobnem wejściem wynajme. Św. Wojciech 7, III., lewo. II. wejście. zdw 41 744

Pokój
frontowy w lepszym domu, piękny, umebl intel. panu wynajme. Wierzbięcice 37a, parter, prawo. zdw 41 747

Pokoje
przyjezdnym stale utrzymaniem (bez). Półwiejska 2. III., prawo. zdw 41 819

Panienki
kształcące sie dobra opieka, utrzymanie fortepian. Goderska. Półwiejska 2. II. ptr., prawo. zdw 41 818

Umeblowany
pokój dla 2 panów od 1. 9. Ogrodowa 15, IV. piętro, lewo. zdw 41 895

Pokój
umeblowany w centrum do wynajęcia. Ul. Sieroca 5/6, II., lewo. zdw 41 842

Pokój
lepszy wynajmę panu od 1. 9. — Kopernika 5. III., lewo. zdw 41 854

Pokój
spokojnym panom. Wielkie Garbary 21. Fiarska. zdw 41 856

Pokój
panu. Kwiatowa 9, podwórze. I. zdw 41 869

Pokój
ładny dwóch panów od 1. 9. Białecka, Szkolna 9 Pw 4684-58,472

Pokój
umeblowany wynajmę. Mylna 36. III. ptr. prawo. jw 2460

Pokój
słoneczny, balkonowy dla 2 intel. pań lub panów od 1. 9. Żórawia 4, II. lewo. jw 2458

Pokój
duży frontowy dwom inteligentnym panom zaraz lub 1. 9. wynajmę. Rynek Jeżycki 1, III. prawo. jw 2465

Pokój
fortepianem 1. 9. dla dwóch pań lub panów wynajmę. Masztalarska 2. I. prawo. rw 6547

Pokój
elegancki. Wielka 15, III. lewo. rw 6548

Pokój
sytuowanemu panu utrzymanie (bez). Wesołowska, Górna Wilda 3. zdw 41 721

Pokój
umeblowany z używaniem kuchni za zgóry dzierżawę wynajme od 1. 9. 29. Adres wskaże Kurjer zdw 41 740

Pokój
na 2 osoby wynajmę Piekary 7. III. lewo. zdw 41 727

Pokój
umeblowany dla bezdzietnych wynajmę. Małeckiego 17. IV. prawo. zdw 41 726

Pokój
wspólny dla panien z własną pościelą od 1. 9. Zgłoszenia Rybaki 28, w podwórzu, parter, prawo. zdw 41 725

Frontowy
umeblowany pokój do wynajęcia od 1. 9. Wierzbięcice 57. II. prawo. zdw 41 731

Pokój
frontowy wynajmę panu. Półwiejska 3, III. ptr prawy wchód. zdw 41 738

Gimnazjastów
dwóch przyjme na stancje, opieka i dobre odżywianie zapewnione, w pobliżu 4 gimnazjów. Tarnowska, Długa 3. II. piętro. zdw 41 812

Pokój
ładnie umeblowany u wdowy po urzędniku niemieckim dla pana do wynajęcia. Jeżycka 46 a, parter, prawo. zdw 41 810

Pana
na wspólny pokój. Półwiejska 31. III., prawo. zdw 41 796

Pokój
panu lub dwom panom inteligentnym wynajmę. Kopernika 5 III., prawo. zdw 41 795

Małżeństwu
wynajmę pokój, używanie kuchni „Fragut", Kozia 21. zdw 41 777

Elegancki
pokój i skromny. — Pomorska, Zygmunta Starego 6. zdw 41 822

Pokój
2 osobowy Plac Asnyka 1, II. prawo. zdw 41 444

Gabinet
klubowy, balkon, elektryczność, wynajmę inteligentnemu panu. Różana 4 d. III prawo. zdw 41 625

Pokój
umeblowany z 2 łóżkami wynajmę Strzelecka 6 III. wprost. zdw 41 624

Ładny
pokój panience dobrem utrzymaniem, miesięcznie 130 zł Ogrodowa 2, III., lewo. zdw 41 618

Pokój
do wynajęcia. Telefon. Działyńskich 8, III., lewo. zdw 41 617

Słoneczny
duży pokój z wszelkim komfortem i całodziennym utrzymaniem dla jednej lub dwóch osób do wynajęcia. Wały Wazów 3b II. zdw 41 609

Dwa pokoje
stołowy i sypialny dla lepszego państwa (pana) do wynajęcia od 1. 9. 29. Rybaki 20 a, III. piętro, prawo. zdw 41 631

Pokój
dla dwóch panów wynajmę. Osińska, ul. Łąkowa 7. II. wejście. zdw 41 636

Gwarna
8. III., prawo pokoje wspólne tanio wynajmę zdw 41 710

Słoneczny
bez pościeli panu. Strzelecka 11. III., prawo. zdw 41680

Młyńska
12, I., prawo. Elegancki pokój. zdw 41 672

Pokój
wspólny dla panów. Ul. Półwiejska 13, w podwórzu, wysoki parter. zdw 41 671

Przyjmę
panienki na pokój wspólny. Kabat, Piekary 24. zdw 41 674

Pokój
umeblowany d. 2 osób wynajmę z utrzymaniem. Wł. Zalewska, plac Nowomiejski 5, III. wchód. zdw 41 654

3 gimnazjastów
przyjmę na stancję. 3 gimnazja w pobliżu. troskliwa opieka zapewniona, kuchnia obfita i zdrowa. Pomoc w języku niemieckim na miejscu. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 41 657

1.000 zł
poszukuje małżeństwo jako procent oddam pokój front. umeblowany w śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 41 875

Pokój
Strzelecka 11. II., prawo. zdw 41 905

Pokój
dla dwóch panów wynajmę. Piekary 18, dom tylny, I. piętro, lewo. zdw 41 897

Wspólny pokój
dwóm panom wynajme. Małe Garbary 6, II. piętro, prawo. zdw 41 899

Pokój
z balkonem dla małżeństwa od .. do wynajęcia. Mostowa 4, I., lewo. zdw 41 879

Pokój
frontowy wynajmę. Górna Wilda 32, I., prawo. zdw 41 877

Pokój
ładny z całem utrzymaniem wynajmę. Woźna 18. II prawo. zdw 41 708

Pokój
2 panom od 1. 9. Strumykowa 37. III. lewo zdw 41 562/3

Pokój
frontowy wynajmę. Kwiatowa 13. I. prawo zdw 41 717

Pokój
wynajmę. Matejki 65. w ogrodzie II. lewo. zdw 41 715

Czysty
miły pokoik z utrzymaniem lub bez dla pana. Tudzież zdrowe smaczne obiady Kuchnia warszawska. Młyńska 2. IV. lewo. zdw 41 713

Panią
przyjmę na wspólny pokój. Łąkowa 19 II., lewo. zdw 41 742

Pokój
utrzymaniem lub bez wolny. Żupańskiego 13. I., lewo. zdw 41 761

Pokój
umeblowany do wynajęcia dla małżeństwa z kuchnią. Wielkie Garbary 48. II., lewo rw 6541

Pokój
wynajmę panu. Grobla 28. I. p., prawo, wchód lewy. rw 6542

2 chłopców
gimnazjalnych z całem utrzymaniem przyjmę na pokój. M. Sobkowiak, Wielkie Garbary 49. rw 6543

Dwa
pokoje dla 2 osób do wynajęcia. Mostowa 33. parter, prawo. rw 6544

Pokój
dla dwóch panów od 1. 9. 29. — Krzyżowa 5, I. piętro, lewo. zdw 41 837

Pokój
wspólny dla panów. Bielawska. Łąkowa 13. zdw 41 838

Dwóch
panów, wspólny pokój. Marszałka Focha 61, III., II. drzwi, prawo. zdw 41 776

12 SZUKA POKOJU

Małżeństwo
poszukuje pokoju z używaniem kuchni do 60 zł. Oferty Kurjer zdw 41 237

Pokój
wynajmę od 1 października w śródmieściu widny, słoneczny z elektrycznem oświetleniem, wejście z przedpokoju, z prawem korzystania z łazienki Piśmienne zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 40 745

Poszukuje
się stancji dla dwóch gimnazjastów w pobliżu gimn Paderewskiego Adres wskaże Kurjer zdw 41 473

Niekrępującego
pokoju poszukuje pan najchetniej u samotnej osoby. Oferty podaniem ceny do Kurjera zdw 41 463

2 pokoi
poszukuję nie wyżej I ptr. w centrum na biuro i mieszkanie ewentl próżne. Oferty Kurjer zdw 41 497

Pokoju
umeblowanego z niekrępującem wejściem poszukuje się od 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdw 41 499

Dwóch
młodych panów poszukuje pokoju umebl ewtl. z całem utrzymaniem Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków uprasza się skierować do Kurjera zdw 41 764

Poszukuję
skromnie umeblowanego pokoju na dwie osoby Z podaniem ceny od 1. 10 Oferty Kurjer zdw 41 539

Duży
pokój lub salę odpowiednią do lekcji tańca na stałe. Kurjer zdw 41 531

Inteligentna
panienka poszukuje skromnego pokoju w centrum Zgłoszenia Kurjer zdw 41 582

Urzędniczka
poszukuję śródmieściu pokoju. — Oferty Kurjer zdw 41 591

Poszukuję
jako przyjezdny na stałe małego skromnego pokoiku z zupełnie niekrepującem wejściem. Oferty Kurjer zdw 41 586

Inteligentny
pan, Polak, poszukuje pokoju w rodzinie niemieckiej. Oferty Kurjer zdw 41 650

Poszukuję
pokoju częściowo umeblowanego ma cichą pracownię, możliwie w śródmieściu Oferty Kurjer zdw 41 709

Poszukuję
od 1. 10. dla dwóch studentek Niemek pokoju z utrzymaniem przy dobrej, polskiej rodzinie. znajomość języka niemieckiego pożądana. Oferty w języku niemieckim proszę kierować pod adresem Anna Tiahrt, Rozgarty, pow. Chełmno, poczta Rudnik-Grudziądz. zdw 41 698

Gimnazjasta
poszukuje stancji blisko Rynku Wildeckiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 41 904

Pokoiku
poszukuje spokojny mechanik. — Oferty Kurjer zdw 41 894

Małżeństwo
bezdzietne poszukuje pokoju z używaniem kuchni, pościel i łóżko własne. Oferty Kurjer zdw 41 883

2studentki
szukają od 1. 10. pokoju z całkowitem utrzymaniem przy rodzinie polskiej, która również mówi po niemiecku. Zgłoszenia z podaniem pretensji uprasza się pod Diethelm Mątawy, pow Świecie. zdw 41 683

Małżeństwo
bezdzietne szuka pokoju do 60 zł dzielnica obojętna. Oferty Kurjer zdw 41 779/80

Bezdzietne
uczciwe małżeństwo poszukuje pokoju z używaniem kuchni. — Oferty Kurjer zdw 41 718

Starszy
pan szuka pokoiku lub wspólnego swobodnego. Oferty z ceną Kurjer zdw 41 714

2 panienki
szukają pokoju Łazarz—Jeżyce. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 741

Pani
poszukuje pokoju umeblowanego. Zgłoszenia do Kurjera zdw 41 491

Pokoju
dla pana poszukuję z niekrepującem wejściem od 1. 9. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 770

Pokój
umeblowany, skromny, na dwie osoby, w śródmieściu lub w pobliżu, przy spokojnej rodzinie poszukiwany. Oferty z podaniem ceny Kurjer zdw 41 816

Małżeństwo
poszukuje pokoju u starszej pani, dam także wolne utrzymanie, zapłacę pokój. Kurjer zdw 41 813

Panienka
poszukuje małego pokoiczku lub wspólnego od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 41 70

Pokoju
umeblowanego z niekrepującem wejściem śródmieście poszukuje od 1 9 urzędnik bankowy. Oferty Kurjer zdw 41 828

Dla
panienki, starszej na stanowisku poszukuje od 15 września pokoju umeblowanego, obiadami lub bez okolica Wierzbięcice (Wilda). Zgłoszenia Kurjer zdw 41 745

Małżeństwo
bezdzietne poszukuje pokoju skromnego. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 771

13 LOKALE

Stajnia
do wynajęcia (Łazarz). Zgłoszenia Orędownik zd 40 406

Ubikacja
dla kołodzieja do wynajęcia (Łazarz). Zgłoszenia Kurjer zdw 40 407

Stary Rynek
składnica i piwnica w podwórzu do wydzierżawienia. Zgłoszenia do Kurjera zdw 41 358

Lokalu
na cichy przemysł poszukuję Zgłoszenia Kurjer zdw 41 606

Lokal
zaraz lub od 1. 9. w centrum miasta, możliwie parterowy na składnice poszukuje Polak, chrześcijanin. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 594

Św. Marcin 2
2 pokoje z telefonem na poważniejsze biuro odstąpię. — Adres Kurjer zdw 41 659

Skład
bielizny ubikacja, dobrze zaprowadzony centrum Poznania sprzedam Oferty Kurjer zdw 41 756

Ubikacje
w śródmieściu nadające się na drukarnią lub składnice korzystnie do odstąpienia Zgłoszenia Dudek, Wielkie Garbary 34. zdw 41 728

14 DZIERŻAWY

Ubikację
nadająca się dla fryzjera lub obuwnika z przyległem pokojem w miejscu ruchliwem. mam zaraz do wydzierżawienia Zgłoszenia od 15—17. Dolina 2. skład kolonjalny. zdw 41 144

Skład
2 okna wystawowe, nadający się do wszelkiej branży, z 3 pokojami, kuchnią, centralnem ogrzewaniem, gazem, elektrycznem oświetleniem, przy najruchliwszej ulicy, przy kościele, w większem powiatowem mieście, w nowo zbudowanym budynku, wprost od gospodarza zaraz do wynajęcia. Oferty Kurjer Pozn. nw 3361

Obszerne
mieszkanie śpichrze stajnie zajmowane przez „Rolnika" wydzierżawi od 1 października rb lub sprzeda Spółdzielczy Bank Naftotecki w Chodzieży dw 1430

Lokale
przemysłowe circa 80 i 24 metrów kwadratowych, suche i jasne do wydzierżawienia. Bittner, Dąbrowskiego 79. zdw 41 640

Wydzierżawię
mój wielki skład, z 4 pobocznemi ubikacjami, o 6 oknach wystawowych, 2 wejścia, w którym od 27 lat znajduje się interes bławatów, dam kiej i męskiej konfekcji i krótkich towarów, mieszkanie również do objęcia. Świecie n. W., Pomorze. L. Neumann zdw 41 696

Do wydzierżawienia
w Kcyni w najlepszem położeniu skład z mieszkaniem, nadający się na każde przedsiebiorstwo, zaraz lub od 1 października. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 41 693

Piekarnia
na wsi Wylatowo pow Mogilno, 1.000 mieszkańców, kościół poczta szkoła na miejscu z powodu nagłej zmiany do odstąpienia Dzierżawa na 6 lat 50 zł miesięcznie, skład 2 pokoje kuchnia. 2 chlewy w rynku, piec piersiowy dobry, cena 2.800 zł. Marja Wojciechowska Wylatowo, pow. Mogilno. nw 3382

15 LETNISKA

Zakopane
pensjonat „Mila". Chramcówki, przyjmuje tylko zdrowych — ceny przystępne. nw 3250

Jaszczurówka Zakopane
Willa „Tatrzańska" nowowybudowana, pierwszorzędny pensjonat, poleca pokoje wraz z utrzymaniem na sezon jesienny po cenie 11 do 13 zł. nw 2918

Letnisko
Promienko, stacja Promno, poczta Biskupice, poleca pokoje z utrzymaniem na miesiąc wrzesień. zdw 41 873

16 OSOBISTE

Za
długi mej żony Julji z d. Górczyńskiej nie odpowiadam Henryk Rozmiarek. zdw 41 541

Mira
List spóźniony. Proszę pisać, naznaczyć spotkanie, podać adres. Czesław. zdw 14 581

Pani
Ala prosze o wiadomość Kurjer zdw 41 564

Kto
wskaże miejsce pobytu i pracy Tadeusza Kirszanka. Stefanji Goleniewskiej Łaskawe wiadomości Kurjer Poznański zdw 41 620

Pania Z. O.
przepraszam, list odebrałem zapóźno (poniedziałek). Proszę wiadomość. zdw 41 801

Pania
która we wtorek 20 sierpnia pomiędzy 10 a 11 przed południem przebywała z dwoma koleżankami w cukierni Fangrata uprasza się o łaskawe podanie adresu do biura „Par", Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 35 19. Pw 4686-35.19

21 ZGUBY

Henryk
Janiszewski rocz. 1903 zgubił książeczkę wojskową. zwrot Marsz. Focha 90. zdwp 41 263

Zaginęły
papiery wojskowe nazwisko Marjan Borucki Poznań. zdw 41 504

Zginął
pies czarny Terie, uprasza się znalazce o oddania za nagrodą Kawka Św Wojciech 14 15 kowiarnia zdw 41 523

Unieważniam
książeczkę wojskową na nazwisko Kulczak, Stefan Poznań. zdw 41 876

22 ROZMAITE

Wszelkie
reparacje zegarków oraz naprawy wszelkiej biżuterji wykonuje sumiennie tanio firma F. Tarkowska, plac Wolności 11 (pod filarami). Pw 1726-052.46

Robótki ręczne
zysuje po cenach umiarkowanych. Jankowska. Stary Rynek 48. II. bpw 534

Fryzjerka
przyjdzie w dom. Łaskawe oferty Kurjer zdw 40 345

Zastępstwo
na Poznańskie i Pomorze odda fabryka mebli metalowych poważnej i ruchliwej osobie. Oferty należy nadsyłać pod adresem: skrytka pocztowa nr. 382, Kraków. zdw 41 365

Każda elegancka pani
ubiera się tylko w salonie mód „Kresowianka" św. Marcin 16/17, wejście litera F. Dla pp. urzędniczek dogodne warunki. bpw 528

Wydaje
obiady smaczne, obfite, prywatne Patrona Jackowskiego 29, podwórze, parter, prawo. zdw 41 445

Wykonujemy
wszelką prace tokarską Rectum, warsztaty mech., Wrocławska 15 zdw 41 536

Chłopczyka
2 lata, ładnego oddam na własne. Zgłoszenia do Kurjera zdw 41 524

Mundurki szkolne
sukienki, płaszczyki, jumpry włóczkowe wykonuje „Tricot" Romana Szymańskiego 10, III., róg Pl. Świętokrzyskiego. Pw 4675-55.504

Ładnego
chłopczyka 3 letniego oddamy na własne inteligentnemu małżeństwu. Oferty Kurjer zdw 41 702

Uprawniony tech. dentystyczny
biegły w złocie i kauczuku plombowaniu, leczeniu i wyjmowaniu zębów, może 4 letnią dobrą praktykę w mieście powiatowem nabyć. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 41 701

Najpiękniejsze obrazy najtaniej
tylko w firmie Witold Leworski. Wrocławska 36 specjalność oprawa obrazów. bpw 519-20

Krawcowa
ma pierwszorzędną pracę kostjumową, sukien, pociąganie futer poleca się w lepsze domy 3 zł dziennie. Oferty Kurjer jw 2452

Kuśnierka
krawcowa zna pierwszorzędną pracę, fasonowania nowych futer, przerabianie poleca się w dom i poza dom. Rybaki 20a. I., prawo. jw 2451

Oddam
dziecko na własne lub na wychowanie zaraz. Oferty Kurjer zdw 41 861

Wilczycy
sezonowo poszukuję dla rasowego, dwuletniego psa wilka. Zgłoszenia do Kurjera zdw 41 858

Futra
wykonuję szybko i tanio, przerabiam wszelkie prace zakres kuśnierstwa wchodzące, wielki wybór skórek po cenach niebywale niskich. Pracownia futer, Ratajczaka 33, II. piętro. lewo. zdw 41 851

Krawcowa
wykonuje eleganckie suknie do 15 zł. Gwarna 18, III., lewo zdw 41 847

Czyszczę
parkiety metr² 50 gr. Oferty Kurjer zdw 41 843

Dziewczynka
7-mioletnia inteligentna dobrze wychowana do oddania na własne tylko lepszej rodzinie. Oferty Kurjer zdw 41 825

23 OŻENKI

Rządca gospodarczy
kawaler, lat 32, wysoki, przystojny z zacnej rodziny, bez majątku pozna panią od lat 24—30, lub bezdzietną wdówkę, właścicielkę większego gospodarstwa rolnego lub nieruchomości. Cel matrymonjalny. Rzecz poważna i honorowa. Łaskawe oferty możliwie z fotografją proszę skierować do Kurjera Poznańskiego pod zdw 41 248

Pomorzanka
przystojna, lat 23, córka rolnika, pragnie zapoznać pana celem zamążpójścia. Majątek później. — Oferty Kurjer zdw 41 366

Amerykankę
pozna celem ożenku i wyjazdu kawaler. lat 34, zdrów, trzeźwy z wyższem wykształceniem, posiadający oszczędności. Łaskawe oferty Kurjer dw 1738

Kawaler
lat 40 majster drenarski, posiadający 2.500 złotych poszukuje panny lub wdowy do lat 45, celem ożenku. Zgłoszenia poważne proszę nadesłać do Kurjera Poznańskiego dw 1820

Młoda
panienka, posiadająca wyprawę majątek poszukuje lepszych panów, najchętniej urzędników w celu matrymonjalnym. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 878

Pragnę
poznać pana na stałej posadzie prawego charakteru, wdowiec nie wykluczony Jestem w wieku średnim, sympatyczną, gospodarną, posiadam mieszkanie. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 477

Kupiec
właściciel dobrze prosperującego sklepu, lat 27, poszukuję na tej drodze towarzyszki życia. Panie do lat 26, posiadające gotówkę raczą swe oferty wraz z fotografją przesłać do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zdw 41 484

Brunet
lat 32, średniego wzrostu na bardzo poważnem stanowisku posiadający 40 tys. gotówki, z powodu zupełnego braku znajomości poszukuje żony Panie z dobrej rodziny, do lat 26 (tylko blondynki) zechcą łaskawie składać zgłoszenia z dołączeniem fotografji, którą zwracam. Rzecz traktuje serjo Poważne pośrednictwo mile widziane. Oferty Kurjer zdw 41 515

Kupiec
samodzielny, lat 29, poznańczyk, poszukuje żony inteligentnej z posagiem. Oferty Kurjer zdw 41 622

Panna
lat 43, inteligentna, z lepszem wykształceniem, muzykalna, miłego usposobienia, lecz biedna, pragnie poznać pana poważnie myślącego, kawalera lub wdowca w celu matrymonjalnym. Panowie, którym zależy na szczęśliwem pożyciu małżeńskiem, zechcą zgłosić się do Kurjera zdw 41 695

Wdowiec
mistrz rzeźnicki, lat 55, posiadający własny skład, ożeni się z panną lub wdową z odpowiednim majątkiem lub własnym składem. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 690

Wdowa
przystojna intelig. posiadająca przedsiębiorstwo wartości 300 tys. szuka męża na wyższem stanowisku lub z gotówką 50 tys. Panowie od 45—50 poważnie myślący zechca przesłać ofertę do Kurjera zdw 41 706

24 NAUKA

Szkoła gospodarcza
W. S. R. w Tuchorzy, powiat wolsztyński, przyjmuje zgłoszenia nowych kandydatek na 11-to miesięczny kurs, rozpoczynający się we wrześniu. Opłata miesięczna 50 złotych, utrzymanie pięć razy dziennie. Zgłoszenia przyjmuje Dyrekcja Szkoły. d 1810

Na
kursy kroju i szycia przyjmuje. Hel. Sroczyńska, Poznań, Wrocławska 26/27. zdw 41 001

Kursy stenografji
i pisania na maszynach. Kantaka 1. II. bpw 536-7

Francuskich
lekcyj i konwersacji udzielam, parter. Wały Król. Jadw. 4. Zgłoszenia codzień między 3 a 5. zdw 40 583

Kto
podejmie się przygotować 16 letniego chłopca do egzaminu z 6 klas gimnazjalnych. Oferty Kurjer zdw 41 459

Angielskiego i francuskiego
konwersacji poszukuję. Oferty Kurjer zdw 41 458

R. de Brugière
lektor U. P. udziela lekcji języka francuskiego ul. Matejki 59. zdw 41 457

Nauczyciel
pedagog potrzebny na wieś do 2 chłopców drugiej i trzeciej klasy przyr.-matem. Zgłoszenia z referencjami Władysław Hoffman, Górki, p. Markowice. zdw 41 161

Studentka
do odpracowania lekcji szkolnych i muzyki potrzebna do 9 letniej dziewczynki (Sołacz). Zgłoszenia św. Marcin 58. Witkowska. zdw 41 521

Przygotowuję
do wszelkich egzaminów z zakresu gimnazjum i udzielam lekcji języków francuskiego i włoskiego Zgłoszenia Kurjer zdw 41 543

Rutynowany
akademik udzieli korepetycji w zakresie 5 klas gimnazjalnych.— Zgłoszenia Kurjer zdw 41 549

Kursy kroju
szycia damskiego. Wpisy przyjmuje Amalja Klawitterowa, Marji Magdaleny 1, III., narożnik Raczyńskich. dw 1824

Stenografji
polskiej, niemieckiej, pisania na maszynach udziela Pozn. Tow. Buchalterji, Św. Marcin 29. zdw 41 656

Rutynowana nauczycielka
(studja na Uniwersytecie Berlińskim, Poznańskim), udziela lekcyj niemieckiego i francuskiego. Także korepetycje w innych przedmiotach do 4 gimn. Polna 13, I., lewo. zdw 41 896

Kursy
księgowości stenografji. Kromczyńska, Ogrodowa 16. zdw 41 768

25 MUZYKA

Duet
wolny. Oferty Kurjer Poznański np 3333

Prima saksofonista
oblig.-violi, 3 saksofony, rutynowany, wolny od 1 paźdz., obecnie w Gdańsku „Kaiserhof". zdw 40 838

Pianista
rutynowany wolny zaraz tylko Poznań i okolice. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 546

Udzielam
lekcji gry fortepianowej i kompozycji na dogodnych warunkach podług najnowszych zasad, oparty na zdolnościach indywidualnych jednostki. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 544

Pianista
do kabaretu od 1. 9. potrzebny. spieszne zgłoszenia Kurjer zdw 41 587

Skrzypek
amator w średnim wieku zapozna pianistę celem spędzenia wolnych chwil. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 612

Doskonały
duet na sezon zimowy (muzyka taneczna) potrzebny od 1. 9. Zgłoszenia spieszne, Roch Konarski, Jazzb., Dom Kuracyjny, Gdynia. dw 1832

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej ceny dr bnych

Panienka
przystojna poszukuje posady tylko Poznaniu jako bufetowa zaraz lub później. Łaskawe oferty Kurjer zdw 40 658

Wychowawczyni
inteligentna poszukuje posady od 15 września. Łaskawe zgłoszenia do ekspedycji Kurjera zdw 40 832

Uzdolniony
urzędnik państwowy, kawaler, były burmistrz poszukuje administracji kamienic. Zgłoszenia Kurjer zdpw 41 118

Panienka
inteligentna przystojna poszukuje posady ekspedjentki do piekarni i cukierni. Oferty Kurjer zdw 41 030

Krawcowa
zdolna na wszelką garderobę damską i dziecięcą poszukuje pracy poza dom Oferty Kurjer zdw 41 090

Poszukuję
posady woźnego, inkasenta lub portjera, złoże 500—1.000 kaucji. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 109

Gospodyni
intel. z dobremi świadectwami szuka posady do samotnej osoby. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 41 112

Dzielna
praczka poszukuje prania i posługi zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 773

Uczciwa
praczka poszukuje posady. Wodna 27. parter. Piotrowska. rw 6535

Dziewczyna
z gotowaniem bez prania szuka pracy od 1 lub 15. Oferty Kurjer Stary Rynek rw 6537

Biuralistka
z dłuższą praktyką biurową, tylko w języku polskim. Zwolniona z powodu likwidacji zakładu, poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zdw 41 750

Ślusarz
maszynowy i tokarz potrafi także prace budowlane i instalacje szuka posady od zaraz. Oferty Kurjer zdw 41 835

Starsza panienka
poszukuje posady do składu, branża obojętna. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 827

Ekspedjentka
kontrolerka z długoletnią praktyką poszukuje posady do kawiarni lub cukierni. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 826

Młodszy
pomocnik kupiecki z branży kolonjalnej, delikatesów, win i wódek z dobrem świadectwem poszukuje posady zaraz lub później. Miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 833

Osoba
starsza, inteligentna, skromnych wymagań, znająca wykwintne gotowanie, chów drobiu, przyjmie posadę samodzielnej gospodyni. Świadectwa ,referencje. — Zgłoszenia Kurjer zdw 41 846

Osoba
inteligentna poszukuje posady jako gosposia kuchmistrzyni, najchętniej w Poznaniu, świadectwa dobre, do dyspozycji każdego czasu. Oferty Kurjer zdw 41 868

Nawskroś
uczciwa panienka przyjmie jakąkolwiek stałą pracę chętnie jako początkująca ekspedjentka. Łaskawe oferty Kurjer jw 2453

Panna
z prowincji z porządnej rodziny szuka posady do wszystkiego bez samodzielnego gotowania zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Stary Rynek rw 6532

Praczka
uczciwa poleca się w dom. Fajerska, Polna 16, IV. jw 2456

Dziewczyna
wiejska znająca wszelką pracę domową z gotowaniem poszukuje posady od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 41 753

Szofer-monter
poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 41 752

Kelner
kawaler lat 28 poszukuję posady lub jako kierownik. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 41 736

Wyuczona
pracowita elewka poszukuje posady przy kuchmistrzu lub zimnej kuchni od 1. 9. lub zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 735

Krawcowa
szuka pracy poza domem. Oferty Kurjer zdw 41 734

Osoba
zaufana poszukuje posługi na cały dzień od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 41 733

Inteligentna
panienka z dobrem szyciem szuka od 1 posady do dzieci. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 732

Dziewczyna
poszukuje posługi w lepszym domu. Adres wskaże Kurjer zdw 41 807

Który
zakład fryzjerski przyjmie w naukę syna uczciwych rodziców, ukończ. III. gimnaz. — Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 41 815

Dziewczyna
uczciwa szuka posługi. Oferty Kurjer zdw 41 793

Praczka
sumienna przyjmie pranie w domach prywatnych. Oferty Kurjer zdw 41 775

Praczka
poszukuje stałego prania. Adres: Zaułek św. Wojciecha 3, parter, Berg. zdw 41 784

Ekspedjent
dekorator branży artykułów męskich poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 769

Gospodyni
kucharka samodzielna poszukuje posady do samotnego pana, chętnie do księdza w Poznaniu. Łaskawe zgłoszenia proszę do Kurjera zdw 41 768

Szofer
sumienny, trzeźwy, z praktyką, szuka posady. Oferty Kurjer zdw 41 705

Młynarz
dzielny w swym zawodzie 10 lat praktyki obeznany w maszynerji młynarskiej, uprawy kamieni, wyrobów kasz z motor. ssąco gaz. wykonuje przebudowe młyna poszukuje posady zaraz. Mroczyński, Wonna, poczta Szwarcenowo pow. Lubawa. zdw 41 704

Panienka
z dobrego domu znająca się na prowadzeniu gospodarstwa domowego, dobrej kuchni, zaprawach i szyciu poszukuje posady (sierota). Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 41 685

Starsza
dziewczyna, uczciwa, zaufana, umiejąca gotować, może dom samodzielnie prowadzić, poszukuje posady do samotnej osoby. Oferty proszę nadesłać do Kurjera dw 1804

Biuralistka
początkująca poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 41 603.

Posługi
poszukuję. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 370

Praktykant
biurowy z ukończoną Szkołą Handlową poszukuje posady w Poznańskiem. Zgłoszenia przyjmuje B. Pawelski, Łomnica, powiat Nowy Tomyśl zdw 41 244

Praczka
uczciwa poleca się do prania. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 186

Niania
lat 26, zdrowa i czysta, wdowa, kochająca dzieci z dobrem poleceniem szuka posady z szyciem w małym mieście lub kościelnej wiosce. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 436

Panienka
inteligentna z ukończoną szkołą wydziałową i znajomością maszyny szuka posady w biurze jako początkująca. Oferty Kurjer zdw 41 146

Krawcowa
poleca się w dom. Kurjer zdw 41 148

Uczeń
zdolny, z 1½ letnią praktyką w bławacie, poszukuje miejsca z utrzymaniem w celu ukończenia nauki. Łask. zgłoszenia do Kurjera zdw 41 408

Praczka
poleca się w dom. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 41 301

Szofer
znający język polski i niemiecki w słowie i piśmie poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 40 672

Młynarz
z prakt. 10 lat poszukuję posadę zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 715

Panienka
z dłuższą praktyką biurową, obeznana z wszelkiemi pracami, poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 795

Panienka
z dobremi świadectwami, obeznana z pracami biurowemi, poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 938

Posadę
szoferа przyjmę u solidnego państwa, lub solidnej firmy także na dalsze wyjazdy wojażerskie. Łaskawe oferty Kurjer zdw 40 998

Osoba
inteligentna z średnim wykształceniem poszukuje posady biurowej. Może służyć kaucją lub wspólnictwem. Oferty Kurjer zdw 40 887

Inkasentka
obeznana z kupiectwem, poszukuje zajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 357

Handlowiec
rutynowany lat 25, dobre świadectwa i referencje obeznany z organizacja administracyjno - fabryczną, ostatnio podróżujący na techn. artykuły gumowe poszukuje odpowiedniego stanowiska, miejscowość obojętna. Łask. zgłoszenia Kurjer zdw 41 607

Kresowianka
inteligentna poszukuje posady gospodyni. Doskonale zna gospodarstwo wiejskie, polską, rosyjską kuchnię. Oferty Gdynia, szosa Gdańska, willa Małgorzata II. p. R. P. dw 1821

Piekarz - cukiernik
samodzielny, dobry fachowiec szuka odpowiedniej posady zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 41 489

Ogrodnik
żonaty egzaminowany przez Wlkp Izbę Rolniczą, poszukuję posady w majątku, z dobremi świadectwami, znający dobrze swój zawód od 1. 10. 29. Zgłoszenia do Kurjer zdw 41 449

Panienka
inteligentna poszukuje posady od 1. 9. do dzieci. Oferty Kurjer zdw 41 448

Panna
do dzieci z dobrą praw. pocz. zna roboty ręczne, posiada dobre świadectwa, poszukuje posady od 1 września lub później. Oferty Kurjer zdw 41 447

Bona
II. kl. poszukuje posady od 1-go września. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 446

2 panienki
z bardzo dobrego domu poszukują posady jako ekspedjentki lub też w innym rodzaju. Proszę o łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 41 452

Gosposia
młodsza poszukuje posady od 1. 9. do samotnego pana lub pani. Oferty Kurjer zdw 41 451

Panienka
z ukończoną szkołą handlową jako początkująca biuralistka poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 41 464

Zdolna
panienka z ładnym charakterem pisma i biegła w rachunkach poszukuje posady jako ekspedjentka lub bufetowa od 1. lub później. Oferty Kurjer zdw 41 474

Dziewczyna
uczciwa samodzielna szuka posady od 1. 9. 29. ewentualnie 15. 9. do starszego państwa albo samotnej osoby. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 41 476

Maszynistka
początkująca znająca stenografję niemiecką poszukuje posady od 1. 9. Pierwsze miesiące bezpłatnie Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 41 478

Skromna
panienka szuka pracy jako ekspedjentka w cukierni lub piekarni, w wolnych chwilach chętnie zajmie się szyciem. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 502

Gospodyni
kucharka prasowaniem sztywnej bielizny szuka posady od 1. Oferty Kurjer zdw 41 501

Uczciwa
bufetowa z kilkuletnią praktyką szuka posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 41 500

Poszukuję
posady w lepszy dom, wykwintna kuchnia, najchętniej 2 osób. Oferty Kurjer zdw 41 615

Panienka
poszukuje posady 1. 9. do prac domowych i pomocy w składzie. Oferty Kurjer zdw 41 611

Panienka
uczciwych rodziców poszukuje posady do dzieci od 1. 9., ma zamiłowanie do dzieci, ukończyła 8 klasy wydziałowej. Oferty Kurjer zdw 41 610

Służąca
młodsza potrzebna od 1. 9. Adres wskaże Kurjer zdw 41 634

Dziewczyna
z cośkolwiek szyciem poszukuje zajęcia lub posługi na 9 godzin dziennie zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 41 140-1

Panienka
znająca dobrze krawiectwo, z dobremi poleceniami szuka posady w hotelu, szpitalu lub klinice. Oferty do Kurjera zdw 41 519

Kantorzystka
branży kolonjalnej fabryki cukierków pisząca na maszynie, stenografuje poszukuje posady (na życzenie referencje). Łaskawe oferty zdw 41 134

Stenotypistka
początkująca z porządnej rodziny znajomością korespondencji polskiej, niemieckiej, księgowości ameryk., włoskiej, stenografji, rachunkowości oraz wszelkich prac kantorowych poszukuje posady z całem utrzymaniem. Zgłoszenia Anna Majdzińska, Tury, pow., poczta Szubin. zdw 41 254

Panienka
poszukuje posady do szycia, robótki, lubi dzieci od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 41 520

Bankowiec
szuka posady w Banku, handlu lub przemyśle. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 41 542

Młynarz
kaw., lat 24, biegły w swym zawodzie, znajom. polsk.-niem. w słowie i piśmie szuka zaraz posady lub innego zajęcia. Oferty Kurjer zdw 41 548

Pokojowa
z dobremi świadectwami, z dobrą obsługą szuka posady 1. 9. lub dziewczyna do wszystkiego Zgłoszenia Kurjer zdw 41 518

Poszukuję
posady pokojówki, znam dobrze krawiectwo i prasowanie sztywnej bielizny. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 519

Była
nauczycielka poszukuje pracy biurowej albo korepetycji w zakresie szkoły powszechnej. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 41 567

Pani
średnio wykształcona poszukuje posady lektorki. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 41 566

Osoba
inteligentna, przystojna, poszukuje posady do zarządu domu, towarzystwa pani lub osoby chorej lektorki, może też się zająć wychowaniem dzieci. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 41 565

Kowal
maszynista, starszy, znający naprawę maszyn parowych i narzędzi rolniczych poszukuję posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 41 569

Uczenica
fryzjerska szuka posady. Michał Szczurek. Nekla, pow. Środa. zdw 41 574

Panienka
inteligentna przystojna poszukuje jakiejkolwiek posady. Oferty Kurjer zdw 41 580

Osoba
inteligentna, lat średnich z dobrem gotowaniem, dobremi świadectwami obejmie posadę u samotnej osoby, do prowadzenia domu w Poznaniu lub na wyjazd. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 41 579

Freblanka
lat 22, która już była przy dzieciach poszukuję posady, najchętniej w majątku. Łaskawe oferty Kurjer zdw 41 527

Kucharka
poleca się jako przychodnia na cały dzień. Łaskawe oferty Kurjer zdw 41 526

Młoda
dziewczyna wesołego usposobienia poszukuje posady do lekkich prac domowych lub do dzieci. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 592

Poszukuję
posady inkasenta, woźnego lub magazyniera ewentl. z gwarancją Zgłoszenia Kurjer zdw 41 597

Młynarz
samodzielny w swym zawodzie poszukuję stałej pracy zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 551

Kobieta
szuka jakiej posady. Oferty Kurjer zdw 41 550

Szofer
ślusarz, mechanik poszukuje posady, tylko prywatnej. Oferty Kurjer zdw 41 553

Kasjer - książkowy
siła rutynowana, obeznany z wszelką książkowością, zawodowy agronom poszukuje posady w większem majątku lub w przemyśle. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 557

Służąca
poszukuje posady od pierwszego września na dwie — trzy osoby. Helena Strugalówna, Poznań, Wspólna 3, u p. Rórka, Dębiec. zdw 41 555

Kucharka
samodzielna, uczciwa, pracowita szuka posady od 1. 9. w Poznaniu Oferty Kurjer zdw 41 559

Szofer
kawaler z praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 41 589

Uczenica
poszukuje miejsca do składu, najchętniej rzeźnickiego lub piekarsko-cukierniczego zaraz. Oferty Kurjer zdw 41 627

Kuchmistrz
poszukuję posady znam kuchnię warszawską, poznańską, w hotelu restauracji lub pensjonacie, miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 616

Uczeń
fryzjerski szuka posady od 1. 9. Wielkie Garbary 53, u p. Krawca. zdw 41 619

Ekspedjentka
z branży kolonjalnej, z pięcioletnią praktyką, poszukuje posady, branża obojętna. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 41 635

Osoba
zaufana, uczciwa, pracowita poszukuje posady z gotowaniem i do wszystkiego od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 41 677

Krawiec
szuka pracy na małe sztuki poza dom. Oferty Kurjer zdw 41 676

Poszukuję
posady do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 41 665

Maszynistka -
biuralistka, znająca wszelkie prace biurowe, pisanie na maszynie, biegła w liczeniu, poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 664

Książkowa
z dłuższą praktyką w większych przedsiębiorstwach handlowych biegła w języku polskim i niemieckim, szuka posady w Poznaniu ewentl. na prowincji lub majątku. Oferty Kurjer zdw 39 817

Gosposia
kucharka szuka posady z gotowaniem od 1. 9. do wszelkich prac domowych. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 673

Krawcowa
wykwalifikowana poleca się poza dom. Oferty Kurjer zdw 41 658

Aptekarska
siła pomocnicza 8 letnią praktyką obeznana z wszelką pracą aptek. biegła w taks. recept, włada językiem polskim, niemieckim w słowie, piśmie poszukuje 1. 10. lub później posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 686

Poprowadzę
skład tow. kolonjalnych i delikat. lub przyjmę posadę pomocnika. Reflektuję na pracę u ludzi uczciwych. liczę lat 25. kawaler, miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer pod nw 3388

Służąca
z gotowaniem lub bez szuka posady, najchętniej cukierni, restauracji, możliwie bez spania. Oferty Kurjer zdw 41 871

Książkowa-kasjerka
osoba zaufana, dotąd w posadzie, poszukuje miejsca od 1. 9. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 901

Szofer
żonaty, trzeźwy, sumienny, obeznany w swoim zawodzie, poszukuje posady, miejscowość obojętna. Zgłoszenia do Kurjera zdw 41 898

Dziewczyna
z dobremi świadectwami poszukuje od 1. posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 41 884

Sierota
uczciwa, czysta poszukuje posady z gotowaniem do wszystkiego od 1. w lepszym domu lub do starszego państwa. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 41 330

Pokojowa
znająca obsługę, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 41 217

Dziewczyna
samodzielnem gotowaniem, długoletniemi świadectwami, poszukuje posady od 1. 9. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 41 156

Panienka
z dobrej rodziny szuka posady do dwojga osób do prac domowych. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 232

Panienka
22 lat, szuka posady na cały dzień. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 233

Inwalida
wojenny rzemieślnik, szuka posady, obeznany w centralnem ogrzewaniu, światła elektr., wody oraz prac stolarskich z własnemi narzędziami dobremi świadectwami. Złoży wysoką gwarancję. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 41 283

Inteligentna
młoda gosposia poszukuje posady do samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 41 296

Chłopiec
silny poszukuje jakiejkolwiek pracy. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 275

Poszukuję
posady do wszystkiego z samodzielnem gotowaniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 274

Dziewczyna
młodsza do wszystkiego poszukuje od 1. posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 308

Osoba
na wskroś uczciwa przyjmie posadę do niemowlęcia na wyjazd w zastępstwie pielęgniarki bez szycia długoletnia praktyka, dobre świadectwa. Oferty Kurjer zdw 41 318

Gospodyni
kucharka z dobremi świadectwami, prasowaniem sztywnej bielizny, poszukuje posady od 1. 9. 29. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 166

Biurowa
z praktyką, pisząca na maszynie poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 164

Pokojowa
znająca krawieczyznę i hafciarstwo poszukuje posady pokojowej, lub za panienkę do 1—2 dzieci. Oferty Kurjer zdw 41 162

Dziewczyna
lat 17 poszukuje posady do wszystkiego początkująca. Oferty Kurjer zdw 41 143

Panienka
która pracowała w kuśnierni, poszukuje stałej pracy w kuśnierni od września Oferty Orędownik zdw 41 429/30

Absolwentka
Miejskiej Szkoły Handlowej, z dobrem świadectwem poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 385/6

Malarz
przyuczony poszukuje pracy. Oferty Kurjer zdw 41 220/1

Poszukuję
posady jako uczenica do składu rzeźnickiego lub obuwia. Oferty Kurjer zdw 41 259

Stenotypistka
początkując. z porządnej rodziny znajomością korespondencji polskiej, niemieckiej, księgowości amerykańskiej, włoskiej, stenografji, rachunkowości oraz wszelkich pracach kantorowych, poszukuje posady z całem utrzymaniem Zgłoszenia Kurjer zdw 41 255

500 zł
kaucji wstawi inteligentny robotnik, lat 26, z beznaganną przeszłością, obeznany z kupiectwem i książkowością. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 41 381

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego lub za pokojową, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 41 397

Służąca
z lepszego domu poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 41 400

Dziewczyna
chętna i pracowita do wszystkiego poszukuje posady od 1. 9. z gotowaniem. Zgłoszenia do Kurjera zdw 41 409

Posady
do wszystkiego poszukuje od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 41 359

Ślusarz
maszynowy i tokarz, zna także prace budowlane i instalacyjne, w młod. wieku, szuka pracy zaraz. Oferty Kurjer zdw 41 353

28 WOLNE MIEJSCA

Ślusarze
do równania blachy (Blechspanner) potrzebni zaraz. Zgłoszenia „Karto-Index". Tama Garbarska 25/28. zdw 40 626

Ekspedjentka
potrzebna zaraz li tylko z branży piekarsko - cukierniczej. Zgłoszenia St. Ruprycht, Marsz. Focha 35 zdw 41 052

Młynarza
kupca, nieżej lat 40, inteligentnego i na wskroś sumiennego, który zupełnie jest w stanie zastąpić właściciela, z kaucją 3.000 zł do małego młyna gospodarczego z motorem na gaz ssący w mieście poszukuje się. Znajomość języka niemieckiego pożądana. — Własnoręczne oferty z podaniem pretensji, referencji i terminu ob. posady do ekspedycji zdw 40 834

Poszukuję
dzielnego podróżującego na artykuły choinkowe. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 246

Dzielnego
ondulatora lub fryzjerki poszukuje od 1. 9. 29. lub 15. 9. 29. stała posada. Józef Rybarczyk, Wolsztyn, Rynek 20. zdw 41 239

Apteka
w Skarszewach, Pomorze, poszukuje od 1. 10. 29. asystenta (ki) z język. niemieckim lub rutynowanej siły pomocn. dw 1736

Darmo wskażę personel
wszelkich branż w handlu i przemyśle itd. Szczegółowych informacyj udziela bezpłatnie koncesjonowane biuro pracy. „Personel". Poznań. Bzowa 9. Telefon 51-24. Pw 4279-55.436

Poszukuje
się na wieś od 1 września wykwalifikowanej pielęgniarki do niemowlęcia. Zgłoszenia, z których nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi, nadsyłać należy wraz z odpisami świadectw. referencjami i podaniem warunków do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 40 095

Rutynowana
książkowa potrzebna od 1. 9. Znajomość języka polskiego, niemieckiego, także znajomość pisania na maszynie. Warunki, referencje podać Kurjer zdw 41 593

Absolwent (ka)
wyższych szkół handlowych lub liceów, możliwie z maturą seminarjalną, z doskonałą stenografją polską i niemiecką Gabelsbergera systemu, poszukiwany. Dyrekcja biur, Toruń, Żeglarska 25, II. dw 1806

Fotograf
na stałą posadę zaraz potrzebny. Michnowski, Brodnica, Pomorze. dw 1805

Dziewczyna
do dzieci, przychodnia, potrzebna. Zgłoszenia w składzie, plac Wolności 18, Arlt. zdw 41 375

Od
1 września b. r. lub później przyjmie sumiennego, młodszego pomocnika Jan Czajkowski, dawn. R. Klessa, Barcin. Telefon 12. Żelazo, materjały budowlane, towary kolonjalne i wyszynk. zdw 40 427

Nauczycielka
egz. potrzebna od 1 września rb. na wieś do dwóch dziewczynek w wieku 8 i 9 lat. Odpisy świadectw. których się nie zwraca uprasza się przesłać do Kurjera Pozn zdw 40 619

Panienka
młodsza do pomocy w ekspedycji potrzebna. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 604

Werkmistrza
dypl. mistrza ślusarskiego do większego warsztatu poszukuje. Oferty do Kurjera zdw 41 481

2 szoferów
pierwszorzędnych z dobrą opinją i świadectwami może się zgłosić. Adres wskaże Kurjer zdw 41 485

Książkowy
młodsza siła, perfekt w prowadzeniu żurnalu amerykańskiego. — znajdzie dorywcze zajęcie w instytucji handlowej. Czas pracy od 4—6 po południu. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 41 492

Elew
biurowy z porządnej rodziny możliwie z ukończoną Miejską Szkołą Handlową lub prywatną, z ładnym charakterem pisma, może się zgłosić do solidnej firmy. — Adres wskaże Kurjer zdw 41 450

Fryzjerski
pomocnik starszy potrzebny. Św. Marcin 16/17. zdw 41 454

Poszukuję
do sprzedaży pewnego artykułu panienki „domokrążnej" — Św. Marin 59, III. zdw 41 453

Służąca
starsza, czysta i pracowita, umiejąca gotować z dobremi świadectwami potrzebna do wszystkiego zaraz Zgłoszenia: Majętność Bogusławki, poczta Sulęcin powiat Środa. zdw 41 472

Nauczycielka
wychowawczyni z pozwoleniem nauczania potrzebna na wieś do chłopczyka 10 lat i dziewczynki 8 lat Konwersacja francuskiego pożądana lecz niekonieczna. Oferty z życiorysem i podaniem szczegółowych warunków i dołączeniem fotografji, którą się zwraca pod zdw 41 471 do Kurjera.

Dzielna
ręczniarka na duże sztuki potrzebna. Sikorski, Działyńskich 8 zdw 41 475

Chłopak
do posyłek potrzebny Sekretarjat Warty, Aleje Marcinkowskiego 26. zdw 41 495

Dziewczyna
potrzebna zaraz do kuchni St. Sobczak, Marszałka Focha 64. zdw 41 509

Uczeń
szewcki potrzebny. Kuśnierski, Zielona 5. zdw 41 514

Pielęgniarka
zawodowa do dziecka 8 miesięcznego potrzebna od 1 września. — Zgłoszenia: Zawadzka, Kępno, Rynek 6. dw 1817

Pomocnika
drogerzysty dyplom. dobrego fachowca oraz 2 uczni od 1. 10. poszukuję. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego dw 1818

Szofer
trzeźwy i sumienny z kaucją potrzebny zaraz Oferty Kurjer zdw 41 517

2 czeladników
stolarskich na meble i budowle przyjmie Jan Jachmann. Pniewy zdw 41 538

Młynarz
potrzebny do 100 ctr. młyna ssącogazowego na samodzielne stanowisko z 1 500 zł Zgłoszenia do Kurjera zdw 41 535

Kartoniarki
przyjmie Wielkopolski Kartonaż, Dąbrowskiego 79. zdw 41 534

Służąca
potrzebna Kostecka, Stary Rynek 55, kawiarnia zdw 41 533

Ekspedjentka
lub uczenica do składu kolonjalnego potrzebna Adres Kurjer zdw 41 530

Wymownym
panom sprzedaż pokupnych nowości. Wysoka prowizja. Kaucja wymagana. Tad. Krauss. Plac Wolności 11. zdw 41 571

Dziewczyna
dobrze polecona do wszystkiego potrzebna od 1. 9. Warmińska. Maleckiego 25, III. zdw 41 577

Chłopca
do posyłek przyjmie Załachowski. Rzeczypospolitej 4. zdw 41 576

Fryzjer
dzielny w swym zawodzie może się zaraz zgłosić. Anders, św. Marcin 41. zdw 41 561

Młodszy
pomocnik krawiecki potrzebny na męską konfekcję. Marszałka Focha 185 Domy Magistrackie. zdw 41 528

Ekspedjenta
który zna podróżowanie, reprezentuje dodatnio, mówi po polsku, niemiecku, ewentualnie pisze na maszynie, branży włókienniczej lub galanteryjnej potrzebny od 1. 9. Referencje, podanie pretensji do Kurjera zdw 41 595

Służąca
uczciwa do jednej osoby i dwojga dzieci zaraz potrzebna. Domaradzka. Niegolewskich 5. zdw 41 479

10 dziewczyn
do kuchni oraz do wszelkich prac domowych poszukuje zaraz lub od 1. 9. Zgłoszenia osobiste pom. 4—6. Restauracja „Europa" Poznań. ul. Marszałka Focha 4. zdw 41 601

Książkowa
samodzielna z dłuższą praktyką potrzebna zaraz. Zgłoszenia Fr Radomski, ul. Dąbrowskiego nr. 32. zdw 41 602

Gospodyni
kucharka samodzielna energiczna znająca bufet zimny i ciepły potrzebna zaraz względnie od 1. 9. Zgłoszenia osobiste pom. 4—6. — Restauracja „Europa" Poznań, ul. Marszałka Focha 4. zdw 41 600

Służąca
pokojowa, kochająca dzieci, tylko z dobremi świadectwami potrzebna 1 9. Zgłoszenia 4—6. Plac Wolności 9. II. zdw 41 829

Uczeń
zaraz potrzebny. Potocki, plac Wolności 10, artykuły męskie. zdw 41 746

Potrzebne
zaraz na gospodarstwo w Junikowie pod Poznaniem 2 dziewczyny, jedna musi koniecznie znać samodzielne prowadzenie gospodarstwa domowego. Posady stałe. Zgłoszenia Janicki — Muszkieta, Poznań, Rzeźnia Miejska, tel. 14-85. rw 6538

Mistrz
fryzjerski względnie starszy pomocnik potrzebny od 1. 9. Adres wskaże Kurjer zdw 41 783

Apteka
w Czarnkowie poszukuje od 1. 9. 29. żeńskiej siły pomocniczej z dłuższą praktyką ewtl. praktykanta (ki). Wolne mieszkanie i utrzymanie Referencje i warunki prosze nadesłać Kurjer dw 1828

Pomocnik - drogerzysta
dobry ekspedjent zaraz potrzebny. W Siemianowski, Drogerja pod Lwem, Kcynia (Wlkp.) Rynek 17. tel 21. dw 1829

Młynarza
obeznanego z motorem gazowym poszukuje Zgłoszenia młyn Lednogóra, pow. Gniezno. dw 1830

Apteka
szuka od 1 10. 29 dobrze wprowadzonej siły pomocniczej Podać warunki przy wolnem utrzymaniu. Oferty Kurjer dw 1827

Maszynistka
pisząca biegle na maszynie i znająca stenografję potrzebna zaraz. Oferty z podaniem życiorysu skierować pisemnie p. adr. Poznańska Kolej Elektryczna, ul. Gajowa 1 dw 1826

Balet
przyjmie natychmiast dwie tancerki lub uczenice, stała pensja, mieszkanie zapewnione. Zgłoszenia codziennie u baletmistrza Kotowskiego „Savoy", ul. Rzeczypospolitej 9, od godz. 5—7 wiecz. zdw 41 552

Praczka
stała zawodowa zaraz potrzebna Hotel Royal, św Marcin 38. zdw 41 554

Posługaczka
potrzebna od rana 7—11 Zgłoszenia rano godz 8 Wilda, Chłapowskiego 15, III prawo. zdw 41 558

Uczenica
starsza do składu obuwia potrzebna zaraz Chmielewska Wroniecka 21/22. zdw 41 590

Panienki
do haftowania wężyków oficerskich przyjmuje zaraz, płacę za pracę 1 pary do 3 złotych. Półwiejska 31, „Kultura", parter, lewo. zdw 41 766/7

Książkowy
samodzielny młodszy, kawaler, potrzebny na prowincję wolne utrzymanie. Oferty Kurjer zdw 41 623

Dziewczyna
czysta, sumienna, umiejąca dobrze gotować, potrzebna. Szkudlarkowa, Poznań, Podgórna 14. zdw 41 662

Krawcowe
na damskie płaszcze konfekcyjne potrzebne. Wierzbicki, Masztalarska 2, I. zdw 41 661

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna od 1. 9 Zgłoszenia ul. Żupańskiego 1, II. piętro, prawo. zdw 41 675

Poszukuję
zaraz piekarza-cukiernika. Oferty do ekspedycji Kurjera zdw 41 700

Poszukuję
chłopca do gazet roznoszenia w cukierni. Zgłoszenia 3—5. Rybarczyk, Maleckiego 1. zdw 41 651

Marszantka
młodsza, także i w ekspedycji dzielna, potrzebna od 1. 9. Oferty z dołączeniem fotografji, podaniem pensji, przy wolnej stancji. W. Zaremba, Brusy, Pomorze. zdw 41 692

Kuśnierki
i krawcowe zaraz potrzebne. M. Neumark i S-ka, Stary Rynek 90 zdw 41 874

Służąca
młodsza, pracowita, dobra do wszystkiego od 1 potrzebna. — Gwarna 8, III. prawo zdw 40 882

Maszyniarkę
biegłą na płaszcze przyjmę zaraz Kapturski, Fabryczna 1. zdw 41 585

Służąca
do wszelkich prac potrzebna od pierwszego. Zgłoszenia po pol. Górna Wilda 52, III p., lewo. zdw 41 760

Służąca
młodsza potrzebna od 1 września Kosińska, Śniadeckich 7, II. zdw 41 758

Służąca
z gotowaniem własną pościelą, dobrze polecona potrzebna. Kostrzewska, Różana 5. zdw 41 765

Młodszej
dziewczyny uczciwej na cały dzień bez spania poszukuję od 1. 9. Długa 5, III, lewo. rw 6531

Służąca
uczciwa, czysta, wierna, mówiąca cośkolwiek po niemiecku, do wszystkich prac domowych do trzech osób zaraz potrzebna. Ul. Wierzbięcice 15, skład kolonjalny. zdw 41 8.6

Pomocnik
fryzjerski potrzebny. Wjazdowa 8. zdw 41 840

Dziewczyna
wiejska, skromna, do wszystkiego potrzeb- od 1. 9. Lisiecka. Patr. Jackowskiego 19. parter, lewo. zdw 41 791

Krawcy
na pierwszorzędną pracę mogą się zgłosić zaraz. M. Muszyński, Wały Jana III. 9. zdw 41 786

Panienka
do zwiedzania składów za stałem wynagrodzeniem oraz prowizją, z kaucją potrzebna. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 327

Służąca
z gotowaniem potrzebna od 1. 9. 29. Kochanowskiego 5, I., lewo. zdw 41 809

Polecam
gospodynie, kucharki, pokojowe i dziewczyny z gotowaniem, panny do dzieci. Ag. Lewandowska, Aleje Marcinkowskiego 16. zdw 41 808

Pan
średnich lat, któryby załatwiał korespondencję i rachunkowość w gospodarstwie rolnem i podjął się dozoru nad śpichrzem itp. może się zaraz zgłosić. Referencje i wysokość wymagań skierować do Maj. Domasłów, poczta Trębaczew, pow. kępiński. zdw 41 834

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem może się zgłosić. Kwiatkowska, Dąbrówki 16 skład (Wilda). zdw 41 730

Posługaczka
potrzebna zaraz. Adres wskaże Kurjer zdw 41 729

Młynarz
możliwie mistrz, kawaler, dzielny fachowiec starszy do samodzielnego prowadzenia młyna z dobremi referencjami, z kaucją 1.000 zł na młyn wodno-motorowy (gaz ssący) może się zgłosić od 15. 9. 29. Młyn Leśnik p. Kwilcz. zdw 41 724

Służąca
do wszystkiego z praniem bez gotowania od 1. Zielińska, Wały Jana III. 11. I. zdw 41 737

Kilku grzecznych
pracowitych chłopców 16—20 lat przyjmie Bezana T. z o. p. ul. Dąbrowskiego 28. Pw 4680-34.194

Służąca
uczciwa pracowita poszukuje posady z praniem i z gotowaniem. Zgłoszenia Kurjer jw 2466

Poszukuję
uczciwych i energicznych zastępców posiadających rutynę w odwiedzaniu prywatnych klijentów. Zgłoszenia do Kurjera jw 2461

Fryzjerka
i pomocnik mogą się zgłosić. Kościelna 11, fryzjer. jw 2654

Szlifierza
dzielnego poszukuje natychmiast na stałą pracę. „Galwanopol", Półwiejska 22. zdw 41 774

Ogrodnik
kawaler, samodzielny, dobry fachowiec, potrzebny zaraz. Zgłoszenia Promienko, p. Biskupice, st. kol. Promno. zdw 41 872

Praczka
potrzebna. Zgłaszać się od 6 do 7. Matejki 11, Pralnia. zdw 41 864

Panna
do dzieci z praktyką, dobremi świadectwami potrzebna. Ulica Działyńskich 6, III piętro, lewo. zdw 41 850

Fryzjerski
pomocnik oraz uczeń potrzebni. Ul. Kraszewskiego 19. zdw 41 823

Porządna
uczciwa dziewczyna dobrem gotowaniem potrzebna 1. 9. Ratajczaka 28 III., lewo. zdw 41 824

2 fryzjerki
dobre siły i pomocnik potrzebni zaraz. Marszałka Focha 84, (narożnik Szczanieckiej). zdw 41 831

Fryzjerka
dzielna na wysoką pensję potrzebna. Drzewiecki, Woźna 16. zdw 41 751

Fryzjerskiego
pomocnika, dzielnego poszukuje Wiśkowski ul. Działowy 11. zdw 41 832

Dziewczyna
do posyłek potrzebna zaraz. M. Muszyński, Wały Jana III. 9. zd 41 785

Samodzielną
krawcową przyjmie skład tow. krótkich. Górna Wilda 96. zd 41 782

Służąca
uczciwa do wszelkich prac domowych potrzebna od pierwszego. Łuczak, Kraszewskiego 15, II. j 2459

Humor zagraniczny

Kwiaty i... skórki pomarańczowe.

(Humorist) S. F.

Przedpłata na wrzesień 1929 r. za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Jlustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe": w Poznaniu w eksped zł 4.00 w agencjach w mieście zł 4.50 z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70. z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.86, kwartalnie zł 14.58. pod opaską w Polsce zł 9.00 pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie strajków i t. p., wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamcowej 25 gr na stronie 4-łamcowej 60 gr na stronie czwartej 100 gr na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami pocztowemi 200 gr od 1-łamcowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża: do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąteczne do godz. 9 przed południem. Drobne ogłoszenia słowo napisowe (tłuste) 30 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.